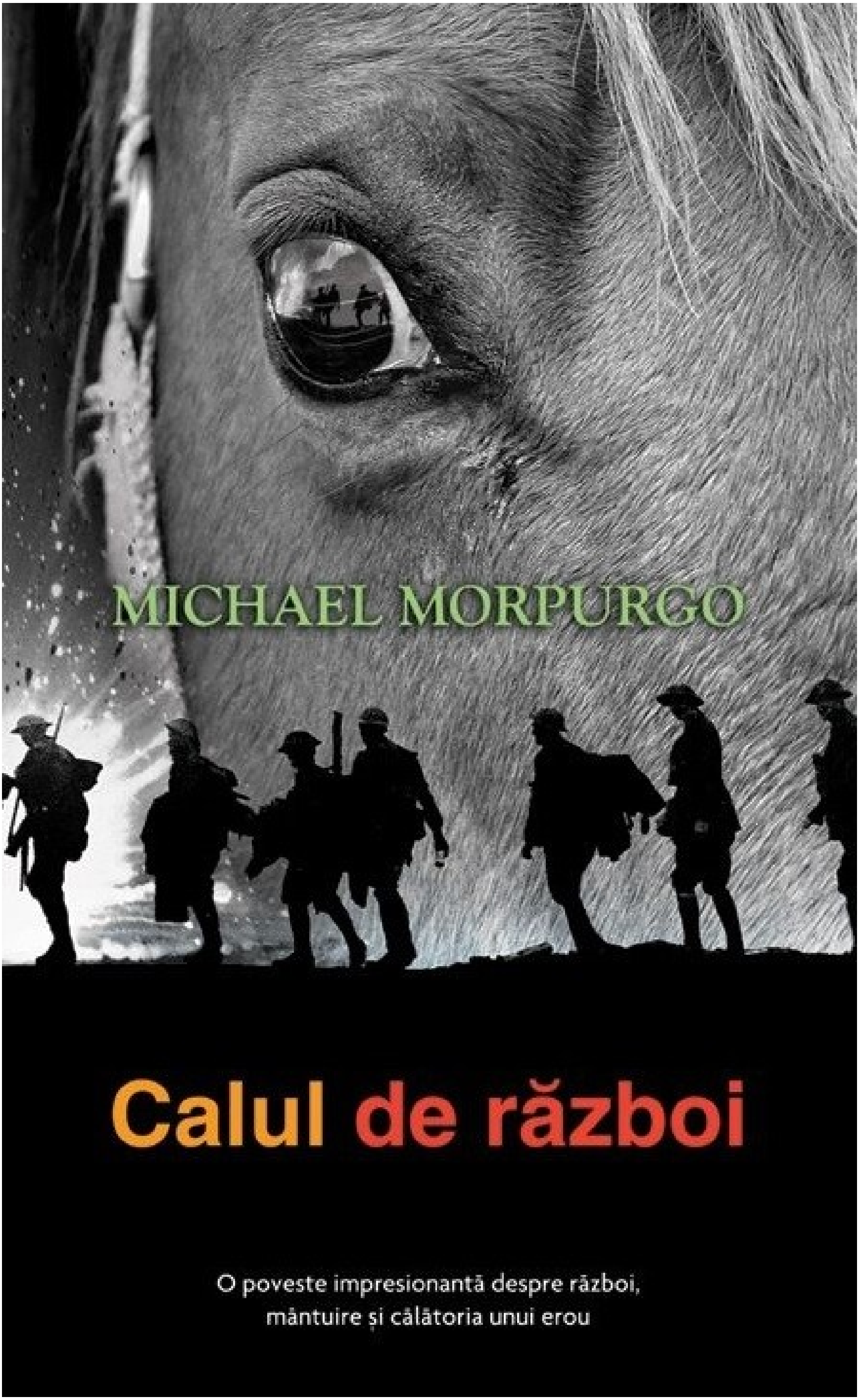
MICHAEL MORPURGO
Calul de război
O poveste impresionantă despre război,
mântuire și călătoria unui erou

Și apoi, într-o noapte rece ca gheața de la începutul primăverii, cu înghețul încă în spinarea noastră, soldații au venit la cai neașteptat de devreme. Era înainte de răsăritul soarelui. Fusese o noapte în care se trăseseră neîncetat focuri de baraj. În tabără domneau tumultul și entuziasmul.
Nu era unul dintre acele exerciții de rutină cu care ne obișnuiserăm. Soldații au venit complet echipați, cu două banduliere, genți cu măști de gaze, puști și săbii. Am fost înșeuați, scoși în tăcere din tabără, direct în drum. Soldații vorbeau de bătălia care urma și toată frustrarea și iritarea cauzate de repausul impus au dispărut când ei au început să cânte de sus, din șei. Și soldățelul meu,Warren cânta cu ei, cu tot atâta plăcere ca și ceilalți.
În penumbra rece a nopții, escadronul s-a unit cu restul regimentului la ruinele unui sătuc, populat acum numai de pisici, și a așteptat acolo timp de o oră, până când lumina palidă a zorilor de zi a străpuns orizontul. Armele încă își urlau furia și pământul se cutremura sub picioarele noastre. Am trecut pe lângă spitale de campanie și artileria ușoară înainte de a o lua la trap peste tranșee, pentru a da cu ochii de câmpul de luptă. Pustiire și distrugere peste tot. Nici o clădire neatinsă. Nici un fir de iarbă pe pământul crăpat și devastat.

MICHAEL MORPURGO

Calul de război

RAO
2013

NOTA AUTORULUI

În vechea şcoală, care acum serveşte ca primărie a satului, sub ceasul care a stat la zece şi un minut, atârnă un tablouaş prăfuit reprezentând un cal. Stă drept, un roib superb, cu o remarcabilă cruce albă împodobindu-i fruntea şi cu patru şoseţele albe, asortate. Priveşte cu nostalgie undeva, în afara tabloului, cu urechile ciulite şi capul întors ca şi cum ar fi remarcat că stăm acolo.

Pentru mulţi dintre cei care îi aruncă o privire întâmplătoare, aşa cum ar putea s-o facă atunci când primăria e deschisă pentru întrunirile parohiei, pentru serbări ale recoltei sau pentru evenimente sociale, e doar o veche pictură în ulei a unui cal, realizată de un pictor talentat, dar complet necunoscut. Pentru ei, tabloul este atât de familiar încât nu le solicită prea multă atenţie. Dar cei care privesc mai atent vor vedea, scris cu clişeu de cupru negru decolorat, de-a lungul ramei de bronz:

Joey

Pictat de căpitanul James Nicholls, 1914

Câţiva oameni din sat, foarte puţini acum şi tot mai puţini cu fiecare an ce trece, îşi amintesc de Joey aşa cum era el. Am scris povestea lui pentru ca nici el, nici cei care l-au cunoscut, nici războiul pe care l-au trăit să nu fie uitaţi vreodată.

Capitolul 1

Amintirile mele cele mai îndepărtate sunt un amestec de câmpii deluroase şi grajduri întunecoase şi umede şi şobolani care alergau mâncând pământul pe grinzile de deasupra capului meu. Dar îmi amintesc destul de bine de ziua târgului de cai. Groaza acelei zile m-a însoţit întreaga viaţă.

Nu împlinisem încă şase luni, un mânz deşirat, cu picioare lungi, care nu fusese până atunci mai departe de câţiva metri de mama lui. Am fost despărţiţi în ziua aceea, în învălmăşeala arenei pentru licitaţie, şi nu aveam s-o mai revăd vreodată. Era o iapă de fermă frumoasă, mai înaintată în ani, dar care avea toată forţa şi rezistenţa unui cal de muncă irlandez vizibile în picioarele din faţă şi în crupă. A fost vândută în numai câteva minute şi, înainte s-o pot urma pe poartă, a fost scoasă repede din arenă şi dusă a fost. Dar, dintr-un motiv sau altul, le era mai greu să scape de mine. Poate că din pricina privirilor sălbatice pe care le aruncam dând roată arenei, în căutarea mamei, sau poate că nici unii dintre fermierii şi ţiganii adunaţi nu erau interesaţi de un mânz slăbuţ, pe jumătate pursânge. Dar, oricare ar fi fost motivul, s-au tocmit multă vreme cu privire la cât de puţin valorez când am auzt ciocănelul căzând şi am fost scos pe poartă afară şi dus într-un ocol.

— Nu-i rău pentru trei guinee, nu? Nu-i aşa, micuţul meu focos? Nu-i rău deloc.

Vocea era aspră şi îngroşată de băutură şi îi aparţinea în mod clar proprietarului meu. Nu îl voi numi stăpânul meu, pentru că un singur om mi-a fost vreodată stăpân. Proprietarul meu ţinea o funie în mână şi se căţără pe ocol, urmat de trei sau patru prieteni de-ai lui, cu feţele roşii. Toţi ţineau în mâini funii. Şi-au scos pălăriile şi hainele şi şi-au suflecat mânecile; şi toţi râdeau venind către mine. Nu fusesem până atunci atins de mâna omului şi m-am tras înapoi până când am simţit barele ocolului în spatele meu şi nu am mai avut unde mă duce. Păreau că se reped la mine toţi odată, dar erau prea înceţi şi am reuşit să mă strecor printre ei până în mijlocul ocolului, unde m-am întors să-i înfrunt din nou. Acum terminaseră cu râsul. Am scos un nechezat pentru mama şi am auzit răspunsul ei în depărtare. Înspre acel nechezat am ţâşnit ca săgeata, pe jumătate şarjând, pe jumătate sărind peste balustradă, încât mi-am prins piciorul din faţă încercând să sar şi m-am agăţat acolo. Am fost apucat

cu asprime de coamă şi de coadă şi am simţit cum mi se strânge o funie în jurul gâtului, înainte de a fi azvârlit la pământ, ţinut parcă de câte un om pe fiecare părticică a trupului meu. M-am zbătut cât m-au ţinut puterile, lovind cu violenţă ori de câte ori mi se părea că se relaxa, dar erau prea numeroşi şi prea puternici pentru mine. Am simţit cum mi se petrece căpăstrul peste cap şi se strânge peste gâtul şi faţa mea.

— Eşti cam bătăios, nu-i aşa? mă întrebă proprietarul meu, strângând funia şi rânjind printre dinţi. Îmi plac ăştia bătăioşi. Dar o să te pun eu la respect într-un fel sau altul! Eşti tu un cocoşel bătăios, dar o să-mi mănânci din palmă cât ai zice peşte.

Am fost târât pe aleile târgului, fiind legat cu o frânghie scurtă în spatele unei trăsurici de fermă, aşa că fiecare curbă şi ocol îmi răsuceau gâtul. Când am ajuns pe cărarea dinspre fermă şi am hurducăit peste podeţul către curtea grajdurilor, care avea să-mi devină cămin, eram mort de oboseală, iar căpăstrul îmi julise faţa. Singura mea consolare în acea seară, când am fost târât spre grajd, a fost faptul că ştiam că nu sunt singur. Iapa bătrână care trăsese trăsurica tot drumul de la târg până aici fusese condusă în boxa de lângă mine. Când a intrat, s-a oprit să se uite pe deasupra uşilor de la boxa mea şi a nechezat încet, cu blândeţe. Eram gata să mă aventurez din fundul boxei, când noul meu proprietar şi-a pus biciul pe ea cu atâta răutate, că m-am tras înapoi înspăimântat şi m-am ghemuit, lipit de perete.

— Treci înăuntru, sac de oase! a zbierat el. Eşti o adevărată pacoste, Zoey, şi nu vreau să-l înveţi pe tinerelul ăsta vechile tale şmecherii.

Dar în acel moment, am simţit o fărâmă de milă şi bunătate dinspre bătrâna iapă, ceea ce mi-a domolit panica şi m-a liniştit.

M-a lăsat acolo, fără apă şi fără mâncare, în vreme ce proprietarul meu se îndreptă împleticindu-se printre pietroaie, până în casa din spate. Am auzit sunet de uşi trântite şi voci ridicate, iar mai apoi, am auzit paşi traversând curtea şi voci entuziasmate apropiindu-se. La uşa mea au apărut două capete. Unul era al unui băiat care m-a studiat vreme îndelungată, uitându-se cu atenţie la mine, înainte ca faţa să i se lumineze într-un zâmbet strălucitor.

— Mamă, spuse el hotărât, calul acesta va fi frumos şi brav, uite cum îşi ţine capul. Şi apoi: Uită-te la el, mamă, e ud până la

piele, va trebui să-l şterg.

— Dar tatăl tău a zis să-l laşi în pace, Albert, spuse mama băiatului. A spus că-i va face bine să stea singur. A spus să nu pui mâna pe el!

— Mamă, spuse Albert, împingând uşa boxei, când tata e beat, nu ştie nici ce zice, nici ce face. Şi mereu e beat în zilele de târg. Doar mi-ai spus destul de des să nu-i dau atenţie când e în starea asta. Hrăneşte-o tu pe bătrâna Zoey, mamă, cât am eu grijă de el. O, nu-i aşa că-i minunat, mamă? E aproape roşu, roib i-ai putea spune, nu-i aşa? Şi crucea aia de pe bot e perfectă. Ai mai văzut vreodată un cal cu o cruce albă? Ai mai văzut vreodată aşa ceva? Am să-l încalec când va fi pregătit. Am să-l călăresc peste tot şi nu va fi cal să-l întreacă, în toată parohia, în tot ţinutul chiar!

— Abia ai trecut de treisprezece ani, Albert, îi răspunse mama lui din boxa alăturată. Şi el e prea tânăr, şi tu eşti prea tânăr şi, oricum, tata spune că n-ai voie să pui mâna pe el, aşa că să nu vii plângând la mine dacă te prinde pe aici.

— Dar de ce naiba l-a cumpărat, mamă? întrebă Albert. Parcă voiam un viţeluş, nu-i aşa? De aia s-a dus la târg, nu? Un viţeluş să sugă de la bătrâna Celandine.

— Ştiu, iubitule, dar tatăl tău nu este el însuşi când e în starea asta, răspunse ea încet. Mi-a spus că fermierul Easton licita pentru cal şi ştii prea bine ce părere are despre el de la gâlceava aia cu gardurile. Mă gândesc că l-a cumpărat doar ca să-i facă în ciudă. Mă rog, aşa mi se pare mie.

— Ei bine, mamă, mă bucur c-a facut-o, spuse Albert venind încet spre mine, în timp ce-şi scotea haina. Beat sau nu, e cel mai bun lucru pe care l-a făcut vreodată.

— Nu vorbi aşa despre tatăl tău, Albert! A trecut prin multe. Nu se cuvine, spuse mama lui, dar vorbele ei nu sunau convingător.

Albert era cam cât mine de înalt şi vorbea atât de blând în timp ce se îndrepta spre mine, încât m-am liniştit pe loc şi n-am mai fost uimit nici un pic şi am rămas unde eram, lipit de perete. Am sărit când m-a atins prima oară, dar am văzut îndată că nu voia să-mi facă rău. M-a mângâiat mai întâi pe spate, apoi pe gât, spunând neîncetat ce minunat ne vom simţi împreună, cum o să ajung eu cel mai deştept cal din întreaga lume şi cum o să

mergem amândoi la vânătoare. După puţin timp, a început să mă şteargă uşurel cu haina lui. M-a frecat până când am fost complet uscat şi apoi m-a tamponat cu apă sărată pe faţă, unde se rosese pielea. A adus nişte fân şi o găleată cu apă rece, limpede. Nu cred că s-a oprit vreo clipă din vorbit. În timp ce se pregătea să iasă din boxă, am nechezat în semn de mulţumire şi cred că a înţeles, pentru că a zâmbit larg şi m-a mângâiat pe bot.

— O să ne înţelegem de minune, tu şi cu mine, a spus el cu bunătate în glas. Am să-ţi spun Joey, numai pentru că rimează cu Zoey, dar poate, da, poate şi pentru că ţi se potriveşte. O să vin din nou dimineaţă – şi nu te teme, am să am grijă de tine, îţi promit. Vise plăcute, Joey!

— Nu trebuie să vorbeşti cu caii, Albert, spuse mama lui de afară. Nu te înţeleg niciodată. Sunt creaturi proaste. Încăpăţânate şi proaste, aşa spune tatăl tău, iar el a stat printre cai toată viaţa.

— Tata nu-i înţelege deloc, răspunse Albert. Părerea mea e că îl înspăimântă.

M-am dus la uşă şi i-am privit pe Albert şi pe mama lui cum se îndepărtau în întuneric. Am ştiut atunci că mi-am găsit un prieten pe viaţă, că a fost o legătură rapidă şi instinctivă de afecţiune şi încredere. Alături, bătrâna Zoey s-a aplecat să încerce să mă atingă, dar boturile noastre nu s-au putut întâlni complet.

Capitolul 2

Albert şi cu mine am crescut împreună, prin iernile lungi şi grele şi verile înnorate care au urmat. Un căluţ tânăr şi un adolescent au mai multe în comun, nu doar stângăcia.

Când nu era în sat, la şcoală sau la muncă, la fermă, cu tatăl său, mă ducea peste câmpuri, până la mlaştina întinsă, uscată şi năpădită de scaieţi de lângă râul Torridge. Aici, în singurul loc nivelat de la fermă, a început să mă antreneze, la început numai plimbându-mă în trap uşor în sus şi-n jos, apoi încălecându-mă înainte şi înapoi. Pe drumul de întoarcere mă lăsa să-l urmez în ritmul meu şi am învăţat să vin la fluieratul lui, nu din supunere, ci pentru că îmi doream să fiu mereu cu el. Fluieratul lui imita sunetul împiedicat al cucuvelei – un sunet la care am răspuns mereu şi pe care nu-l voi putea uita vreodată.

Bătrâna Zoey, cealaltă însoţitoare a mea, era deseori plecată toată ziua, arând şi grapând, tăind şi brăzdând la fermă, aşa că eram lăsat singur mai tot timpul. Pe câmp, în timpul verii, era uşor de îndurat, pentru că o auzeam tot timpul lucrând şi puteam s-o strig din când în când, dar în singurătatea grajdului pe timp de iarnă, putea trece toată ziua fără să aud sau să văd un singur suflet, dacă nu venea Albert pe la mine.

După cum promisese, Albert a avut grijă de mine şi m-a ferit cât a putut de tatăl său, care nu s-a dovedit a fi chiar monstrul la care mă aşteptasem. Mă ignora cam tot timpul şi, dacă se uita la mine, o făcea întotdeauna de la distanţă. Uneori putea fi şi destul de prietenos, dar n-am putut niciodată să mă încred în el, nu după prima noastră întâlnire. Nu-l lăsam niciodată să se apropie de mine şi mă dădeam mereu înapoi, spre celălalt capăt al câmpiei, lăsând-o între noi pe bătrâna Zoey.

Totuşi, în fiecare marţi te puteai baza pe tatăl lui Albert că se va îmbăta şi, la întoarcerea lui, Albert găsea mereu câte un pretext să-mi fie alături, ca să se asigure că tatăl său nu se va apropia dc mine.

Într-o astfel de zi de toamnă, cam la doi ani de la sosirea mea la fermă, Albert era la biserica satului, trăgând clopotele. Ca măsură de precauţie, ne pusese pe mine şi pe Zoey în aceeaşi boxă, aşa cum făcea în fiecare marţi seara.

— Veţi fi mai liniştiţi împreună. Tata n-o să vină să vă deranjeze, nu dacă staţi împreună, spunea el şi apoi se apleca peste uşa boxei şi ne explica despre complexitatea tragerii clopotelor

si despre cum i se dăduse lui clopotul cel mare, pentru că îl considerau deja suficient de bărbat să îl manevreze şi despre felul în care avea să fie el băiatul cel mai mare din sat cât ai clipi.

Albert al meu se mândrea cu îndemânarea lui la trasul clopotelor şi, cum stăteam Zoey şi cu mine drepţi în grajdul tot mai întunecat, legănaţi de sunetele celor şase clopote care se auzeau dinspre biserică, deasupra câmpiilor întunecate, ştiam că are tot dreptul să fie mândru. Este cea mai nobilă muzică pe care o poate auzi toată lumea – trebuie doar să asculte.

Probabil că moţăiam, pentru că nu-mi aduc aminte să-l fi iiuzit apropiindu-se, dar dintr-odată lumina mişcătoare a unei lanterne a apărut la uşă şi au fost trase zăvoarele. La început, am crezut că este Albert, dar apoi am auzit vocea inconfundabilă a tatălui său, vocea pe care o avea în fiecare marţi seara, după târg. A atârnat lanterna deasupra uşii şi s-a îndreptat spre mine. Avea o biciuşcă lipită de mână şi se împleticea prin grajd înspre mine.

— Deci, drăcuşor arogant, spuse el, cu ameninţare nevoalată în glas, am pus un pariu că pot să te fac să tragi la plug într-o săptămână. Fermierul Easton şi ceilalţi de la Hanul George cred că nu te pot stăpâni. Dar o să le arăt eu lor. Ai fost cocoloşit îndeajuns şi a sosit clipa să-ţi câştigi existenţa. O să probez câteva hamuri pe tine în seara aceasta, să-l găsesc pe cel mai potrivit, iar mâine începem să arăm. Acum, putem să facem asta cu frumosul sau cu forţa. Fă-mi necazuri şi o să te biciuiesc până la sânge.

Bătrâna Zoey îi ştia prea bine hachiţele şi a nechezat uşor, să mă avertizeze, în timp ce se retrăgea în partea întunecoasă a boxei, dar nu aveam nevoie de avertismentul ei, pentru că îi sesizasem intenţiile. O privire aruncată băţului ridicat în sus mi-a făcut inima să-mi tresalte de teamă. Îngrozit, ştiam că nu pot fugi, căci nu aveam unde să mă duc, aşa că m-am întors cu spatele şi am lovit cu putere. Am simţit că am întâlnit ceva în calea copitelor. Apoi am auzit un strigăt de durere şi m-am întors ca să îl văd târându-se afară din grajd, cu un picior atâmându-i în spate şi vorbe de cruntă răzbunare pe buze.

În dimineaţa zilei următoare, Albert a venit la grajduri însoţit de tatăl lui, care şchiopăta vizibil. Fiecare avea câte un frâu şi mi-am dat seama că Albert plânsese, pentru că obrajii lui palizi erau pătaţi de lacrimi. S-au oprit la uşa boxei. Am remarcat cu mândrie şi nespusă plăcere că Albert al meu era deja mai înalt

decât tatăl său, a cărui faţă era brăzdată şi chinuită de durere.

— Dacă nu mă implora mama ta aseară, Albert, îl împuşcam pe loc. Putea să mă omoare. Acum, te previn, dacă animalul ăsta nu ară drept ca tras cu săgeata într-o săptămână, îl vând, îţi dau cuvântul meu. De tine depinde. Spui că poţi să-l stăpâneşti, îţi dau o singură şansă. Pe mine nu mă lasă să mă apropii de el. E sălbatic şi rău, iar dacă nu-ţi vezi de treabă să-l îmblânzeşti şi să-l dresezi săptămâna asta, pleacă. Mă înţelegi? Calul ăsta trebuie să-şi câştige existenţa ca toţi cei de pe aici – nu mă interesează cât e de arătos – calul trebuie să înveţe să lucreze pământul. Şi îţi mai promit ceva, Albert – dacă eu pierd pariul, el pleacă.

Lăsă frâul pe podea şi se răsuci pe călcâie să plece.

— Tată, spuse Albert cu o voce hotărâtă. O să-l învăţ pe Joey, o să-l învăţ să are aşa cum trebuie – dar trebuie să-mi promiţi că nu mai ridici niciodată băţul la el. Nu poate fi stăpânit în felul acesta, îl cunosc, tată! Il cunosc la fel de bine ca pe fratele meu.

— Tu îl înveţi, tu îl stăpâneşti, Albert. Nu mă interesează cum faci, nu vreau să ştiu, răspunse tatăl său nepăsător. Eu nu mă mai apropii de bruta asta, mai bine îl împuşc înainte.

Dar când Albert a intrat în boxă, n-a făcut-o să mă mângâie, aşa cum făcea de obicei, nici nu mi-a vorbit cu blândeţe. În schimb, a venit spre mine şi m-a privit cu asprime în ochi.

— Ai făcut un lucru al naibii de prostesc, mi-a spus cu severitate. Dacă vrei să mai trăieşti, Joey, va trebui să înveţi. Va trebui să nu mai loveşti niciodată pe nimeni cu copita. Vorbeşte serios, Joey! Te-ar fi împuşcat pe loc dacă nu era mama. Mama te-a salvat. Nu m-ar fi ascultat pe mine şi n-o să mă asculte niciodată. Deci, să nu mai faci, Joey! Niciodată.

Vocea i se mai schimbase, vorbea din nou aşa cum o făcea de obicei.

— Avem numai o săptămână, Joey, o săptămână să te facem să ari. Ştiu că pentru că eşti pe jumătate pursânge, poate consideri lucrul ăsta sub demnitatea ta, dar asta trebuie să faci. Bătrâna Zoey şi cu mine o să te învăţăm, o să fie o muncă al naibii de grea – chiar mai grea, pentru că încă nu eşti în formă. N-ai crescut suficient. N-o să-ţi mai fiu aşa de drag când terminăm, Joey. Dar tata vorbeşte serios. E un om de cuvânt. Dacă şi-a pus ceva în cap, aşa rămâne. Te-ar vinde, te-ar

împuşca mai degrabă, decât să piardă acel pariu. Sunt sigur de asta.

Chiar în aceeaşi dimineaţă, cu ceţurile încă stăruind peste câmpie, înhămat alături de draga şi bătrâna Zoey într-un ham ce-mi atârna pe greabăn, am fost dus la Long Close, unde a început antrenamentul meu pentru a deveni un cal de fermă. Când ne-am forţat împreună prima dată, frâul mi-a intrat în piele şi piciorul mi s-a afundat în pământul moale din cauza efortului, în spatele nostru, Albert ţipa încontinuu, agitând un bici spre mine ori de câte ori ezitam sau mă abăteam din drum, ori de câte ori simţea că nu dau tot ce pot – şi ştia. Acesta era cu totul alt Albert. Dispăruseră complet vorbele frumoase şi bunătatea din trecut. Vocea lui avea o asprime şi o răceală care nu admiteau nici un refuz din partea mea.

Alături de mine, bătrâna Zoey s-a aplecat în hamul ei şi a tras tăcută, cu capul în jos, afundându-şi picioarele în glod. De dragul ei şi de dragul meu, dar şi pentru Albert, mi-am lăsat greutatea pe ham şi am început să trag. Aveam să învăţ în acea săptămână primele noţiuni despre arat, ca un cal de fermă. Mă durea fiecare muşchi, dar după un somn bun întins în grajd, eram vioi din nou şi gata de muncă în dimineaţa următoare.

Cu fiecare zi, pe măsură ce avansam şi începuserăm să arăm ca o echipă, Albert a folosit biciul din ce în ce mai rar şi a început din nou să îmi vorbească cu blândeţe, până când, la sfârşitul săptămânii, am fost sigur că am recâştigat tot ce pierdusem, mai puţin afecţiunea lui. Apoi, într-o după-amiază, după ce am terminat hatul din jurul Long Close, a decuplat plugul şi, punând câte un braţ pe fiecare dintre noi, a spus:

— Totul e bine acum, aţi reuşit, frumoşii mei. Nu v-am spus, ca să nu vă intimidez, dar tata şi fermierul Easton s-au uitat la noi din casă în după-amiaza aceasta.

Ne-a scărpinat după urechi şi ne-a mângâiat pe boturi.

— Tata şi-a câştigat pariul şi mi-a zis la micul dejun că, dacă terminăm de arat astăzi, o să uite întregul incident şi o să rămâi aici, Joey. Aşa că ai reuşit, frumosul meu, şi sunt atât de mândru de tine că îmi vine să te pup, bleguţule, dar n-am să fac asta, nu cu ei uitându-se la noi. Acum o să te lase să rămâi aici, sunt sigur ilc asta. Tata e un om de cuvânt, poţi să fii sigur de asta – atâta vreme cât e treaz.

Câteva luni mai târziu, pe drumul de întoarcere de la

seceratul fânului, la Great Meadow, de-a lungul aleii acoperite de frunze care ducea spre curtea fermei, Albert ne-a vorbit pentru prima oară despre război. Fluieratul lui s-a oprit în mijlocul melodiei.

— Mama spune că probabil va fi război, spuse el cu tristeţe. Nu ştiu exact despre ce-i vorba, ceva cu un fel de duce împuşcat nu ştiu pe unde. Nu-mi dau seama de ce ar conta asta pentru cineva, dar ea spune că oricum intrăm şi noi. Dar pe noi nu o să ne afecteze, nu aici. Lucrurile o să rămână la fel aici. La cincisprezece ani sunt prea tânăr să plec, oricum – sau cel puţin aşa mi-a zis ea. Dar îţi spun sincer, Joey, dacă e război, eu vreau să merg. Cred că aş fi un soldat bun, tu ce zici? Aş arăta grozav în uniformă, nu-i aşa? Mereu am visat să mărşăluiesc în sunet de fanfară. Îţi dai seama, Joey? Că veni vorba, cred că şi tu ai fi un bun cal de război, nu crezi, dacă ai merge la fel de bine cum tragi și sunt convins că aşa ar fi. Ce pereche am face! Să-i ajute Dumnezeu pe nemţi dacă vor ajunge vreodată să se lupte cu noi doi!

Într-o seară fierbinte de vară, după o zi lungă şi plină de praf m câmp, eram ocupat cu amestecul meu de ovăz, cu Albert încă frecându-mă cu paie şi povestindu-mi despre abundenţa de paie bune pentru lunile de iarnă şi despre cât de bune vor fi paiele de grâu pentru acoperişul pe care aveau de gând să-l facă, am auzit paşii grei ai tatălui lui Albert străbătând curtea către noi. Striga în timp ce mergea:

— Mamă, ieşi afară, mamă!

Era vocea lui bună, vocea lui de om treaz, de care nu mă temeam.

— E război, mamă. Tocmai am auzit în sat. A venit poştaşul în după-amiaza această cu veştile. Diavolii au pătruns în Belgia. E sigur acum. Le-am declarat război ieri, la ora unsprezece. Suntem în război cu nemţii. O să le dăm o papară de n-o să mai ridice în veci pumnul la nimeni. Se termină în câteva luni. Mereu se întâmplă aşa. Doar pentru că leul britanic doarme, ei au impresia că a murit. Îi învăţăm noi minte, mamă, o să le dăm o lecţie să n-o uite niciodată.

Albert se oprise din periat şi lăsase paiul pe podea. Ne-am apropiat de uşa grajdului. Mama lui stătea pe treptele casei, cu mâna la gură.

— O, Doamne-Dumnezeule, spuse ea încet. O, Doamne-Dumnezeule!

Capitolul 3

Treptat, în timpul acelei ultime veri petrecute la fermă, atât de treptat încât abia am observat, Albert a început să mă călărească dincolo de fermă, să vadă ce fac oile. Bătrâna Zoey ne urma şi mă opream din când în când, să mă asigur că mai este cu noi. Nici măcar nu-mi amintesc când a pus prima oară şaua pe mine, dar trebuie s-o fi făcut cândva, pentru că, la momentul declarării războiului, Albert mă călărea spre oi în fiecare dimineaţă şi aproape în fiecare seară, după ce termina lucrul. Am ajuns să cunosc fiecare potecuţă din parohie, fiecare stejar murmurător şi fiecare poartă trântită. Treceam prin pârâul din Crângul Inocenţilor şi lăsam ca fulgerul în urmă Ferny Piece. Cu Albert călărindu-mă, nu erau nici strângeri de dârlogi, nici smucituri ale zăbalei în gura mea, doar o strângere uşoară a genunchilor lui şi o atingere a călcâielor erau de-ajuns să înţeleg ce dorea de la mine. Cred că m-ar fi putut călări chiar şi fără acestea, atât de bine ajunseserăm să ne înţelegem unul pe celălalt. Când nu îmi vorbea, fluiera sau cânta tot timpul, iar asta mă făcea, cumva, să-mi dea siguranţă.

Războiul nu ne afectase prea tare la fermă. Având încă destule paie de adunat şi de făcut căpiţe pentru iarnă, bătrâna Zoey şi cu mine eram scoşi la muncă, în câmp, în fiecare dimineaţă devreme. Spre marea noastră uşurare, Albert preluase acum aproape toată munca de la câmp cu caii, lăsându-l pe tatăl său să aibă grijă de porci şi de vite, să vadă de oi şi să repare gardurile şi să sape şanţuri în jurul fermei, aşa că abia dacă-l vedeam câteva minute pe zi. Totuşi, în ciuda normalităţii acestei rutine zilnice, la fermă domnea o tensiune crescândă şi am căpătat un acut sentiment rău-prevestitor. Erau schimburi de replici lungi şi aprinse în curte, uneori între părinţii lui Albert, dar, surprinzător, tot mai des între Albert şi mama lui.

— Nu trebuie să-l învinovăţeşti, Albert, îi spuse ea furioasă într-o dimineaţă din uşa grajdului. A făcut-o pentru tine, să ştii. Când lordul Denton i-a oferit să-i vândă ferma, acum zece ani, a pus ipoteca, pentru ca tu să ai o fermă a ta când vei fi mare. Şi ipoteca asta îl îngrijorează de moarte şi îl face să bea. Deci dacă nu e el însuşi din când în când, n-ai dreptul să-i porţi pică. Nu se mai simte la fel de bine ca altădată şi nu mai poate să lucreze la fermă, aşa cum o făcea pe vremuri. Are mai bine de cincizeci de ani, ştii bine, copiii nu se gândesc la taţii lor, că sunt tineri sau

bătrâni. Şi mai e şi războiul. Războiul îl îngrijorează, Albert. Se teme că vor cădea preţurile şi cred că în adâncul inimii lui, socoteşte că s-ar cuveni să fie înrolat în Franţa – dar e prea bătrân pentru asta. Trebuie să încerci să-l înţelegi, Albert. Merită măcar atât.

— Tu nu bei, mamă, răspunse Albert cu vehemenţă. Şi tu ai aceleaşi motive de îngrijorare ca şi el şi, chiar dacă ai bea, nu te-ai lega de mine aşa cum o face el. Muncesc cât de mult pot, ba mai mult chiar şi el se plânge încontinuu că aia nu-i făcută şi ailaltă nu-i făcută. Comentează ori de câte ori îl scot pe Joey seara. Nici măcar nu vrea să mă duc să trag clopotele o dată pe săptămână. Nu e deloc rezonabil, mamă!

— Ştiu toate acestea, Albert, spuse mama lui, mai blând acum, luându-i mâna în mâinile sale împreunate. Dar trebuie să încerci să-i vezi şi părţile bune. E un om bun, chiar e un om bun. Nu-i aşa că ţi-l aminteşti şi aşa?

— Da, mamă, mi-l amintesc şi aşa, recunoscu Albert, dar numai dacă nu ar mai insista atâta pe problema cu Joey. Până la urmă, Joey îşi câştigă existenţa acum şi trebuie să aibă şi el timpul lui de relaxare, ca şi mine.

— Sigur, scumpule, îi răspunse ea, apucându-l de braţ şi ducându-l spre casă, dar cunoşti sentimentele lui faţă de Joey, nu? L-a cumpărat într-un acces de ciudă şi a regretat asta încă de atunci. După cum spune el, nu avem nevoie decât de un cal la muncile agricole, iar calul ăsta al tău înghite bani. Asta îl îngrijorează pe el. Fennierii şi caii – mereu la fel. Aşa era şi tatăl meu. Dar se va da pe brazdă dacă vei fi bun cu el, sunt convinsă de asta.

Dar Albert şi tatăl său abia dacă-şi mai vorbeau zilele acelea, iar mama lui Albert era din ce în ce mai des folosită ca mijlocitor, ca negociator. Într-o miercuri dimineaţă, când războiul nu începuse decât de câteva săptămâni, mama lui Albert era din nou pe post de arbitru între ei, în curte. Ca de obicei, tatăl lui Albert venise beat de la târg cu o seară în urmă. A spus că uitase să înapoieze vierul pe care-l împrumutaseră pentru scroafe şi pentru purcele. Îi spusese lui Albert să-l ducă înapoi, dar Albert se opusese din răsputeri şi izbucnise cearta. Tatăl lui Albert spunea că are treburi de făcut, iar Albert susţinea că trebuie să cureţe grajdurile.

— Scumpule, n-o să-ţi ia mai mult de jumătate de oră să duci vierul în vale, la Furdsen, spuse repede mama lui Albert, încercând să calmeze cearta inevitabilă.

— Bine, fie, cedă Albert, aşa cum făcea de fiecare dată când se amesteca mama lui, pentru că ura să o supere. O fac pentru tine, mamă. Dar cu condiţia să pot să-l scot pe Joey diseară. Vreau să merg cu el la vânătoare la iarnă şi trebuie să-l menţin în formă.

Tatăl lui Albert rămăsese tăcut şi cu buzele strânse. Abia acum am observat că se uita drept la mine. Albert s-a întors, m-a bătut uşor pe bot, a luat un băţ din vraful sprijinit de şopron şi s-a îndreptat spre coteţele porcilor. După câteva minute, l-am văzut ducându-l pe cărarea fermei, spre drum, pe vierul mare, alb cu negru. Am scos un nechezat, dar nu s-a întors.

Acum trebuie să ştiţi că, dacă tatăl lui Albert intra vreodată în grajd, o făcea numai ca să o scoată pe bătrâna Zoey. Mă lăsa în pace în zilele acelea. Arunca o şa pe Zoey afară, în curte şi se ducea călare în sus, pe dealuri, să vadă de oi. Aşa că n-a fost nimic deosebit când a intrat în grajd în dimineaţa aceea şi a scos-o pe Zoey. Dar când s-a întors în grajd după aceea şi a început a-mi vorbi mieros, ţinând o găleată de ovăz frumos mirositor, am devenit imediat suspicios. Dar ovăzul şi propria curiozitate mi-au înfrânt buna prevedere şi el a apucat să strecoare un frâu peste capul meu, înainte de a putea să mă trag înapoi. Totuşi, vocea lui era ciudat de blândă, în timp ce strângea frâul şi se întindea să-mi ajungă la gât.

— O să fie bine, copile, spuse el încetişor. O să fii bine. O să aibă grijă de tine, mi-au promis. Şi am nevoie de bani, Joey. Am mare nevoie de bani.

Capitolul 4

A legat o funie lungă de căpăstru şi m-a dus afară din grajd. Am mers cu el pentru că acolo era Zoey, uitându-se în spate, la mine şi eram mereu bucuros să merg oriunde şi cu oricine atâta vreme cât era şi ea cu mine. Am observat că tatăl lui Albert vorbea cu o voce şoptită şi se uita înjur ca un hoţ.

Probabil că ştia că o s-o urmez pe bătrâna Zoey, pentru că m-a legat de şaua ei şi ne-a scos încetişor din curte pe amândoi, pe cărare şi apoi peste podeţ. Odată ajunşi în drum, a încălecat repede pe Zoey şi am pornit la trap în sus pe deal, până în sat. Nu ne-a adresat nici o vorbă nici unuia din noi. Desigur, ştiam destul de bine drumul, pentru că trecusem deseori pe acolo cu Albert şi chiar îmi plăcea să mă duc în sat, pentru că mereu mă întâlneam cu alţi cai şi puteam să văd şi alţi oameni. Cu puţin li mp în urmă, văzusem pentru prima oară un automobil, lângă Oficiul Poştal, şi încremenisem de groază când a huruit pe lângă noi, dar m-am ţinut drept şi mi-aduc aminte că Albert a făcut mare caz de asta. Dar acum, când ne-am apropiat de primele case, am descoperit o mulţime de automobile parcate pe iarbă şi o adunare de oameni şi cai mai mare decât văzusem vreodată. Oricât de încântat eram, îmi aduc aminte de un puternic sentiment de nelinişte care m-a copleşit imediat ce am intrat în sat în trap uşor.

De jur-imprejur erau bărbaţi în uniforme kaki şi, imediat ce tatăl lui Albert a descălecat şi ne-a condus spre pajişte, trecând pe lângă biserică, o fanfară militară a izbucnit într-un marş entuziasmant şi bubuitor. Ritmul tobei mari răsuna în tot satul şi erau copii peste tot, unii mărşăluiau în sus şi-n jos cu cozi de mături pe umeri, alţii se aplecau peste ferestre, fluturând steaguri.

Când am ajuns la catargul din mijlocul pajiştii, unde Union Jack[1] atârna în soare, deasupra stâlpului celui alb, un ofiţer şi-a făcut loc prin mulţime spre noi. Era înalt şi elegant, avea pantaloni cu vipuşcă şi o centură lată, din piele, de care era agăţată o sabie din argint. I-a strâns mâna tatălui lui Albert.

— V-am spus că vin, domnule căpitan Nicholls, spuse tatăl lui Albert. Numai pentru că am nevoie de bani, mă înţelegeţi. Nu m-aş despărţi de un asemenea cal de n-aş fi silit s-o fac.

---

[1] Steagul Marii Britanii (n.tr.)

— Ei bine, fermierule, răspunse ofiţerul, înclinând din cap a aprobare în timp ce se uita cu atenţie la mine. Am crezut că exagerezi când am vorbit aseară, la cârciuma lui George. Ai spus „cel mai bun cal din parohie”, dar toată lumea zice aşa. Dar acesta de aici e cu totul altceva, îmi dau seama de asta.

Şi m-a mângâiat pe gât şi m-a scărpinat după urechi. Şi vocea, şi mâna îi erau delicate şi nu m-am îndepărtat de el.

— Ai dreptate, fermierule, ar fi un cal bun de încălecat pentru orice regiment şi ne vom mândri cu el, nu m-ar deranja să-l folosesc eu însumi. Nu, nu, chiar deloc nu m-ar deranja. Dacă se dovedeşte la fel de bun pe cât e de frumos, îmi va fi foarte bun. Superb animal, fără îndoială.

— O să-mi dai patruzeci de lire pe el, domnule căpitan Nicholls, aşa cum ai promis ieri? întrebă tatăl lui Albert cu o voce neobişnuit de scăzută, ca şi cum n-ar fi vrut să-l audă şi altcineva. Nu las nici un bănuţ mai jos, omul trebuie să mai şi trăiască.

— Aşa ţi-am promis aseară, fermierule, spuse căpitanul Nicholls, deschizându-mi gura ca să-mi examineze dinţii. E un cal tânăr, cu un greabăn puternic, omoplat înclinat şi încheieturi drepte. L-aţi pus mult la muncă? L-aţi scos şi la vânătoare?

— Fiul meu îl călăreşte zilnic, spuse tatăl lui Albert. Aleargă ca un cal de curse, sare ca un cal de vânătoare, din ce îmi povesteşte el.

— În regulă, îi răspunse ofiţerul, dacă medicul nostru veterinar îl consideră sănătos din toate punctele de vedere, îţi vei primi cele patruzeci de lire, după cum ne-am înţeles.

— Nu pot să stau mult, domnule, spuse tatăl lui Albert privind înapoi peste umăr. Trebuie să mă întorc, să-mi văd de munca mea.

— Noi suntem ocupaţi şi cu recrutarea bărbaţilor din sat, nu numai cu cumpărarea, spuse ofiţerul. Dar o să încercăm să ne grăbim, cât se poate. Ce-i drept, sunt mult mai mulţi bărbaţi buni dornici să se înroleze ca voluntari prin părţile astea decât cai buni, iar veterinarul nu trebuie să-i examineze pe aceştia, nu-i aşa? Aşteaptă-mă aici, mă întorc în câteva minute.

Căpitanul Nicholls m-a condus prin arcada aflată peste drum de primărie şi am intrat într-o grădină mare, unde se aflau nişte bărbaţi în haine albe şi un funcţionar în uniformă, care stătea la

masă şi lua notiţe. Mi s-a părut că o aud pe Zoey chemându-mă, aşa că am strigat-o şi eu, ca să îi dau de ştire că nu mi-era deloc frică. Mă interesa ce se întâmpla în jurul meu. Ofiţerul mi-a vorbit cu blândeţe în timp ce ne îndepărtam, aşa că am mers aproape cu nerăbdare. Veterinarul, un om mărunţel şi agitat, cu o mustaţă neagră, groasă, m-a împuns peste tot, mi-a ridicat fiecare picior să îl examineze – m-am cam opus la asta – şi apoi s-a uitat fix în ochii şi în gura mea, simţindu-mi respiraţia. Apoi am fost plimbat la pas în jurul grădinii, iar şi iar, până când m-a declarat un exemplar perfect.

— E în stare perfectă. E bun pentru orice, şi pentru cavalerie, şi pentru artilerie, acestea au fost cuvintele lui. Nu are ganglioni, nu are picioare strâmbe, are şi dinţii, şi picioarele foarte bune. Cumpăraţi-l, domnule căpitan. Este un cal foarte bun.

M-a dus înapoi la tatăl lui Albert, care a luat bancnotele oferite de căpitanul Nicholls, înghesuindu-le repede în buzunarul de la pantaloni.

— O să aveţi grijă de el, domnule? a întrebat el. Veţi avea grijă să nu păţească nimic? înţelegeţi-mă, fiul meu îl iubeşte foarte mult.

A întins mâna şi mi-a mângâiat botul. Avea lacrimi în ochi. În clipa aceea, mi-a devenit aproape drag.

— O să fie bine, băiete, mi-a şoptit. N-ai să înţelegi şi nici Albert n-o să înţeleagă, dar dacă nu te vând, nu voi face faţă cu ipoteca şi o să pierdem ferma. Nu m-am purtat bine cu tine, nu m-am purtat bine cu nimeni, ştiu asta şi-mi pare tare rău.

Şi a plecat de lângă mine, trăgând-o pe Zoey după el. Îşi ţinea capul aplecat şi părea brusc mai împuţinat la trup decât înainte.

Abia atunci mi-am dat seama pe deplin că eram părăsit şi am început a necheza, scoţând ţipete înalte de frică şi durere, care se auzeau în tot satul. Chiar şi bătrâna Zoey, aşa calmă şi ascultătoare cum era, s-a oprit în loc şi nu s-a mai lăsat dusă, oricât s-a străduit tatăl lui Albert s-o tragă. S-a întors, şi-a ridicat capul şi a slobozit un strigăt de adio. Dar ţipetele ei au devenit din ce în ce mai slabe şi a fost până la urmă trasă, unde nu mai puteam s-o văd. Mâini blânde încercau să mă ţină şi să mă consoleze, dar eram de neconsolat.

Îmi pierdusem orice speranţă, când l-am văzut pe Albert al meu fugind spre mine prin mulţime, cu faţa roşie de efort. Fanfara tăcuse şi tot satul se uita la el cum a venit şi mi-a

cuprins gâtul cu braţele.

— L-a vândut, nu-i aşa? a întrebat încet, uitându-se la căpitanul Nicholls, care mă ţinea. Joey e calul meu. E calul meu şi va fi toată viaţa, indiferent cine-l cumpără. Nu pot să-l opresc pe tata să-l vândă, dar, dacă Joey merge cu dumneavoastră, merg şi eu. Vreau să mă înrolez şi să rămân cu el.

— Ai spiritul potrivit pentru un luptător, tinere, a răspuns ofiţerul, scoţându-şi chipiul şi ştergându-şi sprânceana cu spatele mâinii. Avea părul negru şi creţ şi o privire blândă, deschisă. Ai spiritul, dar nu ai vârsta. Eşti prea tânăr, ştii prea bine. Nu înrolăm băieţi sub şaptesprezece ani. Dacă revii într-un an, vom vedea ce putem face.

— Dar arăt de şaptesprezece ani, spuse Albert aproape implorând. Sunt mai mare decât majoritatea băieţilor de şaptesprezece ani.

Dar chiar în timp ce vorbea, şi-a dat seama că nu ajungea nicăieri.

— Nu mă luaţi, nu-i aşa? Nici măcar ca ajutor la grajduri? Fac orice! Orice!

— Cum te numeşti, tinere? întrebă căpitanul Nicholls.

— Narracott, domnule. Albert Narracott.

— Ei bine, domnule Narracott, îmi pare rău că nu pot să fac nimic pentru tine. Ofiţerul scutură din cap şi îşi puse chipiul la loc. Îmi pare rău, tinere, astea sunt regulamentele. Dar să nu-ţi faci griji în privinţa lui Joey. O să am mare grijă de el până când vei putea să ni te alături. Ai făcut treabă bună cu el. Poţi să fii mândru de el, e un cal minunat, minunat, dar tatăl tău avea nevoie de bani pentru fermă, nu poţi să ţii o fermă fără bani. Ştii asta foarte bine. Îmi place spiritul tău, aşa că, atunci când vei fi suficient de mare, trebuie musai să vii să te înrolezi la călăraşi. O să avem nevoie de bărbaţi ca tine şi mă tem că va fi un război lung, mai lung decât cred oamenii. Să menţionezi numele meu. Sunt căpitanul Nicholls şi voi fi mândru să te avem alături de noi.

— Deci nu există nici o posibilitate? întrebă Albert. Nu pot să fac nimic?

— Absolut nimic, răspunse căpitanul Nicholls. Calul tău aparţine acum armatei şi tu eşti prea tânăr ca să te înrolezi. Dar nu te teme, o să avem grijă de el. O să-l îngrijesc personal, îţi

promit.

Albert mi-a răsucit botul, cum făcea de obicei şi m-a tras de urechi. Încerca să zâmbească, dar nu reuşea.

— O să te regăsesc, găgăuţă, mi-a spus el încet. O să te găsesc oriunde ai fi, Joey! Aveţi mare grijă de el, vă rog, domnule, până când ne vom regăsi. Nu mai e cal ca el în toată lumea – o să vă daţi singur seama. Spuneţi-mi, îmi promiteţi?

— Promit, spuse căpitanul Nicholls. O să fac tot ce-mi stă în puteri.

Şi cu aceasta, Albert s-a întors şi s-a pierdut prin mulţime, până când nu am mai avut cum să-l văd.

Capitolul 5

În cele câteva săptămâni care au trecut până am fost trimis pe front, aveau să mă facă, dintr-un cal de fermă, unul de cavalerie. Nu a fost o transformare uşoară, pentru că nu-mi plăceau deloc disciplina orelor de călărie şi arşiţa grelelor ceasuri de manevre în câmp deschis. Acasă, cu Albert, mă desfâtam în plimbări lungi pe cărări şi peste câmp, iar căldura şi muştele nu păreau să mă deranjeze. Iubeam zilele dureroase de arat şi grapat alături de Zoey, dar numai pentru că exista între noi o legătură strânsă de încredere şi devotament. Acum, aveam ore nesfârşite şi plictisitoare în care dădeam roată şcolii. Dispăruse zăbala moale cu care mă învăţasem şi fusese înlocuită cu una curbată, dublă, greoaie şi neconfortabilă, care se prindea în colţurile botului şi mă enerva mai mult decât îşi poate oricine închipui. Dar cel mai mult în noua mea viaţă îmi displăcea omul care mă călărea. Caporalul Samuel Perkins era un omuleţ dur şi încrâncenat, un fost jocheu a cărui unică plăcere părea a fi puterea pe care şi-o exercita asupra cailor. Se temeau de el şi caii, şi soldaţii deopotrivă. Simţeam că până şi ofiţerii tremurau în faţa lui, pentru că ştia tot ce era de ştiut despre cai şi avea o experienţă îndelungată cu aceştia. Şi călărea cu o mână dură, biciul şi pintenii nu erau doar de faţadă la el.

Nu mă batea, nici nu-şi pierdea calmul cu mine, cred că uneori, când mă ţesăla, chiar îi plăceam şi cu siguranţă aveam un sentiment de respect pentru el, dar era unul de frică, nu de dragoste. În furia şi nefericirea mea, am încercat de câteva ori să-l trântesc, dar nu am reuşit niciodată. Genunchii lui aveau o strânsoare de fier şi părea să ştie instinctiv ce aveam de gând să fac.

Singura mea consolare în zilele acelea de antrenament erau vizitele căpitanului Nicholls la grajduri, în fiecare seară. Numai el părea să aibă timp să vină şi să vorbească cu mine, aşa cum o făcuse Albert. Aşezat pe o găleată întoarsă cu fundul în sus, într-un colţ al boxei mele, cu un caiet de schiţe pe genunchi, mă desena în timp ce vorbea.

— Am făcut câteva schiţe până acum, mi-a spus el într-o seară, şi când va fi gata aceasta, voi fi gata să pictez un tablou

cu tine. Nu va fi un Stubbs[2], va fi mult mai bun decât un Stubbs, pentru că el nu a avut parte niciodată de un cal aşa de frumos ca tine, ca să-l picteze. Nu pot să-l iau cu mine în Franţa, n-ar avea rost, nu-i aşa? Aşa că am să i-l trimit prietenului tău, Albert, ca să ştie că am vorbit serios când am promis că voi avea grijă de tine.

Se tot uita în sus şi-n jos la mine în timp ce desena şi eu sufeream că nu-i pot spune cât de mult mi-aş dori să mă antreneze chiar el şi cât de dur era caporalul şi cât de rău mă dureau coapsele şi picioarele.

— Ca să fiu sincer, Joey, nădăjduiesc că războiul ăsta se va termina înainte să împlinească el anii pentru înrolare, pentru că – ascultă-mă bine – o să fie rău, rău de tot. La popotă vorbesc toţi numai despre cum o să se năpustească ei asupra lui Jerry[3], cum o să-i zdrobească pe toţi cavaleria şi cum o să-i azvârle înapoi la Berlin până-n Crăciun. Jamie şi cu mine suntem singurii care nu sunt de acord. Avem îndoieli, ţie pot să-ţi spun. Avem îndoieli. Nimeni dintre cei de acolo nu pare să fi auzit de mitraliere şi de artilerie. Crede-mă, Joey, o singură mitralieră manevrată cum trebuie poate să radă de pe faţa pământului cel mai bun detaşament de cavalerie din lume – fie el german sau britanic. Adică, uite ce s-a întâmplat cu Cavaleria Uşoară la Balaclava, când s-au luat în piept cu tunurile ruşilor – nimeni nu pare să-şi mai aducă aminte de asta. Iar francezii şi-au învăţat lecţia în războiul franco-prusac. Dar nu poţi să le spui nimic, Joey, pentru că dacă spui, o să spună că eşti defetist sau mai ştiu eu ce tâmpenie. Cred sincer că unii dintre cei de acolo vor să câştigăm acest război numai cu condiţia să-l putem câştiga cu cavaleria.

S-a ridicat, şi-a pus caietul de schiţe sub braţ, a venit spre mine şi m-a gâdilat între urechi.

— Îţi place, băiete, nu-i aşa? Sub tot focul şi toată pucioasa, în adâncul inimii eşti un băieţel sentimental. Dacă stau să mă gândesc, noi doi avem multe în comun. În primul rând, nici mie nu prea-mi place pe aici şi mi-aş dori să fiu oriunde în altă parte.

---

[2] George Stubbs (1724-1806) pictor englez, vestit pentru tablourile lui înfăţişând cai. (n.tr.)

[3] Denumire generică dată germanilor în timpul celor două războaie mondiale, alternativă la Fritz. (n.tr.)

Apoi, nici unul din noi nu a mai fost la război până acum – n-am auzit nici măcar un foc de armă tras la mânie, nu? Sper numai că o să mă descurc când va veni vremea, asta mă îngrijorează mai mult decât orice, Joey. Pentru că, pot să-ţi spun, nici măcar lui lamie nu i-am spus asta, sunt absolut îngrozit, aşa că ai face bine să fii viteaz pentru amândoi.

O uşă se trânti în partea cealaltă a curţii. Am auzit sunetul familiar al cizmelor bocănind hotărât pe pavaj. Era caporalul Samuel Perkins, trecând pe la boxe, în rondul de seară, oprindu-se la fiecare în parte, până când, într-un sfârşit, a ajuns la mine.

— Bună seara, domnule, spuse el salutând perfect. Iar desenaţi?

— Fac şi eu ce pot, caporale, răspunse căpitanul Nicholls. Fac tot ce pot să-l scot în valoare. Nu-i aşa că e cel mai grozav cal din tot detaşamentul? N-am mai văzut în viaţa mea un cal mai perfect, tu ai mai văzut?

— A, cu siguranţă e plăcut la vedere, domnule, răspunse caporalul care se ocupa de cai. — Până şi vocea lui mă făcea să ciulesc urechile, avea un ton acid, de care mă temeam. — Recunosc asta, dar nu contează numai cum arată, nu-i aşa, domnule? Un cal e întotdeauna mai mult decât pare la prima vedere, n-am dreptate, domnule? Cum să vă spun, domnule?

— Cum doreşti, caporale, răspunse căpitanul Nicholls, cu o oarecare răceală, dar ai grijă ce spui, pentru că vorbeşti de calul meu, deci fii atent!

— Hai să spunem că mi se pare că are voinţă proprie. Da, hai să spunem aşa. E destul de bun la manevre, în câmp deschis, e în stare să ducă treaba până la capăt, e unul dintre cei mai buni, dar în şcoală, domnule, e un adevărat diavol şi încă unul puternic. Nu a fost niciodată antrenat cum trebuie, domnule, vă garantez asta. E un cal de fennă şi e pregătit pentru munca la fermă. Dacă va fi să ajungă un cal de cavalerie, domnule, va trebui să înveţe disciplina. Trebuie să înveţe să asculte imediat, din instinct. Nu vreţi să fiţi călare pe o primadonă când vor începe să zboare gloanţele.

— Din fericire, caporale, îi răspunse căpitanul Nicholls, din fericire războiul ăsta se va purta afară, nu înăuntru. Ţi-am cerut să-l antrenezi pe Joey pentru că te consider cel mai bun pentru asta – nu e nimeni mai bun ca tine în tot detaşamentul. Dar

poate că ar trebui s-o laşi mai uşor. Nu trebuie să uiţi de unde vine. E un spirit independent, are nevoie doar să fie un pic convins, asta-i tot. Dar fii blând cu el, caporale, fii blând! Nu vreau să-l amărăsc. Calul acesta o să mă poarte prin război şi, cu puţin noroc, şi după aceea. Reprezintă ceva deosebit pentru mine, ştii foarte bine. Aşa că ai grijă să te porţi cu el ca şi cum ar fi al tău, vrei? Plecăm în Franţa în mai puţin de o săptămână. Dacă aveam timp, îl antrenam eu însumi, dar sunt prea ocupat să mă chinui să transform soldaţi în infanterişti călare. Calul poate să te poarte, caporale, dar nu poate să lupte în locul tău. Şi sunt câte unii care au impresia că vor avea nevoie numai de săbii odată ajunşi pe front. Unii sunt de-a dreptul convinşi că ajunge să-şi fluture săbiile ca să-l trimită pe Jerry înspăimântat înapoi acasă. Eu spun că trebuie să înveţe să tragă cu arma – toţi trebuie să învăţăm dacă vrem să avem vreo şansă în războiul ăsta.

— Da, domnule, spuse caporalul, acum cu respect în glas.

Era mai blând şi mai moale decât oricând.

— Încă un lucru, caporale, mai spuse căpitanul Nicholls, îndreptându-se spre uşa boxei, ţi-aş fi recunoscător dacă l-ai hrăni mai bine pe Joey, şi-a pierdut un pic condiţia fizică, a slăbit puţin, aş zice. O să-l scot la manevrele finale peste două, trei zile şi vreau să fie strălucitor şi în plină formă. Trebuie să arate cel mai bine din tot detaşamentul.

Abia în această ultimă săptămână de antrenamente am început, în sfârşit, să mă pun pe treabă. Caporalul Samuel Perkins a fost, parcă, mai puţin aspru cu mine după seara aceea. A folosit mai puţin pintenii şi mai mult hăţurile. Ne-am antrenat mai puţin în şcoală şi am făcut mai mult antrenament de formare în câmp deschis, în afara cazarmei. Am acceptat mai uşor zăbala dură şi am început să mă joc cu ea printre dinţi, cum făceam înainte cu cea moale. Am început să mă bucur de hrana bună şi de ţesălat şi de lustruit, de toată atenţia şi grija infinite care mi-erau acordate. Pe măsură ce treceau zilele, am început să mă gândesc din ce în ce mai rar la fermă, la bătrâna Zoey şi la toată viaţa mea de dinainte. Dar Albert, chipul lui şi vocea lui mi-au rămas adânc întipărite în minte, în ciuda rutinei infailibile a antrenamentului care mă transforma pe nesimţite într-un cal de luptă.

Când a venit căpitanul Nicholls să mă scoată la manevrele

linale, înainte de a pleca la război, eram deja resemnat, chiar pe undeva mulţumit cu noua mea viaţă. Îmbrăcat în echipamentul de marş, căpitanul cântărea greu pe spinarea mea când întregul regiment s-a deplasat spre câmpia Salisbury. Îmi aduc aminte în primul rând de căldura şi de muştele din ziua aceea, pentru că au fost ore întregi de stat în soare, aşteptând să se întâmple ceva. Apoi, odată cu soarele murind dincolo de linia orizontului, întregul regiment s-a aliniat în eşalonul de atac, punctul culminant al manevrelor finale.

S-a dat ordinul să fie scoase săbiile şi am înaintat. Aşteptam sunetul goarnei şi aerul se electrizase din cauza anticipaţiei. Trecea de la cal la călăreţ, de la cal la cal, de la soldat la soldat. Am simţit aşa un val de entuziasm în mine, încât mi-a fost greu să mă stăpânesc. Căpitanul Nicholls îşi conducea trupele şi alături de el călărea prietenul lui, căpitanul Jamie Stewart, pe un cal pe care nu-l mai văzusem până atunci. Era un armăsar mare, negru strălucitor. În timp ce mergeam înainte, am tras cu ochiul la el şi i-am prins privirea. A părut să observe asta. Mersul la pas s-a transformat în trap, apoi în galop uşor. Am auzit goarna sunând şi i-am văzut sabia întinsă, pe lângă urechea mea dreaptă. Căpitanul Nicholls s-a aplecat în şa şi m-a forţat la galop. Tunetul şi praful şi urletele bărbaţilor răsunându-mi în urechi m-au prins şi m-au ţinut într-o stare de euforie maximă, aşa cum nu mai trăisem niciodată. Am ţâşnit mult în faţa celorlalţi cai, cu excepţia unuia singur. Singurul cal care a reuşit să ţină pasul cu mine a fost armăsarul cel mare şi negru. Cu toate că nici căpitanul Nicholls, nici căpitanul Stewart nu rostiseră nici o vorbă, am simţit deodată că era important să nu las acest cal să mă întreacă. Mi-a fost de-ajuns doar o privire să înţeleg că şi el simţea acelaşi lucru, pentru că i se citea în ochi o cruntă hotărâre, iar sprâncenele îi erau strânse de concentrare. Când am invadat zona „inamică[44], tot ce au putut călăreţii noştri să facă a fost să ne strunească şi am rămas bot lângă bot, suflând şi pufnind, în timp ce căpitanii rămăseseră fără suflare din cauza extenuării.

— Vezi, Jamie, ţi-am spus eu, a zis căpitanul Nicholls şi mândria se simţea în glasul lui. Acesta este calul de care ţi-am povestit – l-am găsit în fundul ţinutului Devon – şi, dacă am mai fi alergat mult, Topthorn al tău s-ar fi chinuit să se ţină după el. Nu poţi să mă contrazici.

Topthorn şi cu mine ne-am privit la început cu precauţie. Era mai mare decât mine cu aproape jumătate din lungimea unui braţ[4], dacă nu şi mai mult, un cal superb care-şi ţinea capul ridicat maiestuos şi plin de demnitate. A fost cel dintâi cal întâlnit care m-ar fi putut depăşi în forţă, dar se citea o bunătate în ochii lui care m-a făcut să mă simt în siguranţă.

— Topthorn al meu este cel mai grozav cal din tot regimentul acesta şi din oricare altul, îi răspunse căpitanul Jamie Stewart. S-ar putea ca Joey să fie mai rapid şi recunosc că arată la fel de bine ca orice cal pe care l-am văzut trăgând o trăsurică de lăptar, dar nu există cal care să rivalizeze cu Topthorn în ceea ce priveşte rezistenţa – poate merge la nesfârşit. E lucru bine ştiut că e un cal de opt cai putere.

În seara aceea, cei doi ofiţeri s-au contrazis tot drumul înapoi către barăci cu privire la calităţile calului fiecăruia din ei, în timp ce eu cu Topthorn ne-am târât umăr la umăr, cu capetele înjosite slăbiseră puterile din cauza soarelui şi a galopului îndelungat. Am fost aşezaţi în boxe alăturate în noaptea aceea şi a doua zi, pe vas, ne-am regăsit din nou împreună în cala feribotului modificat care trebuia să ne ducă în Franţa, la război.

---

[4] Unitate de măsură standard a cailor în Marea Britanie, *hand*= numărul de inchi împărţit la patru, (n.tr.)

Capitolul 6

Deasupra capetelor noastre, pe punte, era o atmosferă de exuberanţă şi mari aşteptări. Soldaţii erau plini de optimism, de parcă s-ar fi îmbarcat pentru un imens picnic militar, părea că nici unul dintre ei nu avea vreo grijă pe lume. Când ne îngrijeau, în boxele noastre, soldaţii făceau glume şi râdeau împreună cum nu-i mai auzisem până atunci. Şi a venit clipa să avem nevoie de încrederea lor, pentru că am trecut printr-o furtună şi mulţi dintre noi am fost deosebit de nervoşi şi neliniştiţi, în timp ce vasul se scutura violent deasupra valurilor. Unii au încercat să lovească în uşile boxelor, în încercarea disperată de a evada spre un pământ care nu tresălta sub picioare, dar soldaţii au stat tot timpul cu noi, să ne ţină şi să ne aline.

Mângâierea mea nu a venit însă din partea caporalului Samuel Perkins, care a venit şi mi-a ţinut capul în cele mai groaznice clipe ale furtunii, pentru că, deşi mă mângâia uşor, o făcea cu atâta detaşare încât am simţit că nu e sincer. Pe mine m-a alinat Topthorn, care şi-a păstrat tot timpul calmul. Şi-a aplecat capul enorm peste boxă şi m-a lăsat să mă odihnesc pe gâtul lui, în vreme ce eu mă chinuiam să-mi şterg din minte tangajul îngrozitor al navei şi zbieretele de teroare scăpată din frâu ale cailor din jurul meu.

Dar în clipa în care am andocat, dispoziţia tuturor s-a schimbat complet. Caii şi-au regăsit calmul, simţind din nou pământul tare sub copite, dar soldaţii au căzut în muţenie şi s-au posomorât când am trecut pe lângă şirurile nesfârşite de răniţi care aşteptau să se îmbarce înapoi spre Anglia. Când am debarcat şi am mers de-a lungul cheiului, căpitanul Nicholls a mers pe lângă mine, întorcând privirea spre mare, să nu vadă nimeni că avea ochii plini de lacrimi. Erau răniţi peste tot – pe tărgi, în cârje, în ambulanţe deschise şi pe chipul fiecărui om erau întipărite nenorocirea şi durerea. Se străduiau să pară viteji, dar glumele şi zeflemelele pe care şi le aruncau în timp ce treceam pe lângă ei erau mohorâte şi pline de sarcasm. Nici un sergent-major, nici o harjă inamică n-ar fi putut reduce la tăcere în aşa măsură un corp de soldaţi aşa cum a facut-o imaginea aceasta îngrozitoare, pentru că era pentru întâia oară când oamenii vedeau cu ochii lor m ce fel de război intră şi nici măcar un singur om din regiment nu era pregătit pentru aşa ceva.

Odată ajuns în câmp deschis, regimentul şi-a scuturat vălul

neobişnuit de deznădejde şi şi-a regăsit spiritul de bună dispoziţie. Oamenii cântau din nou în şei şi glumeau unii cu alţii. Avea să fie un marş lung, tare lung prin praf, toată ziua aceea şi următoarea. Ne-am oprit pentru câteva minute la fiecare oră şi am tot mers până la apus, înainte de a campa lângă un sat, întotdeauna aproape de un izvor sau de un râu. S-au purtat bine cu noi în timpul acestui marş, descălecând adesea, să meargă pe lângă noi, ca să ne putem odihni. Dar mai bune decât orice altceva s-au dovedit a fi găleţile pline de apă ca gheaţa, răcoritoare, pe care ni le-au adus ori de câte ori ne-am oprit lângă un curs de apă. Am observat că Topthorn îşi scutura de fiecare dată capul în apă, înainte să bea, aşa că, odată cu el, eram şi eu stropit pe faţă şi pe gât cu apă rece.

În câmp deschis, caii erau înşiraţi pe linii, aşa cum fuseserăm iişezaţi în Anglia, în timpul manevrelor. Deci eram deja puşi la muncă. Dar acum era mai frig, pentru că în fiecare seară ceaţa umedă de toamnă cădea şi ne făcea să tremurăm când stăteam pe loc. Aveam nutreţ din belşug dimineaţa şi seara, o porţie generoasă de porumb în desagile atârnate la gât şi păşteam ori de câte ori se ivea ocazia. Ca şi oamenii, trebuia să învăţăm şi noi să trăim de pe urma pământului, cât de mult se putea.

Fiecare oră de marş ne aducea tot mai aproape de bubuitul îndepărtat al armelor, iar în timpul nopţilor cerul era brăzdat de fulgere portocalii de la un capăt la altul. Mai auzisem zgomotul focului de puşcă la barăci şi nu mă deranjase deloc, dar urletul din ce în ce mai puternic al armelor mi-a dat fiori de groază pe spinare şi mi-a transformat somnul într-un şir de coşmaruri ameţitoare. Dar, ori de câte ori mă trezeam, târât înapoi la starea conştientă de bubuitul armelor, îl găseam pe Topthorn lângă mine, insuflându-mi curaj. Pentru mine era un botez al focului lent, dar cred că, fără ajutorul lui Topthorn, n-aş fi fost niciodată în stare să mă obişnuiesc cu zgomotul puştilor, pentru că furia şi violenţa bubuiturilor de tunet, pe măsură ce ne apropiam de front, păreau să-mi slăbească şi forţa şi încrederea.

În timpul marşului, Topthorn şi cu mine mergeam mereu unul lângă celălalt, pentru că Nicholls şi Stewart, cei doi căpitani, se despărţeau numai arareori. Păreau a fi pe undeva diferiţi ca fire de ceilalţi ofiţeri mai plini de entuziasm decât ei. Cu cât începeam să-l cunosc mai bine pe căpitanul Nicholls, cu atât îmi plăcea mai mult de el. Mă călărea aşa cum o făcuse şi Albert, cu

mână blândă şi strânsoare fermă a genunchilor, aşa că, în ciuda dimensiunilor sale – era un bărbat falnic – îmi era întotdeauna uşor să-l port. Şi mereu exista câte o vorbă caldă de încurajare sau de mulţumire după marşurile prelungite. O deosebire binevenită faţă de caporalul Samuel Perkins, care mă călărise atât de dur în timpul antrenamentelor. Mă uitam la el din când în când şi îmi era milă de calul pe care-l călărea.

Căpitanul Nicholls nu cânta sau fluiera, aşa cum făcea Albert, dar îmi vorbea uneori, când rămâneam singuri. Nimeni nu părea să ştie cu certitudine unde se afla inamicul. Nu exista îndoială că el avansa şi noi ne retrăgeam. Noi trebuia să încercăm să ne asigurăm că inamicul nu ne va lua prin învăluire – nu voiam ca inamicul să se interpună între noi şi mare şi să înconjoare întregul corp expediţionar britanic. Dar regimentul nostru trebuia mai întâi să dea de urma inamicului, care nu se vedea pe nicăieri. Am colindat zile întregi ţinutul înainte de a da peste ei – iar aceea a fost o zi pe care n-o voi uita niciodată, ziua primei noastre bătălii.

A început a fremăta un zvon printre coloane, cum că duşmanul fusese reperat, un batalion de infanterie aflat în marş. Se afla în câmp deschis, la ceva mai mult de un kilometru şi jumătate distanţă, ascunşi de privirile noastre de un crâng lung şi gros de stejari de la marginea drumului. Au răsunat ordinele:

— Înainte! Formaţi coloana de escadron! Trageţi săbiile!

Ca unul, oamenii s-au întins şi şi-au scos săbiile din teci, iar aerul a strălucit de oţel strălucitor până când lamele s-au aşezat pe umerii soldaţilor.

— Regiment, umărul drept! a sunat comanda şi am intrat în formaţie în pădure.

Am simţit cum genunchii căpitanului Nicholls se strâng în jurul meu şi cum a slăbit hăţurile. Trupul lui era încordat şi pentru prima oară mi s-a părut greu.

— Uşurel, Joey, mi-a zis încetişor, uşurel, băiete. Nu te panica. O să ieşim noi din asta, nu te teme.

M-am întors să mă uit la Topthorn, care se înălţase deja pentru trapul care ştiam că ne aşteaptă. Instinctiv, m-am tras mai aproape de el şi, la sunetul goarnei, am pornit atacul din umbra pădurii, ieşind la bătălie în lumina soarelui.

Scârţâitul uşor al pielii, hamaşamentele zornăitoare şi zgomotul ordinelor aruncate răstit erau înecate acum de duduitul

copitelor şi de strigătele soldaţilor, în timp ce galopam către inamicul aflat în valea dinaintea noastră. Cu coada ochiului, am observat scânteierea săbiei grele a căpitanului Nicholls. I-am simţit pintenii în coapse şi i-am auzit strigătul de luptă. Am văzut soldaţii în gri aflaţi în faţa noastră ridicând armele şi am auzit răpăitul fatal al mitralierelor şi apoi, deodată, mi-am dat seama că nu mai aveam călăreţ, că nu mai aveam nici o greutate în spate şi că eram singur-singurel în fruntea regimentului. Topthorn nu mai era nici el lângă mine, dar, cu toţi caii din spatele meu, am ştiut că nu puteam pomi în galop decât într-o singură direcţie: înainte. O teroare oarbă mă purta înainte, cu scările de la şa biciuindu-mă cu frenezie. Neavând un călăreţ de purtat, am ajuns primul la oamenii cu puşti, care stăteau îngenuncheaţi, iar aceştia s-au împrăştiat în timp ce mă îndreptam cu hotărâre spre ei.

Am alergat până când am rămas cu desăvârşire singur, departe de vuietul bătăliei şi nu m-aş fi oprit deloc dacă nu l-aş fi regăsit pe Topthorn din nou alături de mine, cu căpitanul Jamie Stewart aplecându-se să-mi prindă hăţurile şi să mă ducă înapoi pe câmpul de luptă.

I-am auzit spunând că am câştigat, dar caii zăceau peste tot, morţi sau muribunzi. Mai mult de un sfert din regiment a căzut la datorie în acea acţiune. Totul a fost atât de rapid şi de mortal! Fusese luat un grup de prizonieri îmbrăcaţi în cenuşiu, care se înghesuiau acum sub copaci, în timp ce regimentul se regrupa şi schimba păreri extravagante despre o victorie care survenise mai degrabă din întâmplare decât în urma vreunei strategii.

Nu l-am mai văzut niciodată pe căpitanul Nicholls, ceea ce m-a întristat până-n adâncul inimii, pentru că fusese un om bun şi blând, care avusese mare grijă de mine, întocmai cum promisese. După cum aveam să aflu mai târziu, erau puţini ca el pe lume.

— Ar fi fost mândru de tine, Joey, mi-a spus căpitanul Jamie Stewart în timp ce mă conducea înapoi la restul cailor, împreună cu Topthorn. Ar fi fost mândru de felul în care ai mers maideparte. A murit conducând şarja şi tu ai terminat-o în locul lui. Ar fi fost mândru de tine.

Topthorn a rămas cu mine în noaptea aceea, în care am campat la marginea pădurii. Am privit împreună valea scăldată în razele lunii şi mi s-a făcut dor de casă. Numai câte o tuse

ocazională şi paşii santinelelor tulburau liniştea nopţii. Armele tăcuseră, în sfârşit. Topthorn s-a întins lângă mine şi am adormit.

Capitolul 7

În dimineaţa următoare, imediat după ce se dăduse deşteptarea, în timp ce scormoneam cu sârg prin desagile aflate la gâturile noastre, în căutarea ultimelor urme de ovăz, l-am văzut pe căpitanul Jamie Stewart venind cu paşi mari către noi. În urma lui, afundat într-o haină prea mare şi purtând un chipiu cu cozoroc, venea un soldat tânăr pe care nu-l mai văzusem până atunci. Avea obrajii roz şi proaspeţi sub cozoroc şi mi-a amintit pe dată de Albert. Am simţit că îşi făcea griji din cauza mea, căci se apropia ezitant şi cam fără voie.

Căpitanul Stewart i-a atins urechile lui Topthorn şi i-a mângâiat boticul moale, aşa cum făcea în fiecare dimineaţă, apoi, întinzând mâna, m-a băut uşor pe gât.

— Uite, soldat Warren, acesta este, a spus el. Vino mai aproape, soldat, nu te muşcă. El este Joey. Calul ăsta i-a aparţinut celui mai bun prieten pe care l-am avut vreodată, aşa că o să ai mare grijă de el, m-auzi? – Tonul lui era hotărât, dar nu lipsit de înţelegere. — Şi, soldat, o să pot să stau mereu cu ochii pe tine, pentru că aceşti doi cai sunt de nedespărţit. Sunt cei mai buni cai din tot regimentul, iar ei ştiu asta foarte bine.

S-a apropiat de mine şi mi-a dat deoparte bucla de păr de pe faţă.

— Joey, mi-a spus el în şoaptă, să ai grijă de el. E doar un băieţandru şi a avut un cal dificil de călărit până acum.

Aşa că, atunci când regimentul a ieşit din pădure, în acea dimineaţă, mi-am dat seama că nu mai puteam merge alături de Topthorn, aşa cum mergeam cu căpitanul Nicholls şi că acum făceam parte din trupa din spatele ofiţerilor, într-o coloană lungă de soldaţi. Dar ori de câte ori ne opream să mâncăm sau să bem, soldatul Warren avea grijă să mă ducă unde stătea Topthorn, ca să putem fi împreună.

Soldatul Warren nu era un călăreţ priceput, mi-am dat seama de când m-a încălecat. Era mereu încordat şi mă călărea stând neclintit în şa, ca un sac de cartofi. Nu avea nici experienţa şi încrederea de sine a caporalului Samuel Perkins, nici eleganţa şi delicateţea căpitanului Nicholls. Se bălăngănea în şa şi călărea strângând atât de tare hăţurile, încât trebuia să împing cu capul să mai eliberez strânsoarea. Dar imediat ce cobora din şa, era cel mai bun om din lume. Era meticulos şi mă ţesăla cu blândeţe şi se îngrijea pe dată de rănile mele dese şi dureroase căpătate

de la şa, de rosături şi monturi, la care eram expus în mod special. A avut grijă de mine aşa cum nu avusese nimeni de când am plecat de acasă. În următoarele câteva luni, grija lui plină de dragoste m-a ţinut în viaţă.

Au fost câteva ambuscade minore în timpul acelei prime toamne de război, dar, aşa cum prevăzuse căpitanul Nicholls, eram folosiţi din ce în ce mai rar pentru cavalerie şi tot mai des ca mijloc de transport pentru infanteria călare. Ori de câte ori dădeau peste inamic, soldaţii din regiment descălecau, îşi scoteau puştile, iar caii erau lăsaţi în urmă, ascunşi vederii, sub supravegherea câtorva soldaţi, astfel încât noi nu mai aveam parte de acţiune, ci doar auzeam în depărtare pârâitul puştilor şi răpăitul mitralierelor. Când se întorceau trupele şi regimentul pornea mai departe, vedeam întotdeauna că unul sau doi cai rămăseseră fără călăreţ.

Părea că mărşăluim ore întregi, zile în şir. Apoi, deodată, o motocicletă huruia pe lângă noi prin praf, se auzeau ordine răstite şi sunetul pătrunzător al goarnelor şi regimentul ieşea din drum şi începea un nou asalt.

În timpul acestor marşuri lungi, chinuitoare şi în timpul nopţilor reci care urmau, soldatul Warren a început să-mi vorbească. Mi-a povestit că în acelaşi asalt în care căzuse căpitanul Nicholls, calul lui fusese împuşcat sub el şi cum cu numai câteva săptămâni în urmă îi fusese tatălui său ucenic la fierărie. Apoi izbucnise războiul. Nu voise să se înroleze, îmi spunea el, dar lordul din sat vorbise cu tatăl lui şi, cum tatăl lui închiriase şi casa, şi fierăria de la lord, nu avusese altă posibilitate decât să-l trimită la război şi dacă tot crescuse printre cai, se înscrisese voluntar la cavalerie.

— Crede-mă, Joey, mi-a spus într-o seară, în timp ce-mi curăţa copitele, crede-mă că nu-mi închipuiam că o să mă mai urc vreodată pe un cal după prima bătălie. Ce e ciudat, Joey, e că nu din cauza calului împuşcat, nu ştiu cum, dar nu asta mă deranja, doar ideea de a călări din nou mă scotea din minţi de teamă. N-ai fi zis că se poate una ca asta, nu-i aşa? Nu cu mine, care sunt fierar şi aşa mai departe. Dar am trecut peste asta şi ţie îţi datorez acest lucru, Joey! Mi-ai redat încrederea. Simt că aş fi în stare de orice acum. Mă simt ca un cavaler în armură când te încalec.

Apoi, în prag de iarnă, a început să plouă în valuri. Ni s-a

părut înviorător iniţial, o pauză bine-venită de la praf şi muşte, dar foarte curând, câmpiile şi cărările din faţa noastră s-au transformat în noroaie. Regimentul nu mai putea campa în locuri uscate, pentru că nu existau suficiente adăposturi, astfel încât cai şi oameni deopotrivă erau adesea uzi până la piele. Eram prea puţin sau deloc protejaţi de ploaia care cădea fără încetare, iar nopţile stăteam în noroi rece şi vâscos până mai sus de glezne. Dar soldatul Warren mă îngrijea cu devotament, găsindu-mi adăpost oricând şi oriunde se putea, frecându-mă cu un mănunchi de paie uscate, ca să aducă un pic de căldură în trupul meu, ori de câte ori putea pune mâna pe unul şi asigurându-se că aveam întotdeauna o porţie bună de ovăz în desagă, ca să pot să rezist. Pe măsură ce treceau săptămânile, faptul că era mândru de forţa şi rezistenţa mea a devenit evident în ochii tuturor şi tot aşa limpede era şi dragostea mea pentru el. Numai dacă, mă gândeam eu, numai dacă ar putea să mă îngrijească şi să mă ţesale el, dar să mă călărească altcineva.

Soldăţelul meu Warren vorbea foarte mult despre desfăşurarea războiului. Urma, după spusele lui, să ne retragem, să rămânem în rezervă în zona din spatele liniilor. Se părea că armatele se blocaseră una pe alta şi rămăseseră înţepenite în nămol şi se îngropaseră în tranşee. Gropile s-au transformat în tranşee şi tranşeele s-au unit, într-un zigzag de-a lungul ţării, de la mare până la graniţa cu Elveţia. La primăvară, spunea el, o să fie din nou nevoie de noi, să-i scoatem din impas. Cavaleria putea ajunge acolo unde infanteria nu putea şi eram suficient de rapizi să trecem peste tranşee. O să le arătăm meserie celor de la infanterie, spunea el. Dar mai întâi trebuia să supravieţuim iernii şi să aşteptăm ca pământul să fie din nou destul de tare pentru a putea fi folosită cavaleria în mod eficient.

Topthorn şi cu mine am petrecut acea iarnă adăpostindu-ne unul pe celălalt cât puteam de zăpadă şi zloată, în vreme ce la numai câţiva kilometri distanţă auzeam armele pocnind neîncetat, zi şi noapte. I-am văzut pe soldaţi voioşi, zâmbind sub căştile lor de metal, în timp ce se îndreptau spre linia frontului, fluierând şi cântând şi râzând când plecau şi i-am privit şi pe cei rămaşi, care se chinuiau să se întoarcă, tăcuţi şi traşi la faţă, prin ploaie, sub pelerinele pline de apă.

Din când în când, soldatul Warren primea câte o scrisoare de

acasă şi mi-o citea în şoaptă, de teamă că s-ar putea ca altcineva să tragă cu urechea. Toate scrisorile erau de la mama lui şi toate spuneau cam aceleaşi lucruri:

— Dar Sally n-o să-mi scrie, Joey, pentru că nu ştie sau, mă rog, nu ştie prea bine. Dar de îndată ce se termină cu treaba asta, mă duc acasă şi mă însor cu ea. Am crescut cu ea, Joey, ne ştim de când eram copii. Cre' că o cunosc la fel de bine cum mă cunosc pe mine însumi, dar îmi place mult mai mult de ea decât de mine.

Soldatul Warren alunga monotonia îngrozitoare a acelei ierni. Mă făcea să mă simt mai bine şi am observat că şi Topthorn îi întâmpina cu bucurie vizitele în zona cailor. Nici nu ştia cât bine ne făcea. Pe parcursul acelei ierni înfiorătoare, mulţi cai au ajuns la spitalul veterinar, ca să nu se mai întoarcă vreodată. Ca toţi caii armatei, aveam părul tăiat ca aceia de vânătoare, aşa că eram expuşi la ploaie şi noroi. Cei mai slabi dintre noi au suferit primii, pentru că aveau rezistenţă scăzută şi s-au prăbuşit rapid. Dar eu şi cu Topthorn am rezistat cu bine până în primăvară, Topthorn a supravieţuit unui acces puternic de tuse care îi zdruncina trupul masiv, ca şi cum voia să smulgă viaţa din el din interior. Căpitanul Stewart a fost cel care l-a salvat, hrănindu-l cu terci fierbinte şi învelindu-l cum putea când vremea era îngrozitoare.

Şi apoi, într-o noapte rece ca gheaţa de la începutul primă-

verii, cu îngheţul încă în spinarea noastră, soldaţii au venit la cai neaşteptat de devreme. Era înainte de răsăritul soarelui. Fusese o noapte în care se trăseseră neîncetat focuri de baraj. În tabără domneau tumultul şi entuziasmul. Nu era unul dintre acele exerciţii de rutină cu care ne obişnuiserăm. Soldaţii au veniţi complet echipaţi, cu două banduliere, genţi cu măşti de gaze, puşti şi săbii. Am fost înşeuaţi, scoşi în tăcere din tabără, direct în drum. Soldaţii vorbeau de bătălia care urma şi toată frustrarea şi iritarea cauzate de repausul impus au dispărut când ei au început să cânte de sus, din şei. Şi soldăţelul meu ,Warren cânta cu ei, cu tot atâta plăcere ca şi ceilalţi. În penumbra rece a nopţii, escadronul s-a unit cu restul regimentului la ruinele unui sătuc, populat acum numai de pisici, şi a aşteptat acolo timp de o oră, până când lumina palidă a zorilor de zi a străpuns orizontul. Armele încă îşi urlau furia şi pământul se cutremura sub picioarele noastre. Am trecut pe lângă spitale de campanie şi artileria uşoară înainte de a o lua la trap peste tranşee, pentru a da cu ochii de câmpul de luptă. Pustiire şi distrugere peste tot. Nici o clădire neatinsă. Nici un fir de iarbă pe pământul crăpat şi devastat. Cântatul s-a oprit în jurul meu şi am avansat într-o linişte rău prevestitoare, peste tranşeele pline de oameni cu baionetele fixate pe puşti. Ne-au salutat scurt când am trecut cu zgomot peste margini, în sălbăticia ţării nimănui dintre cele două linii, o sălbăticie de sârmă ghimpată şi cratere de proiectil şi groaznice resturi ale războiului. Deodată, armele au încetat să tragă. Trecuserăm de sârmă. Escadronul s-a răspândit într-un eşalon inegal şi a sunat goarna. Am simţit pintenii muşcându-mi coapsele şi m-am dus până lângă Topthorn, pornind la pas.

— Fă-mă să fiu mândru de tine, Joey, mi-a spus soldatul Warren scoţându-şi sabia. Fă-mă să fiu mândru!

Capitolul 8

Timp de câteva minute am avansat la pas, aşa cum învăţasem la antrenament. În linişte sinistră din ţara nimănui, nu se auzeau decât zăngănitul hamaşamentelor şi fornăitul cailor. Ne-am croit drum printre cratere, încercând, pe cât posibil, să menţinem formaţia. În faţa noastră, sus, pe vârful unui deal molcom, se vedeau rămăşiţele unei păduri şi puţin mai jos un sul îngrozitor, ruginit de sârmă ghimpată, care se întindea pe linia orizontului, cât vedeai cu ochii.

— Sârmă, l-am auzit pe soldatul Warren mormăind printre dinţi. Doamne, Joey, au spus că sârma n-o să mai fie, au spus că armele vor rezolva problema asta. O, Doamne!

Acum trecuserăm deja la un galop uşor şi încă nu se vedea sau auzea nici urmă de inamic. Soldaţii strigau la un duşman invizibil, aplecându-se peste gâturile cailor, cu săbiile înainte. Mi-am dat un impuls să-l ajung Topthorn din urmă şi, exact când ajunsesem lângă el, au căzut între noi şi primele obuze şi mitralierele au deschis focul. Se dezlănţuise iadul bătăliei. În jurul meu, oamenii urlau, doborâţi la pământ, iar caii se cabrau şi nechezau în agonie, de frică sau de durere. Pământul exploda în jurul meu, aruncând în aer oameni şi cai deopotrivă. Obuzele şuierau pe deasupra noastră şi fiecare explozie părea un cutremur. Dar escadronul a galopat implacabil înainte, prin tot acest iad, spre sârmă, până în vârful dealului şi eu împreună cu ei.

Pe spatele meu, soldatul Warren mă ţinea într-o încleştare de fier a genunchilor. M-am poticnit şi am simţit că a scăpat una dintre scări, aşa că am încetinit, s-o poată agăţa la loc. Topthorn era tot în faţa mea, cu capul sus, scuturându-şi coada dintr-o parte în cealaltă. Am găsit destulă forţă în picioare pentru un nou asalt în urmărirea lui. Soldatul Warren se ruga cu voce tare în timp ce călărea, dar rugăciunile lui s-au transformat în blesteme când a văzut camagiul din jurul lui. Numai câţiva cai ajunseseră la sârmă, eu şi Topthorn printre ei. Erau, într-adevăr, câteva găuri în sârmă, făcute de proiectilele noastre, ca să poată unii dintre noi să treacă şi am ajuns în cele din urmă în linia întâi de tranşee inamice, dar acestea erau goale. Se trăgea asupra noastră de sus, dintre copaci, aşa că escadronul sau ceea ce mai rămăsese din el s-a regrupat şi a galopat spre pădure, ca să dea peste o nouă barieră de sârmă ghimpată

ascunsă printre copaci. Unii ilintre cai au intrat drept în sârmă, înainte de a putea fi opriţi şi s-au blocat acolo, călăreţii încercând cu disperare să-i elibereze. Am văzut că un soldat a descălecat anume când a văzut că i se prinsese calul în sârmă. A scos puşca şi şi-a împuşcat calul, apoi s-a prăbuşit el însuşi mort peste sârmă. Am văzut din prima clipă că nu aveam cum să trecem prin ea, că singura cale era să sar peste sârmă şi, când i-am văzut pe Topthorn şi pe căpitanul Stewart făcând un salt pe deasupra, unde era mai joasă, i-am urmat şi, în sfârşit, am ajuns în mijlocul duşmanilor. Aceştia se năpustiră spre noi parcă de după fiecare tufă, din fiecare tranşee cu caschetele lor cu vârf ascuţit, toţi gata de atac. Au trecut în goană pe lângă noi, fără a ne da atenţie, până când ne-am pomenit înconjuraţi de o companie întreagă, cu armele aţintite asupra noastră.

Scrâşnetul obuzelor şi flăcările scuipate de mitraliere se opriseră deodată. M-am uitat de jur împrejur după restul escadronului, numai ca să-mi dau seama că eram singuri. În urma noastră, caii fără călăreţi, atâţia câţi mai rămăseseră dintr-un falnic escadron, galopau înapoi spre tranşeele noastre, iar culmea dealului era presărată cu morţi şi muribunzi.

— Aruncă sabia, soldat, spuse căpitanul Stewart, aplecându-se din şa şi lăsând sabia pe pământ. A fost suficient măcel inutil pe ziua de astăzi, nu e nevoie să mai contribuim şi noi. – îl aduse pe Topthorn mai aproape de noi şi strânse hăţurile. — Soldat, ţi-am spus odată că avem cei mai buni cai din escadron şi astăzi ei ne-au demonstrat că sunt cei mai buni din tot regimentul, din toată afurisita asta de armată – şi nu au nici o zgârietură.

A descălecat în timp ce soldaţii germani se apropiau şi soldatul Warren l-a urmat. Au stat unul lângă celălalt, ţinând hăţurile în mâini, în timp ce eram înconjuraţi. Ne-am uitat în josul dealului, la câmpul bătăliei. Câţiva cai încă se chinuiau prinşi în sârmă, dar suferinţa le-a fost curmată de către infanteriştii germani, care îşi recâştigaseră deja prima linie de tranşee. Acestea au fost ultimele focuri de armă din această bătălie.

— Ce pierdere, a rostit căpitanul. Ce pierdere îngrozitoare! Poate acum, când o să vadă toate acestea, o să înţeleagă că nu poţi să trimiţi caii între mitraliere şi sârmă ghimpată. Poate acum se vor mai gândi.

Soldaţii din jurul nostru păreau a se teme puţin de noi, se

ţineau la distanţă. Nu prea ştiau exact ce să facă acum cu noi.

— Şi caii, domnule? întrebă soldatul Warren. Joey şi Topthorn, cu ei ce se va întâmpla?

— Ce se va întâmpla şi cu noi, soldat, i-a răspuns căpitanul. Sunt prizonieri de război, aşa cum suntem şi noi.

Flancaţi de soldaţi care abia scoteau o vorbă, am fost escortaţi pe coama unui deal şi apoi în jos, în vale. Aici valea era încă verde, pentru că nu avusese loc încă nici o bătălie. Tot drumul soldatul Warren şi-a ţinut braţul pe gâtul meu, să mă liniştească şi am simţit că începuse să-şi ia adio. Mi-a şoptit încet la ureche:

— Nu-mi închipui că te vor lăsa să vii cu mine acolo unde mă duc, Joey. Mi-aş dori să poată face asta, dar nu pot. Dar n-am să te uit niciodată. Îţi dau cuvântul meu.

— Nu-ţi face griji, soldat, a spus căpitanul Stewart. Nemţii îşi iubesc caii la fel de mult pe cât îi iubim şi noi. O să le fie bine. Şi oricum, Topthorn va avea grijă de Joey al tău – poţi fi sigur de asta.

Când am ieşit din pădure, la drum, am fost opriţi de cei care ne escortau. Căpitanul Stewart şi soldatul Warren au fost trimişi spre un grup de clădiri demolate, care trebuie să fi alcătuit pe vremuri un sat, în vreme ce Topthorn şi cu mine am fost duşi peste câmp, mai departe în vale. N-a prea fost timp pentru a ne lua rămas-bun, numai o scurtă mângâiere pe boţi cui fiecăruia ilin noi şi duşi au fost. Pe când se îndepărtau, căpitanul Stewart îşi ţinea braţul pe umărul soldatului Warren.

Capitolul 9

Am fost duşi de doi soldaţi nervoşi pe drumuri de ţară, prin livezi şi peste un pod, până când am ajuns să fim legaţi lângă un cort sanitar, la câţiva kilometri de locul în care fuseserăm capturaţi. Câţiva soldaţi răniţi au făcut îndată cerc în jurul nostru. Ne-au lovit uşor şi ne-au mângâiat şi am început să-mi flutur coada cu nerăbdare. Mi-era foame şi sete şi eram furios că fusesem despărţit de soldatul Warren.

Totuşi, nimeni nu ştia încă exact ce era de făcut cu noi, până când n-a ieşit din cort un ofiţer într-o haină lungă, cenuşie, cu un bandaj în jurul capului. Era un om incredibil de înalt, cu un cap mai înalt decât toţi cei din jurul lui. Felul în care mergea şi ţinuta lui indicau fără tăgadă un om obişnuit să dea ordine. Un bandaj îi acoperea un ochi, aşa că nu i se vedea chipul decât pe jumătate. Când s-a îndreptat spre noi, am văzut că şchiopăta, că avea un picior bandajat strâns şi că avea nevoie de baston. Soldaţii s-au dat înapoi când s-a apropiat şi au încremenit în poziţie de drepţi. S-a uitat la noi amândoi cu admiraţie nedisimulată, scuturând din cap şi oftând. Apoi s-a întors către ceilalţi bărbaţi.

— Mai sunt vreo câteva sute la fel ca aceştia, morţi în sârma noastră ghimpată. Ascultaţi ce vă spun, dacă aveam măcar o fărâmă din curajul acestor animale, eram deja la Paris, nu lene-veam aici, în noroi. Caii aceştia doi au trecut prin foc şi pară ca să ajungă aici, au fost singurii doi care au reuşit. Nu e vina lor că au fost trimişi într-o misiune imposibilă. Nu sunt animale de circ, sunt eroi, mă auziţi, eroi şi trebuie trataţi ca atare. Şi voi staţi şi vă holbaţi ca proştii la ei. Nici unul dintre voi nu este grav rănit şi doctorul nu are timp de voi acum, e mult prea ocupat. Deci, vreau să scoateţi şeile de pe cai, să-i curăţaţi, să-i hrăniţi şi să le daţi apă numaidecât. Au nevoie de ovăz şi fân şi câte o pătură pentru fiecare, hai, mişcaţi-vă!

În mare grabă, soldaţii s-au împrăştiat în toate direcţiile şi, în numai câteva minute, Topthorn şi cu mine eram răsfăţaţi cu toate felurile de amabilităţi pline de stângăcie. Se pare că nici unul dintre ei nu se mai ocupase vreodată de cai până atunci, dar nu a contat, aşa că le-am fost recunoscători pentru tot nutreţul pe care ni l-au adus şi pentru apă. Nu ne-a lipsit nimic în dimineaţa aceea şi tot timpul ofiţerul cel înalt a supravegheat de la umbra copacilor, sprijinit în baston. Din când în când,

venea până la noi şi îşi trecea mâna peste spatele nostru şi peste pulpe, dând aprobator din cap şi explicându-le oamenilor lui punctele esenţiale ale creşterii cailor, în timp ce ne examina. După un timp, i s-a alăturat un alt bărbat îmbrăcat în alb, care ieşise din cort. Avea părul în dezordine, faţa palidă de extenuare şi haina pătată de sânge.

— Au sunat de la Cartierul General în legătură cu caii, *Herr Hauptmann*[5], a spus bărbatul îmbrăcat în alb. Au zis să-i ţin pentru transportul tărgilor. Vă cunosc punctul de vedere, dar nu veţi putea să-i păstraţi dumneavoastră. Avem nevoie disperată dc ei aici şi, la cum merg lucrurile, tare mă tem că vom avea nevoie de mai mulţi. Acesta a fost doar primul atac, o să mai vină şi altele. Ne aşteptăm la o ofensivă susţinută, va fi o luptă lungă. Suntem exact la fel şi unii, şi alţii, odată ce am stârnit ceva, ni se pare că avem ceva de dovedit cuiva şi asta consumă timp şi vieţi omeneşti. Avem nevoie de orice tip de mijloc de transport pentru ambulanţe, indiferent dacă e vorba de cai sau de transport motorizat.

Ofiţerul cel înalt s-a îndreptat de spate în toată măreţia lui şi s-a zbârlit de indignare. Era extraordinar să-l priveşti îndreptându-se către bărbatul îmbrăcat în alb.

— Doctore, nu poţi să pui cai englezeşti de cavalerie să tragă la căruţe. Oricare dintre regimentele noastre de cavalerie, chiar regimentul meu de lăncieri s-ar mândri cu adevărat, ar fi cu adevărat copleşite să aibă asemenea creaturi splendide în rândurile lor. Nu poţi să faci asta, doctore, n-am să permit aşa ceva!

— *Herr Hauptmann,* răspunse răbdător doctorul – cu siguranţă nu îl intimidase deloc. Chiar vă imaginaţi, după nebunia de azi-dimineaţă, că oricare din părţi ar mai folosi cavaleria în timpul acestui război? Nu înţelegeţi că avem nevoie de transport, *Herr Hauptmann?* Şi avem nevoie chiar acum. Sunt oameni, oameni viteji, şi germani, şi englezi, care zac acum pe tărgi, în tranşee şi, în acest moment, nu există un mijloc de transport să îi aducem aici, la spital. Vreţi să moară toţi oamenii ăştia, *Herr Hauptmann?* Răspundeţi! Vreţi să moară toţi? Dacă am putea pune aceşti cai la o căruţă, ar putea să aducă încoace câte o duzină. Pur şi simplu nu avem suficiente ambulanţe cu care să facem faţă situaţiei şi cele pe care le aveam ori s-au

---

[5] Domnule căpitan (în limba germană, în original) (n.tr.)

rupt, ori s-au înţepenit în noroi. Vă rog, *Herr Hauptmann*! Avem nevoie de ajutorul dumneavoastră.

— Lumea, spuse ofiţerul german clătinând din cap, lumea a luat-o razna. Dacă astfel de creaturi nobile sunt silite să ajungă animale de tracţiune, lumea a luat-o razna de tot. Dar îmi dau seama că ai dreptate. Eu sunt lăncier, domnule doctor, dar până şi eu ştiu că oamenii sunt mai importanţi decât caii. Dar trebuie să te îngrijeşti să pui pe cineva priceput la cai să aibă grijă de ei – nu vreau să-i atingă vreun mecanic cu degetele pătate de ulei. Şi trebuie să le spuneţi oamenilor că sunt cai de călărie. Nu vor accepta cu dragă inimă să tragă la căruţă, indiferent cât de nobilă ar fi cauza.

— Vă mulţumesc, *Herr Hauptmann,* îi răspunse doctorul. Sunteţi foarte amabil, dar există o problemă. După cum cred că veţi fi de acord, e nevoie pentru început de cineva experimentat, să se ocupe de ei, mai ales dacă n-au mai fost puşi niciodată să tragă la căruţă. Problema e că eu nu am decât subofiţeri sanitari pe aici. E adevărat, unul dintre ei a muncit pământul cu cai la o fermă înainte, dar, drept să spun, *Herr Hauptmann,* nu am pe nimeni pe aici care s-ar putea ocupa de ei, adică, vreau să spun, pe nimeni în afară de dumneavoastră. Sunteţi programat pentru transfer la spitalul mare cu primul convoi de ambulanţe, dar acestea nu vor ajunge aici decât pe înserat. Ştiu că e mult ceea ce cer de la un rănit, dar vedeţi şi dumneavoastră cât sunt de disperat. Fermierul de acolo are câteva căruţe şi, îmi închipui, tot hamaşamentul de care e nevoie. Ce spuneţi, *Herr Hauptmann?* Puteţi să mă ajutaţi?

Ofiţerul bandajat a şchiopătat spre noi şi ne-a mângâiat cu dragoste pe boturi. Apoi a zâmbit şi a dat din cap.

— În regulă. E un sacrilegiu. Un sacrilegiu, auzi dumneata, doctore? a spus. Dar dacă tot trebuie făcut, mai bine o fac eu şi ştiu că s-a făcut cum se cuvine.

Aşa că în după-amiaza aceleiaşi zile în care fuseserăm capturaţi, Topthorn şi cu mine am fost înhămaţi unul lângă altul la o căruţă veche şi, cu ofiţerul îndrumându-i pe doi dintre sanitari, am fost conduşi înapoi prin pădure spre tunetul armelor, la răniţii care ne aşteptau. Topthorn era într-o stare de alertă permanentă, pentru că era evident că nu mai fusese înhămat în viaţa lui la o căruţă şi în sfârşit venise rândul meu să-l ajut, să-l îndrum, să compensez şi să-l liniştesc. Ofiţerul ne-a mânat la

început, şchiopătând pe lângă mine sprijinit în baston, dar destul de repede a căpătat suficientă încredere cât să se urce în căruţă alături de cei doi sanitari şi să ia hăţurile.

— Tu ai mai făcut asta şi înainte, prietene, mi-a spus. Am ştiut dintotdeauna că englezii sunt nebuni. Acum că ştiu că folosesc asemenea cai să tragă la căruţe, sunt mai mult ca sigur de asta. Asta-i toată treaba cu războiul, prietene. Să ne dăm seama care-i mai nebun. Iar voi, englezii, aţi plecat cu un avantaj clar. Eraţi nebuni dinainte.

Toată după-amiaza şi toată seara, în timp ce lupta era în toi, noi ne târâiam până în linia întâi, încărcăm răniţii şi ne întorceam cu ei la spitalul de campanie. Fiecare drum înainte şi înapoi avea câţiva kilometri buni, pe cărări pline de cratere de proiectile, acoperite de cadavre de oameni şi cai. Focurile de baraj ale artileriilor ambelor tabere erau necontenite. Au vâjâit pe deasupra capetelor noastre toată ziua, în timp ce armatele îşi aruncau oamenii una spre cealaltă, dincolo de linia întâi, în ţara nimănui, iar răniţii care puteau să umble se revărsau în puhoaie pe drumuri. Mai văzusem feţele acestea cenuşii privind de sub căşti şi înainte. Singura diferenţă era culoarea uniformelor, acestea erau gri cu şnur roşu şi căştile nu mai erau rotunde cu boruri largi.

Aproape că se întunecase când ne-a părăsit ofiţerul cel înalt, făcând cu mâna spre noi şi spre doctor, din spatele ambulanţei care îşi croia drum peste câmpie, unde nu am mai putut-o vedea. Doctorul s-a întors către sanitarii care fuseseră cu noi toată ziua.

— Aveţi grijă să fie bine îngrijiţi, aceştia doi, le-a spus el. Au salvat multe vieţi astăzi, vieţile unor buni germani şi ale unor buni englezi. Merită cea mai bună îngrijire. Aveţi grijă să o primească.

În noaptea aceea, pentru prima oară de când veniserăm la război, Topthorn şi cum mine ne-am desfătat în luxul unui grajd. Şopronul fermei care se întindea peste câmpie de la spitalul de campanie fusese golit de porci şi orătănii şi, când ne-au dus acolo, am găsit o ladă plină ochi cu fân dulce şi găleţi de apă rece, care ne-au alinat setea.

După ce am terminat fânul, Topthorn şi cu mine ne-am întins amândoi în fundul şopronului. Eram încă pe jumătate treaz şi nu mă puteam gândi decât la muşchii care mă dureau şi la picioa-

rele mele pline de răni. Deodată, uşa s-a dat în lături şi grajdul a fost inundat de o luminiţă portocalie. În spatele luminiţei veneau paşi. Am ridicat privirile şi am înţepenit cuprins de panică. Pentru o clipă, m-am închipuit înapoi acasă, în grajd cu bătrâna Zoey. Lumina tremurândă a declanşat în mine o spaimă, amintindu-mi pe loc de tatăl lui Albert. M-am ridicat într-o clipită şi m-am dat înapoi, ferindu-mă de lumină, cu Topthorn alături, gata să mă protejeze. Totuşi, vocea care a vorbit nu era vocea aspră, de beţiv a tatălui lui Albert, ci o voce moale, blândă, a unei fete, a unei fetiţe chiar. Acum puteam vedea că erau nu unul, ci doi oameni în spatele lanternei, un bătrân, un bătrân încovoiat îmbrăcat în haine aspre şi încălţat cu saboţi, iar în spatele lui stătea o fetiţă cu capul şi umerii acoperiţi cu o broboadă.

— Uite, bunicule, a spus ea. Ţi-am spus că i-au adus aici. Ai mai văzut vreodată ceva mai minunat? Pot să-i păstrez, bunicule? Te rog, pot să-i păstrez?

Capitolul 10

Dacă se poate să fii fericit în toiul unui coşmar, atunci Topthorn şi cu mine am fost fericiţi în vara aceea. Trebuia să facem zilnic acelaşi traseu plin de riscuri până la linia frontului care, în ciuda ofensivei şi contraofensivei permanente, nu avansase decât cu vreo câteva sute de metri, în oricare direcţie. Deveniserăm o imagine familiară pe acele cărări nenorocite, trăgând după noi căruţa ambulanţei, plină cu răniţi şi muribunzi aduşi din tranşee. Nu o dată am fost întâmpinaţi cu strigăte de veselie de către soldaţii care treceau în marş pe lângă noi. Odată, după ce înaintaserăm cu dificultate, prea obosiţi să ne mai fie frică, printr-un baraj devastator care se întindea pe drum şi în faţa, şi în urma noastră, unul dintre soldaţi, cu tunica plină de sânge şi noroi, a venit la noi, a stat lângă capul meu, şi-a pus braţul care nu era rănit în jurul gâtului meu şi m-a sărutat.

— Îţi mulţumesc, prietene, mi-a spus el. Nu credeam că o să ne mai scoată din iadul de acolo. Am găsit asta ieri şi mă gândeam să o păstrez, dar ştiu unde se potriveşte mai bine.

A întins mâna şi mi-a prins la gât o panglică plină de noroi. De capătul ei atârna o Cruce de Fier.

— Trebuie să o împărţi cu prietenul tău, mi-a spus. Am auzit că sunteţi amândoi englezi. Pariez că sunteţi primii doi englezi din războiul ăsta cărora le este decernată o Cruce de Fier şi n-ar trebui să mă mir dacă veţi fi şi ultimii.

Răniţii care aşteptau lângă cortul sanitar ne-au aplaudat şi aclamat cu atâta aplomb încât doctorii, infirmierii şi pacienţii au ieşit în fugă din cort să vadă şi ei ce era de aplaudat în mijlocul unei asemenea nenorociri.

Au atârnat Crucea de Fier într-un cui, deasupra intrării în grajdul nostru şi, în rarele zile liniştite, când încetau bombardamentele şi nu trebuia să parcurgem drumul obişnuit spre front, câţiva dintre răniţii care erau în stare să meargă veneau de la spital la fermă, să ne vadă. Eram uluit de atâta admiraţie, dar îmi plăcea, îmi ridicam capul peste uşa înaltă a grajdului ori de câte ori îi auzeam în curte. Unul lângă altul, Topthorn şi cu mine stăteam la uşă să ne primim porţia generoasă de alinturi şi complimente – care, bineînţeles, era uneori însoţită şi de un dar sau poate de o bucată de zahăr sau un măr.

Dar mai cu seamă serile acelei veri mi-au rămas adânc întipărite în amintire. Deseori nu ajungeam în curte până nu se

înserа de tot şi acolo, mereu aşteptându-ne lângă uşa grajdului, erau fetiţa şi bunicul ei care ne vizitaseră în prima noapte. Sanitarii ne lăsau pur şi simplu pe mâna lor, ceea ce era foarte bine, pentru că, oricât de buni ar fi fost, nu aveau nici cele mai elementare cunoştinţe despre îngrijirea cailor. Micuţa Emilie şi bunicul ei insistaseră să aibă grijă de noi. Ne frecau şi ne îngrijeau rănile şi vânătăile căpătate peste zi. Ne hrăneau, ne aduceau apă, ne ţesălau şi, nu ştiu cum, dar găseau mereu paie uscate pentru un culcuş uscat şi cald. Emilie ne făcuse câte o pânză franjurată, de pus pe ochi, să ne ferească de muşte şi în serile fierbinţi de vară ne scotea la păscut pe pajiştea din spatele fermei şi stătea acolo, privindu-ne cum păşteam, până când ne chema inapoi bunicul ei.

Era o fiinţă micuţă şi fragilă, dar ne plimba prin jurul fermei cu atâta încredere, sporovăind întruna despre ce făcuse toată ziua şi despre cât de viteji eram noi doi şi ce mândră era ea de noi.

Pe măsură ce iarna se apropia din nou şi iarba îşi pierduse prospeţimea şi gustul, fata a început să se urce în podul de deasupra grajdului şi să ne arunce de acolo fân. Se întindea pe podeaua podului, uitându-se la noi prin trapă cum trăgeam fânul şi îl mâneam. Apoi, în timp ce bunicul ei se ocupa de noi, ea gângurea cu voioşie despre cum ne va călări prin pădure când va fi mai mare şi mai puternică, după ce soldaţii vor fi plecat la casele lor şi războiul se va fi terminat – pe rând, spunea ea – şi cum n-am fi dus noi lipsă de nimic dacă rămâneam pentru totdeauna cu ea.

Topthorn şi cu mine eram deja ostaşi cu experienţă şi poate că asta ne făcea să parcurgem în fiecare dimineaţă drumul spre tranşee, prin vâjâitul proiectilelor, dar mai era, de fapt, ceva. Pentru noi exista speranţa că ne vom întoarce seara la grajdul nostru, unde ne va aştepta micuţa Emilie, să ne alinte şi să ne iubească. Aveam ceva după care să tânjim, ceva la care să sperăm. Caii sunt ataşaţi din instinct de copii, pentru că vorbesc mai încet şi statura lor exclude orice ameninţare, dar Emilie era un copil deosebit pentru noi, fiindcă îşi petrecea cu noi fiecare minut pe care îl avea şi ne răsfăţa cu toată afecţiunea. Stătea până târziu cu noi în fiecare seară, îngrijindu-ne picioarele şi se trezea în zori de zi să vadă dacă suntem hrăniţi cum trebuie, înainte să ne ia sanitarii şi să ne înhame la căruţa ambulanţei. Se căţăra pe zidul de lângă iaz şi stătea acolo şi ne făcea cu

mâna şi, deşi nu puteam întoarce capul, ştiu că rămânea acolo până când ne pierdea din ochi. Şi tot acolo era şi seara, când ne întorceam acasă, împreunându-şi mânuţele cu bucurie când vedea că suntem deshămaţi.

Dar într-o seară, după ce se instalase iama, n-a fost acolo să ne întâmpine ca de obicei. În ziua aceea fuseserăm munciţi mai mult ca în alte dăţi, pentru că prima zăpadă blocase drumul spre tranşee şi nu mai puteau trece decât atelajele trase de cai, aşa că a trebuit să facem de două ori mai multe drumuri ca să aducem răniţii. Extenuaţi, flămânzi şi însetaţi, am fost duşi la grajd de bunicul lui Emilie, care n-a scos o vorbă şi s-a îngrijit de noi rapid, grăbindu-se să străbată curtea şi să intre înapoi în casă. Topthorn şi cu mine ne-am petrecut seara la uşa grajdului, privind căderea blândă a fulgilor de nea şi luminiţa tremurătoare din casă. Am ştiut că se întâmplase ceva rău înainte să vină bătrânul să ne spună.

A venit noaptea târziu, cu zăpada scârţâindu-i sub picioare. Ne-a preparat găleţile de terci cald cu care ne obişnuiserăm şi s-a aşezat pe paie, sub latemă, uitându-se la noi în timp ce mâneam.

— Se roagă pentru voi, ne-a spus clătinând uşor din cap. Ştiţi? În fiecare seară, înainte de culcare, se roagă pentru voi. Am auzit-o. Se roagă pentru părinţii ei morţi – au fost ucişi la numai o săptămână după ce a început războiul. Un proiectil, de atât e nevoie. Şi se roagă pentru fratele ei, pe care nu-l va mai revedea niciodată – avea şaptesprezece ani şi nu are nici măcar un mormânt. Ca şi cum n-ar fi trăit vreodată decât în minţile noastre. Apoi se roagă pentru mine şi pentru ca războiul să ne ocolească ferma şi să ne dea pace şi la urmă se roagă pentru voi doi. Se roagă pentru două lucmri: să supravieţuiţi amândoi războiului şi să apucaţi o bătrâneţe frumoasă şi apoi, de va fi aşa, îşi doreşte din suflet să fie şi ea alături de voi. Are numai treisprezece ani, Emilie a mea şi acum zace în cămămţa ei şi nu ştiu dacă va trăi să mai vadă lumina zilei. Doctoml neamţ de la spital mi-a zis că are pneumonie. Este un doctor destul de bun – chiar dacă e german – şi a făcut tot ce a putut, dar soarta ei e în mâinile Domnului şi Domnul n-a făcut prea mult bine familiei mele până acum. Dacă se duce, dacă Emilie a mea moare, atunci se stinge singura lumină care mi-a mai rămas pe lume. – Ne-a privit cu ochii înconjuraţi de riduri şi şi-a şters lacrimile de

pe obraji. — Dacă înţelegeţi ceva din ce v-am spus, rugaţi-vă la ce Dumnezeu al cailor vă rugaţi voi, rugaţi-vă pentru ea, aşa cum face şi ea pentru voi.

În noaptea aceea a fost un bombardament puternic şi, chiar înaintea zorilor, au venit sanitarii şi ne-au scos în zăpadă, să ne înhame. Nici urmă de Emilie sau de bunicul ei. Trăgând căruţa prin zăpada proaspătă, neumblată, a fost nevoie de toată forţa mea şi a lui Topthorn să ajungem cu ea goală până la linia întâi. Ninsoarea acoperise perfect craterele de proiectil şi făgaşele, aşa că ne-am chinuit să ieşim din zăpada depusă în straturi mari şi din noroiul de sub ea, în care ţi se afundau picioarele.

Am reuşit să ajungem la linia frontului, dar numai cu ajutorul celor doi sanitari, care săreau ori de câte ori vedeau că suntem în dificultate şi întorceau roţile cu mâna, până când reuşeam noi să ne eliberăm şi căruţa putea să-şi ia avânt să treacă din nou prin zăpadă.

Punctul sanitar aflat imediat în spatele frontului era plin de răniţi şi a trebuit să transportăm încărcături mai mari ca oricând, dar, din fericire, drumul de întoarcere era mai mult la vale. Cineva şi-a dat seama deodată că era dimineaţa de Crăciun şi au cântat colinde armonioase şi liniştitoare tot drumul. Majoritatea erau răniţi orbiţi de gaz şi, în durerea lor, unii îşi plângeau vederea pierdută în timp ce cântau. Am făcut atât de multe drumuri în ziua aceea şi nu ne-am oprit decât atunci când nici un rănit nu mai încăpea în spital.

Când am ajuns la fermă, se lăsase deja noaptea înstelată. Bombardamentul încetase. Nu se mai vedeau flăcări care să lumineze cerul, acoperind stelele. Tot drumul nu am auzit nici măcar un singur foc de armă. Era pace pentru o noapte, măcar pentru o noapte. Zăpada din curte îngheţase şi devenise sticloasă. În grajdul nostru licărea o lumină. Bunicul lui Emilie a ieşit şi a luat hăţurile de la sanitari.

— E o noapte frumoasă, ne-a spus în timp ce ne ducea înăuntru. E o noapte frumoasă şi totul e bine. Aveţi acolo terci şi fân şi apă – v-am dat un supliment astăzi, nu pentru că este frig, ci pentru că v-aţi rugat. Cu siguranţă v-aţi rugat la acel Dumnezeu al cailor, pentru că Emilie a mea s-a trezit pe la prânz, s-a ridicat şi ştiţi care au fost primele vorbe pe care le-a rostit? Vă spun eu. A spus: „Trebuie să mă trezesc, să le pregătesc terciul, să fie gata când se întorc diseară. O să fie

obosiţi şi îngheţaţi”, aşa a spus. Singurul mod în care a reuşit medicul german să o facă să rămână în pat a fost să-i promită că veţi primi porţii suplimentare astăzi, iar ea l-a făcut să-şi dea cuvântul că vor rămâne la fel cât va ţine vremea rea. Deci, haideţi înăuntru, frumoşii mei, şi mâncaţi-vă porţia. Am primit cu toţii un cadou de Crăciun astăzi, nu-i aşa? Totul e în ordine, vă spun eu. Totul e în ordine.

Capitolul 11

Şi toate aveau să rămână în ordine, cel puţin pentru o vreme. Pentru că brusc războiul s-a îndepărtat de noi în primăvara aceea. Ştiam că nu s-a terminat, pentru că încă auzeam în depărtare bubuitul armelor şi pentru că soldaţii treceau din când în când în marş prin curtea fermei, în drum spre linia frontului. Dar acum erau mai puţini răniţi de transportat şi era nevoie din ce în ce mai rar de noi, să tragem ambulanţa înainte şi înapoi din tranşee. Topthorn şi cu mine eram scoşi la păscut pe pajişte, lângă iaz, aproape zilnic, dar nopţile erau încă geroase şi Emilie venea întotdeauna să ne ia înainte să se întunece. Nu avea nevoie să ne mâne, doar ne chema şi o urmam.

Emilie era încă slăbită de boală şi tuşea mult în timp ce se agita în jurul nostru în grajd. Din când în când, se sălta în spinarea mea şi o plimbam încet prin curte şi până pe pajişte, cu Topthorn urmărindu-ne îndeaproape. Nu folosea nici hăţuri, nici şa, nici zăbală, nici pinteni şi stătea călare pe mine nu ca o stăpână, ci mai degrabă ca o prietenă. Topthorn era mult mai înalt şi mai lat decât mine şi îi venea greu să-l călărească şi încă şi mai greu să descalece. Uneori mă folosea ca treaptă, să se urce pe Topthorn, dar era o manevră dificilă pentru ea şi nu doar o dată a căzut încercând.

Dar între mine şi Topthorn nu exista nici un fel de gelozie şi era destul de mulţumit să bocănească pe lângă noi şi să o plimbe ori de câte ori avea ea chef. Într-o seară, eram pe pajişte, adăpostindu-ne sub un castan de fierbinţeala soarelui verii abia sosite, când am auzit sunetul unui convoi de maşini care se apropia dinspre front. Când au intrat pe poarta fermei, ne-au chemat şi i-am recunoscut pe sanitari, pe infirmiere şi pe doctorii de la spitalul de campanie. Când convoiul s-a oprit în curte, am galopat într-acolo şi am stat să privim. Emilie şi bunicul ei ieşiseră din staulul vacilor şi discutau aprins cu doctoml. Deodată ne-am pomenit asaltaţi de toţi sanitarii pe care ajunsesem să-i cunoaştem atât de bine. S-au căţărat pe gard şi ne-au mângâiat cu mare dragoste. Erau entuziaşti, deşi, pe undeva, păreau şi trişti. Emilie a alergat spre noi strigând în gura mare:

— Ştiam că se va întâmpla aşa, a spus ea. Ştiam. M-am rugat să se întâmple şi uite că s-a întâmplat. Nu mai au nevoie de voi să le trageţi căruţele. Mută spitalul mai în vale. E o bătălie mare

acolo aşa că trebuie să se mute de lângă noi. Dar nu vor să vă ia cu ei. Doctorul cel bun i-a spus bunicului că puteţi rămâne aici – un fel de plată pentru căruţa de care s-au folosit şi pentru mâncarea pe care au luat-o de la noi şi pentru că am avut grijă de voi loată iama. Spune că puteţi rămâne să munciţi la fermă până când armata va avea din nou nevoie de voi – şi nu vor mai avea nevoie, iar dacă vor avea, am să vă ascund. N-o să-i lăsăm să vă ia de aici, nu-i aşa, bunicule? Niciodată, niciodată.

Aşa că, după lungi şi triste urări de rămas-bun, convoiul a dispărut într-un nor de praf şi noi am fost lăsaţi în pace cu Emilie şi cu bunicul ei. Pacea avea să fie dulce, dar nu avea să ţină prea mult. Spre marea mea încântare, m-am pomenit din nou cal de fermă. Cu Topthorn înhămat alături, am pornit la muncă chiar din ziua următoare, tăind la fân şi făcând fâneţe. Când Emilie s-a revoltat, după prima zi la câmp, reproşându-i bunicului ei că ne muncea prea tare, el şi-a pus mâinile pe umerii ei şi a spus:

— Prostii, Emilie. Le place să muncească. Au nevoie de asta. Pe lângă asta, singura noastră posibilitate de a trăi, Emilie, e să trăim ca odinioară. Acum, că au plecat soldaţii, dacă ne prefacem suficient, poate că va pleca şi războiul, cu totul. Trebuie să trăim aşa cum am făcut-o întotdeauna, adunându-ne fânul, culegându-ne merele şi lucrându-ne pământul. Nu mai putem trăi de parcă n-ar mai exista ziua de mâine. Şi putem trăi numai dacă mâncăm, iar pământul e cel care ne dă de mâncare. Trebuie să lucrăm pământul dacă vrem să trăim şi ei doi trebuie să muncească împreună cu noi. Nu îi deranjează, lor le place munca. Uită-te la ei, Emilie, ţi se pare că sunt nefericiţi?

Pentru Topthorn tranziţia de la trasul căruţei ambulanţei la trasul maşinii de întors fân nu a fost dificilă, s-a adaptat uşor, în timp ce pentru mine era un vis pe care îl avusesem de multe ori de când plecasem de la ferma din Devon. Lucram din nou alături de oameni veseli, zâmbitori, care aveau grijă de mine. Trăgeam cu atâta hotărâre recolta aceea, şi eu şi Topthorn, ducând carele pline ochi de fân până la şure, unde Emilie şi bunicul ei le descărcăm Iar Emilie continua să vegheze plină de dragoste asupra noastră – fiecare zgârietură sau vânătaie era imediat tratată, iar bunicul ei nu avea voie să ne solicite prea mult, în ciuda tuturor argumentelor sale. Doar că întoarcerea la viaţa liniştită de cal de fermă nu putea dura mult, nu în mijlocul unui asemenea

război.

Strânseserăm aproape tot fânul când, într-o seară, s-au întors soldaţii. Eram în grajd când am auzit zgomot de copite apropiindu-se şi huruit de roţi pe pietrişul aleii, iar coloana a intrat la pas în ogradă. Caii, câte şase, erau legaţi de nişte tunuri mari şi pufneau şi suflau greu din pricina efortului. Fiecare pereche avea călare oameni cu figuri severe şi aspre, sub chipiurile lor gri. Mi-am dat seama pe dată că nu erau sanitarii buni care ne lăsaseră aici cu numai câteva săptămâni în urmă. Aveau feţe străine şi aspre şi în priviri ameninţare şi nerăbdare. Puţini păreau să râdă sau, barem, să zâmbească. Erau cu totul altfel de oameni faţă de cei pe care îi cunoscusem până atunci. Un singur soldat bătrân care conducea căruţa cu muniţie a venit să ne mângâie şi a vorbit frumos cu micuţa Emilie.

După câteva cuvinte schimbate cu bunicul lui Emilie, regimentul de artilerie şi-a ridicat tabăra pe pajiştea noastră în noaptea aceea, adăpându-şi caii în iazul nostru. Topthorn şi cu mine eram foarte entuziasmaţi de sosirea altor cai şi ne-am petrecut toată noaptea cu capetele peste uşa grajdului, nechezând spre ei, dar păreau prea obosiţi să ne răspundă. Emilie a venit să ne povestească despre soldaţi şi am văzut că era îngrijorată, pentru că vorbea numai în şoaptă.

— Bunicul nu e deloc bucuros că sunt aici, ne-a spus ea. N-are încredere în ofiţer, spune că are nişte ochi de viespe şi cum să ai încredere într-o viespe? Dar o să plece în zorii zilei şi o să rămânem iarăşi numai noi.

Dis-de-dimineaţă, pe când vălul întunericului se ridica de pe cer, am avut un vizitator la grajd. Era un bărbat slab şi palid, îmbrăcat într-o uniformă prăfuită, care şi-a aruncat privirea pe deasupra uşii, să ne examineze. Avea ochii ieşiţi din orbite, părând că se holbează neîncetat şi purta o pereche de ochelari cu ramă de sârmă, prin care ne privea stăruitor, dând din cap aprobator. A stat câteva minute şi a plecat.

Când se luminase de tot, regimentul de artilerie se regrupase în curte şi era gata de plecare. Am auzit o bătaie puternică şi hotărâtă în uşa căsuţei, iar Emilie şi bunicul ei au ieşit afară în cămăşile de noapte.

— Caii dumneavoastră, domnule, a anunţat direct ofiţerul cu ochelari. O să luăm cu noi caii. Am o formaţie cu numai patru cai

şi îmi mai trebuie doi. Arată bine, sunt animale puternice şi o să înveţe repede. Îi luăm cu noi.

— Dar cum voi putea lucra pământul fără cai? a întrebat bunicul lui Emilie. Sunt doar nişte cai de fermă, nu vor fi în stare să tragă tunuri.

— Domnule, îi răspunse ofiţerul, e război şi am nevoie de cai pentru tunuri. Trebuie să-i iau. Ce faceţi cu ferma, vă priveşte, dar mie-mi trebuie caii. Armata are nevoie de ei.

— Dar nu puteţi, a ţipat Emilie. Sunt caii mei. Nu puteţi să-i luaţi. Nu-i lăsa, bunicule, nu-i lăsa, te rog, nu-i lăsa!

Bătrânul ridică din umeri cu amărăciune.

— Copila mea, spuse el încet. Ce să fac? Cum pot eu să-i opresc? Îmi propui cumva să-i tai în bucăţele cu cuţitul sau să mă reped la ei cu toporul? Nu, copila mea, am ştiut că se poate întâmpla aşa într-o zi, nu-i aşa? Am vorbit destul de des despre asta, nu-i aşa? Am ştiut că vor pleca într-o zi. Acum, te rog, nu vreau lacrimi în faţa acestor oameni. Trebuie să fii demnă şi puternică, aşa cum a fost fratele tău, nu te las să-ţi arăţi slăbiciunea în faţa lor. Acum du-te şi ia-ţi rămas-bun de la cai, Emilie, şi fii curajoasă.

Micuţa Emilie ne-a dus în fundul grajdului şi ne-a strecurat hamurile peste capete, aranjându-ne coamele cu grijă, să nu se prindă în sfoară. Apoi s-a întins, cu mânuţele pe noi, lăsându-şi capul pe rând pe fiecare şi plângând încetişor.

— Să veniţi înapoi, ne-a spus ea. Vă implor să vă întoarceţi la mine. Am să mor dacă nu veniţi înapoi.

Şi-a şters ochii şi şi-a dat părul pe spate înainte de a deschide uşile grajdului ca să ne scoată afară, în curte. Ne-a dus drept la ofiţer şi i-a înmânat hăţurile.

— Îi vreau înapoi, a rostit cu o voce hotărâtă, aproape aprigă. Vi-i dau numai cu împrumut. Sunt caii mei. Aici e locul lor. Să-i hrăniţi cum se cuvine şi să-i îngrijiţi şi aveţi grijă să mi-i aduceţi înapoi.

Şi a trecut pe lângă bunicul ei intrând în casă fără a arunca înapoi măcar o privire.

Pe când părăseam ferma, târându-ne fără chef în spatele căruţei cu muniţie, am văzut că bunicul lui Emilie încă stătea în curte. Zâmbea şi ne făcea cu mâna printre lacrimi. Apoi funia m-a strâns de gât cu violenţă şi m-a smucit la trap şi mi-am adus

aminte de vremurile de demult, când mai fusesem odată legat în spatele căruţei şi târât împotriva voinţei mele. Măcar de data aceasta îl aveam pe Topthorn al meu alături de mine.

Capitolul 12

Poate că diferenţa de cele câteva luni idilice trăite alături de Emilie şi de bunicul ei a făcut din ceea ce avea să urmeze o experienţă atât de aspră şi de amară pentru Topthorn şi pentru mine. Sau poate că războiul devenea din ce în ce mai îngrozitor. Acum erau aliniate tunuri, la câţiva metri unul de celălalt, kilometri întregi, şi când îşi urlau furia, pământul însuşi se cutremura sub noi. Şirurile de răniţi păreau nesfârşite, iar regiunile rurale erau pustiite pe mulţi kilometri în spatele tranşeelor.

Cu siguranţă, munca în sine nu era mai grea decât trasul căruţei ambulanţei, numai că acum nu mai eram duşi în grajd în fiecare seară şi nu mai aveam protecţia lui Emilie, pe care să ne bazăm. Dintr-odată, războiul nu mai era îndepărtat. Eram iarăşi printre zgomotele înspăimântătoare şi duhorile bătăliei, trăgând tunul prin noroi, zoriţi şi câteodată biciuiţi de oameni care ne arătau prea puţină grijă, pe care îi interesa prea puţin de noi, câtă vreme duceam tunurile unde trebuiau duse. Nu e vorba că erau oameni răi, dar păreau mânaţi de o constrângere plină de teamă, care nu mai lăsa nici loc, nici timp amabilităţilor sau aprecierii, nici între ei, nici faţă de noi.

Hrana era mai puţină acum. Ne primeam raţia de porumb numai sporadic, pentru că venise din nou iama şi aveam numai câte o porţie sărăcăcioasă de fân. Unul câte unul, am început săslăbim şi să ne pierdem condiţia fizică. În acelaşi timp, luptele păreau să devină tot mai furioase şi se prelungeau din ce în ce mai mult, iar noi lucram ceasuri lungi şi grele, trăgând la tun. Eram bolnavi în permanenţă şi ne era frig în permanenţă. La sfârşitul fiecărei zile, eram acoperiţi de un strat de noroi rece, care părea că se inflitra şi ne îngheţa până la oase.

Echipa de la tun era o colecţie pestriţă, alcătuită din şase cai. Dintre cei patru cărora ne-am alăturat, unul singur avea dimensiunile şi forţa necesare unui cal de tracţiune a tunurilor, o matahală de cal căruia îi spuneau Heinie, care părea să nu bage de seamă nimic din ce se petrecea în jurul lui. Ceilalţi din trupă încercau să facă şi ei la fel, dar numai Topthorn reuşea. Heinie şi Topthorn alcătuiau prima pereche, cea din faţă, şi eu m-am pomenit înhămat în spatele lui Topthorn, alături de un cal slab şi musculos, căruia îi spuneau Coco. Avea pe faţă nişte pete albe, ca nişte petice, care stârneau amuzamentul soldaţilor când treceam pe lângă ei. Altfel, nu era nimic amuzant la Coco, a fost

calul cu cel mai afurisit temperament pe care l-am întâlnit vreodată – şi înainte, şi după. Atunci când mânca el, nimeni, nici om, nici cal, nu se aventurau unde ar fi putut ajunge copitele sau dinţii lui. În spatele nostru se afla o pereche perfect identică de ponei cenuşii, cu cozi şi coame de culoarea inului. Nimeni nu-i putea deosebi, soldaţii nici le spuneau pe nume, ci doar „ei doi Haflingeri aurii". Pentru că erau frumoşi şi mereu prietenoşi, primeau mai multă atenţie şi se bucurau chiar de afecţiunea tunarilor. Cred că erau o imagine complet nepotrivită, dar înviorătoare pentru soldaţii obosiţi, când mergeam la trap prin satele aflate-n mină, spre front. Nu e nici o îndoială că munceau la fel de mult ca şi noi şi că, în ciuda staturii lor miniaturale, erau la fel de rezistenţi, dar în timpul galopului ne frânau, ne încetineau şi stricau ritmul echipei.

În mod suprinzător, uriaşul Heinie a fost cel care a dat primele semne de slăbiciune. Noroiul rece în care ne afundam şi lipsa nutreţului corespunzător de-a lungul acelei ierni îngrozitoare au început să-i micşoreze statura masivă şi l-au redus, în numai câteva luni, la proporţiile unei biete creaturi slăbănoage. Deci, spre marea mea încântare, trebuie s-o mărturisesc, am fost mutat în primul rând, alături de Topthorn, iar Heinie a fost pus să tragă alături de Coco, pentru care începuse de asemenea chinul, el mai având puţine rezerve de putere. Starea lor s-a deteriorat rapid, până la momentul în care n-au mai fost buni decât la trasul căruţei pe suprafeţe solide şi plate şi, cum doar rareori călătoream pe astfel de suprafeţe, au ajuns curând să fie de prea puţin folos formaţiei şi să facă efortul celorlalţi încă şi mai chinuitor.

Ne petreceam fiecare noapte aliniaţi, în noroi îngheţat până mai sus de jumătatea picioarelor, în condiţii mult mai aspre decât acelea trăite în prima iarnă de război, pe vremea când Topthorn şi cu mine eram cai de cavalerie. Pe atunci, fiecare cal avea un soldat care făcea tot ce putea să aibă grijă de noi şi să ne aline, dar acum principala grijă era funcţionarea eficientă a tunului, iar bieţii de noi eram pe planul doi. Tunarii înşişi erau cenuşii la faţă de extenuare şi foame. Singurul lucru de care le păsa era să supravieţuiască. Numai bătrânul tunar de treabă pe care îl remarcaserăm din prima zi când fuseserăm luaţi de la fermă părea să-şi găsească timp şi pentru noi. Ne hrănea cu bucăţele tari de pâine neagră sfărâmicioasă şi îşi petrecea mai

mult timp cu noi decât cu ceilalţi soldaţi, pe care părea să îi evite cât de mult putea. Era un omuleţ gras şi murdar, care chicotea necontenit şi care vorbea mai mult de unul singur decât cu alţii.

Efectele expunerii permanente la intemperii, ale malnutriţiei şi ale muncii grele erau vizibile pe noi toţi acum. Puţini dintre noi mai aveau vreun fir de păr pe partea inferioară a picioarelor şi pielea de acolo era o masă de răni deschise. Chiar şi robuştii ponei Haflinger începuseră să-şi piardă forma. Ca toţi ceilalţi, simţeam dureri sfâşietoare la fiecare pas, în special la picioarele din spate, care erau rănite rău de la genunchi în jos. Nu era cal în formaţie care să nu şchiopăteze. Veterinarii ne tratau cât puteau de bine şi chiar şi cei mai aspri tunari păreau afectaţi pe măsură ce starea ni se înrăutăţea, dar nimeni nu putea să facă nimic până când nu se termina cu noroiul.

Veterinarii de campanie dădeau din cap cu disperare şi retrăgeau câţi puteau, pentru odihnă şi recuperare, dar starea unora se degradase în aşa măsură încât erau duşi mai departe şi împuşcaţi pe loc, după vizita veterinarului. Heinie a plecat pe drumul acela într-o dimineaţă şi am trecut pe lângă el – zăcea în noroi, o ruină prăbuşită a unui cal – şi la fel i s-a întâmplat şi lui Coco, care a fost lovit la gât de şrapnel şi a trebuit ucis acolo unde zăcea, la marginea drumului. Indiferent cât de puţin îmi plăcea – şi era o dihanie afurisită – era o imagine groaznică şi demnă de milă să-mi văd companionul alături de care trăsesem atâta amar de vreme deshămat şi uitat într-un şanţ.

Micuţii Haflinger au rămas alături de noi toată iama, încordându-şi spinările late şi trăgând în ham cu toată forţa pe care o puteau aduna. Erau buni şi blânzi, fără vreo urmă de agresivitate în sufletele lor viteze, iar eu şi Topthorn am ajuns să-i iubim mult de tot. La rândul lor, ei aşteptau de la noi sprijin şi prietenie, pe care le-am oferit din toată inima.

Am observat întâia oară că Topthorn începea să cedeze atunci când am simţit tunul trăgând mai greu ca altădată. Treceam printr-un vad când roţile tunului s-au înţepenit în noroi. M-am întors repede să mă uit la el şi l-am văzut chinuindu-se, aplecat. Ochii lui îmi vorbeau deschis de durerea pe care o simţea, aşa că am tras cât am putut de tare să-i dau voie să se relaxeze.

În noaptea aceea, cu ploaia căzând în valuri nesfârşite peste noi, am stat peste el, care se lăsase în noroi. Nu stătea pe burtă,

ca de obicei, ci se întinsese pe o parte, ridicându-şi capul din când în când, scuturat de spasme de tuse. A tuşit aproape toată noaptea şi abia dacă a aţipit pe furate. Eram îngrijorat, îmi frecam botul de el şi îl lingeam, încercând să-i ţin de cald şi să-i dau de înţeles că nu e singur în suferinţa lui. Mă consolam cu gândul că nici alt cal nu avea forţa şi rezistenţa lui Topthorn şi că avea cu siguranţă resurse de putere să-şi învingă boala.

Şi într-adevăr a fost înapoi pe picioare dimineaţă, înainte să vină tunarii să ne dea raţia de porumb şi, deşi capul îi atârna mai jos ca de obicei şi se mişca cu destulă dificultate, mi-am dat seama că ar fi avut tăria să supravieţuiască, dar numai dacă se putea odihni.

Am observat, totuşi, că atunci când a venit veterinarul să inspecteze liniile, s-a uitat lung şi intens la Topthorn şi i-a ascultat cu grijă pieptul.

— Este un cal puternic, l-am auzit spunându-i ofiţerului cu ochelari, un individ pe care nu-l agrea nimeni, nici oamenii, nici caii. E o rasă superioară, poate prea de rasă, domnule maior, s-ar putea să fie în dezavantajul lui. E prea bun să tragă tunul. L-aş retrage, dar nu aveţi alt cal pe care să-l puneţi în locul lui, nu-i aşa? Bănuiesc că o să reziste, dar luaţi-l mai încet, domnule maior! Luaţi toată formaţia mai încet, altfel o să rămâneţi fără cai şi fără ei nu prea mai e de folos tunul, nu?

— Trebuie să facă ce fac şi ceilalţi, domnule doctor, răspunse maiorul cu o voce rece şi tăioasă. Nici mai mult, nici mai puţin. Nu pot face nici o excepţie, dacă îl declaraţi apt, e apt şi asta e.

— Este apt să continue, declară veterinarul fără tragere de inimă. Dar vă previn, domnule maior. Trebuie să aveţi grijă.

— Facem tot ce putem, spuse maiorul nepăsător.

Şi adevărul este că făceau. Noroiul ne ucidea unul după altul, noroiul, lipsa unui adăpost şi lipsa hranei.

Capitolul 13

Aşa că Topthorn a intrat în primăvară încă slăbit rău de boală şi chinuit de o tuse uscată, dar a supravieţuit. Am supravieţuit amândoi. Acum era pământ tare pe care să călcăm şi iarba începuse din nou să crească şi noi am început din nou să ne săturăm, iar părul nostru şi-a pierdut asprimea specifică iernii lucind din nou în soare. Acelaşi soare care strălucea şi deasupra soldaţilor, ale căror uniforme gri cu roşu rămâneau acum mai curate. Se bărbiereau mai des acum şi chiar începuseră să vorbească, aşa cum făceau în fiecare primăvară, de sfârşitul războiului şi de casele lor şi de felul în care totul se va termina la următorul asalt şi de cum îşi vor revedea din nou familiile. Erau mai fericiţi aşa că se purtau mai bine şi cu noi. Raţiile se măriseră odată cu vremea bună şi echipa noastră de tunari a ieşit în faţă cu un nou ţel, cu un nou entuziasm. Rănile ne dispăruseră de pe picioare şi aveam din nou burţile pline de iarbă şi de ovăz din belşug.

Cei doi micuţi Haflinger pufneau şi fomăiau în spatele nostru şi ne stârneau pe Topthorn şi pe mine la galop – ceva ce nu fusesem în stare toată iama, oricât de mult ne-ar fi biciuit căruţaşii. Sănătatea noastră regăsită şi optimismul soldaţilor care cântau şi fluierau ne dădeau o stare de euforie în timp ce trăgeam tunurile de-a lungul drumurilor pline de gropi, către poziţia de atac.

Dar nu aveau să mai fie lupte pentru noi în vara aceea. Erau mereu focuri de armă şi proiectile sporadice, dar în rest armatele păreau mulţumite să-şi strige ameninţări, fără a ajunge vreodată la vreun rezultat. Desigur că în depărtare auzeam furia dezlănţuită a ofensivei de primăvară, în susul şi în josul liniilor, dar nu era nevoie de noi să cărăm tunurile, aşa că ne-am petrecut vara în relativă linişte şi pace, în spatele liniilor. S-au instalat lenea şi plictiseala în timp ce păşteam trifoi din belşug şi, pentru prima oară de la începerea războiului, ne-am îngrăşat. Probabil că din acest motiv am fost aleşi, Topthorn şi cu mine, să tragem căruţa cu muniţie de unde se termina calea ferată încă vreo câţiva kilometri la deal, până la liniile de atac ale artileriei şi ne-am pomenit sub comanda blândului soldat bătrân, care fusese atât de bun cu noi toată iama.

Toată lumea îi zicea Friedrich, moşul nebun. Îl considerau nebun pentru că vorbea singur întruna şi când nu vorbea râdea

şi chicotea la vreo glumă doar de el ştiută şi pe care nu o împărtăşea celorlalţi. Moşul nebun Friedrich era soldatul pe care-l puneau la muncile pe care nu voia nimeni să le facă, pentru că era mereu amabil şi îndatoritor şi toată lumea ştia acest lucm.

În praf şi arşiţă, munca dificilă şi extenuantă ne-a eliminat greutatea în exces şi a început să ne soarbă din nou puterile. Căruţa era întotdeauna prea greu de tras, pentru că la calea ferată insistau să o umple cu cât de multe proiectile era posibil, în pofida protestelor lui Friedrich. Râdeau de el, îl ignorau şi puneau proiectilele unele peste altele. Pe drumul de întoarcere spre linia de artilerie, Friedrich urca dealul la pas, mânându-ne încetişor, pentru că îşi dădea seama cât de greu era vagonetul. Făceam pauze dese să bem apă şi avea mereu grijă să avem mai multă mâncare decât ceilalţi cai, care se odihneau toată vara.

Ajunseserăm să aşteptăm cu nerăbdare dimineţile când Friedrich venea să ne ia de pe câmp, ne înhăma şi lăsam în urmă zgomotul şi freamătul taberei. Ne-am dat seama curând că Friedrich nu era deloc nebun, ci doar un om bun şi blând, a cărui fire se revolta împotriva războiului. Ne mărturisea pe drumul către punctul terminus al căii ferate că nu-şi dorea decât să se întoarcă la măcelăria lui din Schleiden şi că vorbea singur pentru că i se părea că e singura persoană care îl înţelege sau chiar ascultă ce are de spus. Râdea singur, mai spunea el, pentru că, dacă n-ar fi râs, ar fi plâns.

— Credeţi-mă, prieteni, ne-a spus într-o zi, credeţi-mă că sunt cel mai zdravăn om din tot regimentul. Ceilalţi sunt nebuni, numai că nu-şi dau seama. Luptă în război şi nu ştiu pentru ce. Asta nu e nebunie? Cum poate un om să-l ucidă pe altul şi să nu ştie exact de ce, în afara faptului că omul acela poartă o altfel de uniformă şi vorbeşte o altă limbă? Şi îmi spun mie că-s nebun! Voi doi sunteţi singurele fiinţe raţionale pe care le-am întâlnit în războiul ăsta întunecat şi, ca şi mine, singurul motiv pentru care vă aflaţi aici este că aţi fost aduşi cu sila. Dacă aş fi avut curaj – dar nu am – am fi apucat-o în sus pe drumul ăsta şi nu ne-am mai li întors niciodată. Dar m-ar împuşca imediat ce m-ar prinde, iar soţia mea, copiii mei şi mama, şi tatăl meu ar trăi pe veci acoperiţi de ruşine. Aşa că am să supravieţuiesc acestui război ca Friedrich, moşul nebun, ca să mă pot întoarce în Schleiden, să fiu iar măcelarul Friedrich, pe care-l cunoştea şi

respecta toată lumea înainte să înceapă nebunia asta.

Pe măsură ce treceau săptămânile, devenea tot mai evident că Friedrich avea o mai mare simpatie pentru Topthorn. Ştiind câ fusese bolnav, îi acorda mai mult timp şi atenţie, îngrijindu-i până şi cea mai uşoară rană înainte de a apuca să se dezvolte şi să devină neplăcută pentru Topthorn. Era bun şi cu mine, dar nu cred că avea la fel de multă afecţiune. Se vedea cu ochiul liber că stătea şi se uita pur şi simplu la Topthorn cu dragoste şi admiraţie în priviri. Exista o simpatie puternică între ei, ca de la un veteran la altul.

Vara se preschimba pe nesimţite-n toamnă şi era clar că zilele noastre alături de Friedrich se apropiau de sfârşit. Atât de mult se ataşase Friedrich de Topthorn, că s-a oferit voluntar să îl călărească el în timpul exerciţiilor cu tunarii, care precedau campania de toamnă. Fireşte, ceilalţi tunari au râs de această propunere, dar aveau tot timpul nevoie de călăreţi buni – şi nimeni nu putea nega că era un călăreţ bun – aşa că iată-ne din nou perechea din faţă, cu Friedrich călare pe Topthorn. Găsiserăm în sfârşit un prieten adevărat, pe cineva în care puteam avea încredere.

— Dacă o să mor aici, departe de casă, i se confesa Friedrich lui Topthorn, aş vrea să mor alături de tine. Dar o să fac tot ce-mi stă în puteri să am grijă să scăpăm şi să ne întoarcem acasă, asta pot să-ţi promit.

Capitolul 14

Friedrich era cu noi în acea zi de toamnă în care am purces din nou la război. Regimentul tunarilor se odihnea la amiază sub umbra primitoare a unui castan bătrân, care acoperea amândouă malurile unui râu scânteitor ca argintul plin de oameni care râdeau şi se stropeau. Cum ne plimbam printre copaci, deshămaţi de la tunuri, am văzut că toată pădurea era plină de soldaţi care-şi făceau siesta, cu căştile, raniţele şi puştile aşezate alături. Stăteau sprijiniţi de copaci şi fumau sau se întinseseră pe spate şi dormeau.

După cum ne obişnuiserăm deja, un grup s-a apropiat destul de repede să se joace cu cei doi Haflinger aurii, dar un soldat mai tânăr s-a oprit lângă Topthorn şi l-a privit cu chipul plin de o admiraţie făţişă.

— Aşa cal mai zic şi eu, spuse el şi îşi strigă prietenul. Karl, vino să te uiţi la el. Ai mai văzut vreodată un animal mai frumos? Are cap de armăsar arab. Se văd viteza unui cal englez pursânge in picioarele lui şi forţa unui cal de Hanovra în spinarea şi gâtul lui. Are ce-i mai bun de la fiecare în parte.

Şi a întins mâna şi şi-a frecat pumnul de botul lui Topthorn.

— Mai ai şi altceva în minte în afară de cai, Rudi? întrebă prietenul lui, rămânând la distanţă. De trei ani ne cunoaştem şi n-a trecut zi să nu te aud dându-i înainte cu creaturile astea nenorocite. Ştiu că ai crescut cu ei la o fermă, dar tot nu înţelegce vezi la ei. Au patru picioare, un cap şi o coadă, toate controlate de o minte puţintică, incapabilă să se gândească la altceva în afară de mâncare şi băutură.

— Cum poţi să spui una ca asta? întrebă Rudi. Uită-te la el, Karl! Nu vezi că e deosebit? Ăsta nu-i un cal bătrân ca toţi ceilalţi. Are o nobleţe în privire, o seninătate magnifică. Nu personifică el tot ceea ce vor oamenii să fie şi nu vor fi vreodată? Crede-mă, prietene, există dumnezeire într-un cal, mai ales într-un cal ca acesta. Dumnezeu a nimerit-o în ziua în care l-a creat. Şi pentru mine, să găsesc un asemenea cal în mizeria acestei monstruozităţi de război e ca şi cum aş găsi un fluture într-o grămadă de bălegar. Nu merităm să fim în acelaşi univers cu o creatură ca aceasta.

Mie mi se părea că soldaţii sunt din ce în ce mai tineri pe măsură ce continua războiul şi cu siguranţă Rudi nu făcea excepţie. Sub părul său tuns scurt, încă umed de la cască, abia

dacă părea de vârsta lui Albert al meu, aşa cum mi-l aminteam eu. Şi, ca atâţia alţii, arăta, acum că îşi scosese casca, întocmai ca un copil îmbrăcat în straie militare.

Când Friedrich ne-a dus la râu să ne adăpăm, Rudi şi prietenul lui au venit cu noi. Topthorn şi-a aplecat capul în apă lângă mine şi l-a scuturat cu putere, aşa cum făcea de obicei, stropindu-mă din plin pe faţă şi pe gât şi izbăvindu-mă de căldură. A băut îndelung, apoi am stat împreună câteva minute pe malul râului, uitându-ne la soldaţii care se veseleau în apă. La întoarcere, dealul dinaintea pădurii era abrupt şi brăzdat de făgaşe, deci nu a fost de mirare că Topthorn s-a poticnit de vreo două ori – nu fusese niciodată la fel de stăpân ca mine pe picioarele lui dar de fiecare dată şi-a regăsit echilibrul şi a continuat să păşească alături de mine în susul dealului. Am observat, totuşi, că mergea destul de încet, cu dificultate şi că fiecare pas pe care îl parcurgeam era un efort din ce în ce mai mare pentru el. Respiraţia îi era mai scurtă şi mai sacadată. Apoi, când ne-am apropiat de zona umbroasă, Topthorn s-a poticnit, a căzut în genunch i şi nu s-a mai ridicat. M-am oprit pentru o clipă, să-i las timp să se ridice, dar nu a făcut-o. Zăcea acolo, respirând greu şi o dată şi-a ridicat capul să se uite la mine. Era un strigăt de ajutor, îl vedeam în ochii lui. Apoi s-a prăbuşit pe faţă, s-a rostogolit şi a rămas ţeapăn. Limba îi atârna din gură şi ochii lui mă priveau fără să mă vadă. M-am înclinat să-mi frec botul de el, împingându-i gâtul într-un efort frenetic să-l fac să se mişte, să-l fac să se ridice, dar ştiam din instict că deja murise, că îmi pierdusem cel mai bun şi mai drag prieten. Friedrich îngenunchease lângă el, cu urechea pe pieptul lui Topthorn. A dat din cap, s-a lasat pe spate şi s-a uitat în sus la gmpul de oameni care se adunaseră deja în jurul nostm.

— A murit, a spus Friedrich încet şi apoi, încă o dată, cuprins de mânie. Pentru numele lui Dumnezeu, a murit. Chipul său era plin de tristeţe. De ce? a întrebat. De ce trebuie să distrugă războiul ăsta tot ce e frumos şi bun?

Şi-a acoperit ochii cu mâinile şi Rudi l-a ridicat cu blândeţe în picioare.

— Nu poţi să mai faci nimic, bătrâne, i-a spus el. S-a dus, gata, haide.

Dar bătrânul Friedrich nu se lăsa dus. M-am întors din nou către Topthorn, lingându-l şi împingându-l cu botul, acolo unde

zăcea, deşi ştiam şi înţelesesem deja finalitatea morţii. Dar în durerea mea simţeam numai că vreau să stau cu el ca să-l alin.

Ofiţerul veterinar detaşat la detaşamentul nostm a coborât dealul în fugă, urmat de toţi ofiţerii şi de toţi oamenii care aflaseră ce s-a întâmplat. După o scurtă examinare, l-a declarat şi el mort pe Topthorn.

— M-am gândit eu. Ţi-am spus, spunea el ca pentru sine. Nu rezistă. Mereu văd asta. Prea multă muncă, raţii mici şi stat afară toată iama. Mereu văd asta. Atât poate să reziste un cal ca ăsta. I-a cedat inima, bietul băiat! Mă apucă furia de fiecare dată când se întâmplă. Nu trebuie să ne purtăm aşa cu caii – ne purtăm mai omeneşte cu maşinile.

— A fost un prieten, a spus Friedrich cu simplitate, îngenunchind din nou lângă Topthorn şi scoţându-i căpăstrul.

Soldaţii stăteau în jurul nostru în cea mai deplină tăcere, privindu-l pe Topthorn culcat la pământ, într-un moment spontan de respect şi durere. Poate pentru că îl ştiau de multă vreme şi devenise, pe undeva, parte din viaţa lor.

Şi, cum stăteam tăcuţi pe coama dealului, am auzit primul şuierat de bombe deasupra noastră şi am văzut prima explozie, atunci când proiectilul a căzut în râu. Deodată, pădurea s-a trezit la viaţă, cu soldaţii strigând şi alergând şi cu proiectilele căzând asupra noastră din toate direcţiile. Oamenii din apă, pe jumătate goi, au fugit ţipând spre copaci, iar bombardamentul a părut să se ducă spre ei. Copacii s-au prăbuşit la pământ şi oameni, şi cai au ieşit din pădure, alergând spre creastă.

Primul imbold a fost să alerg şi eu cu ei, să alerg unde voi vedea cu ochii să scap de proiectile, dar Topthorn zăcea mort la picioarele mele şi eu nu voiam să îl abandonez. Friedrich, care mă ţinea, încerca acum din toate puterile să mă tragă dincolo de coama dealului, strigând şi zbierând la mine să mă urnesc dacă voiam să mai trăiesc. Dar nici un om nu poate mişca un cal care nu doreşte să se mişte, iar eu nu voiam să plec. Când ploaia de proiectile s-a îndesit şi s-a trezit din ce în ce mai izolat de prietenii lui, care se căţăraseră pe deal şi nu se mai vedeau, a azvârlit hăţurile şi a încercat să fugă ca să se salveze. Dar era prea lent şi pornise prea târziu. N-a mai ajuns până la pădure. S-a prăbuşit la câţiva paşi de Topthorn, a alunecat pe coama dealului şi a rămas întins lângă el. Ultima imagine a regimentului meu au fost coamele albe strălucitoare ale celor

doi micuţi Haflinger, care se chinuiau să tragă tunul printre copaci, cu tunarii trăgând isteric de hăţurile lor şi chinuindu-se să împingă tunul de la spate.

Capitolul 15

Am stat lângă Topthorn şi Friedrich toată ziua, până târziu în noapte, părăsindu-i doar pentru scurtă vreme, să mă adăp un pic din râu. Bombardamentul se muta înainte şi înapoi prin toată valea, pulverizând iarba şi pământul, şi copacii, lăsând în urmă cratere imense care fumegau de parcă pământul însuşi luase foc. Dar toată frica pe care aş fi putut s-o simt era înăbuşită de un sentiment puternic de durere şi dragoste, care mă obliga să rămân alături de Topthorn cât de mult era posibil. Ştiam că, odată ce-l voi părăsi, voi fi din nou singur pe lume, că nu voi mai avea alături tăria şi sprijinul lui. Aşa că am rămas cu el şi am aşteptat.

Îmi aduc aminte că aproape se luminase, iar eu păşteam aproape de locul în care zăceau când am auzit, prin pocniturile şi şuierăturile obuzelor, sunet de automobil, însoţit de un zdrăngănit înfiorător de oţel care m-a făcut să ciulesc urechile. Venea de dincolo de coama dealului, din direcţia în care dispămseră soldaţii, un sunet scrâşnit şi tunător care se apropia cu fiecare minut şi care a devenit încă şi mai zgomotos când au tăcut de tot proiectilele.

Cu toate că pe atunci nu-l cunoşteam după acest nume, primul tanc pe care l-am văzut vreodată a apărut de după deal, cu lumina rece a zorilor în spate, un monstru cenuşiu greoi care scuipa fum în timp ce se rostogolea pe culmea dealului, spre mine. Am ezitat numai câteva clipe, înainte ca groaza să mă smulgă, în sfârşit, de lângă Topthorn şi să mă trimită în josuldealului, spre râu. M-am azvârlit în râu fără a şti măcar dacă ating cu picioarele şi eram deja pe la jumătatea dealului împădurit de pe celălalt mal când am îndrăznit să mă întorc, să văd dacă mă mai urmăreşte încă. N-ar fi trebuit să mă uit, pentru că monstrul se transformase acum în mai mulţi monştri, care se rostogoleau inexorabil în direcţia mea, trecuţi deja de locul în care zăcea Topthorn cu Friedrich alături. Am aşteptat, în siguranţă, credeam eu, la adăpostul copacilor şi am privit cum tancurile intră în albia râului, înainte de a mă întoarce şi de a pomi din nou la trap.

Am fugit, dar nu ştiu încotro. Am fugit până când n-am mai auzit zgomotul îngrozitor şi până când armele păreau deja departe. Mi-aduc aminte că am traversat din nou un râu, că am galopat prin ferme pustii, am sărit garduri şi şanţuri şi tranşee

părăsite şi am trecut prin sate abandonate în ruină, până când m-am trezit seara păscând într-o luncă luxuriantă şi adăpându-mă dintr-un pârâiaş limpede, plin de pietriş. Şi atunci m-a înfrânt definitiv extenuarea, mi-a luat toată tăria din picioare şi m-a silit să mă întind şi să dorm.

Când m-am trezit, se întunecase deja şi armele trăgeau din nou în jurul meu. Oriunde îmi îndreptam privirea, părea că tot ceml se aprindea cu fulgere aurii de la focurile armelor şi cu lumini albe intermitente, care îmi afectau ochii şi luminau scurt toată zona de parcă ar fi fost ziuă. În orice direcţie aş fi apucat-o, părea că mă îndrept spre arme. Aşa că m-am gândit că era mai bine să rămân pe loc. Măcar aici aveam iarbă din belşug şi apă de băut.

Abia mă hotărâsem să fac asta, că o explozie de lumină albă a izbucnit deasupra capului meu şi clănţănitul unei mitraliere a străpuns aerul nopţii, gloanţele căzând pe pământ, lângă mine. Am fugit din nou prin noapte, poticnindu-mă deseori în şanţuri şi obstacole, până când câmpiile au ajuns să nu mai aibă pic de iarbă, iar copacii rămăseseră numai nişte cioturi pe linia străbătută de fulgere a cerului. Oriunde mă îndreptam acum, erau doar cratere mari în pământ, pline cu apă stătută, întunecată.

În timp ce mă chinuiam să ies dintr-un astfel de crater, am intrat într-o rolă nevăzută de sârmă ghimpată, care mai întâi mi-a agăţat, apoi mi-a prins de tot piciorul din faţă. Am lovit cu sălbăticie să mă eliberez şi am simţit sârma sfâşiindu-mi piciorul până să reuşesc să scap. Acum puteam numai să şchiopătez încet prin noapte, pipăind drumul înainte. Chiar şi aşa, cred că am străbătut kilometri întregi, dar de unde veneam şi încotro mă îndreptam, n-am să ştiu niciodată. Tot drumul, piciorul mi-a pulsat de durere şi de ambele părţi răsunau tunurile şi mitralierele scuipau foc în aer. Însângerat, rănit şi îngrozit dincolo de orice închipuire, nu-mi doream decât să fiu din nou cu Topthorn. El ar fi ştiut încotro s-o apucăm, îmi spuneam. El ar fi ştiut.

Am continuat să şchiopătez prin noapte, mânat numai de credinţa că numai acolo unde era noaptea mai întunecată îmi voi putea găsi adăpost de proiectile. În spatele meu, tunetele şi fulgerele bombardamentului erau atât de îngrozitoare în intensitate, transformând noaptea neagră într-o lumină nefirească de zi parcă, încât nici nu mi-a putut trece prin cap să mă întorc,

deşi ştiam că într-acolo era locul în care zăcea Topthorn. Erau câteva focuri şi în faţa mea, şi pe laterale, dar puteam vedea în depărtare un orizont întunecat de noapte liniştită şi într-acolo m-am îndreptat cu hotărâre.

Piciorul rănit îmi înţepenea în frigul nopţii şi mă durea până şi să-l ridic. Curând mi-am dat seama că nu-mi mai pot lăsa deloc greutatea pe el. Avea să fie noaptea cea mai lungă din viaţa mea, un coşmar de agonie, groază şi singurătate. Cred că doar un puternic instinct de supravieţuire m-a îndemnat să merg înainte şi să rămân pe picioarele mele. Am simţit că singura mea şansă era să las în urmă zgomotul bătăliei, cât de mult puteam, aşa că trebuia să merg mai departe. Din când în când, focul puştilor şi al mitralierelor sfărâma liniştea din jurul meu, iar eu rămâneam pe loc, paralizat de frică, temându-mă să mă mişc în orice direcţie până ce nu se oprea, când muşchii mei reuşeau să mă poarte mai departe.

La început, am simţit ceaţa doar plutind peste craterele cele mai adânci, dar după câteva ore m-am pomenit împresurat de o ceaţă groasă, fumegândă, tomnatică, prin care vedeam numai umbre vagi şi forme de lumină şi întuneric în jurul meu. Aproape orbit, m-am luat numai după sunetul din ce în ce mai îndepărtat al bombardamentelor, având mereu grijă să rămână în urma mea, mişcându-mă înainte, spre lumea mai tăcută şi mai întunecată ce mi se deschidea în faţă.

Zorii zilei luminau deja penumbra ceţurilor, când am auzit sunetul unor voci grăbite, nerăbdătoare, în faţa mea. Am stat pe loc şi am ascultat, forţându-mi ochii să-i găsească pe aceia cărora le aparţineau.

— Drepţi. Mişcaţi. Mişcaţi-vă, băieţi.

Vocile erau înnăbuşite în ceaţă. Se auzea şi zgomot grăbit de picioare, şi zdrăngănit de puşti.

— Ridic-o, băiete, ridic-o. Unde te trezeşti? Acum curăţă puşca aia şi fă-o repede.

A unnat o tăcere lungă şi m-am mişcat cu băgare de seamă în direcţia din care se auziseră vocile, speriat, dar şi atras, în acelaşi timp.

— Iar a apărut, domnule sergent. Am văzut ceva, pe cuvânt că am văzut.

— Ce era acolo, fiule? Toată blestemata de armată germană

sau numai unu-doi ieşiţi la o plimbare matinală?

— Nu era om, domnule sergent, nici măcar german nu era, mi s-a părut mai degrabă că e o vacă sau un cal.

— O vacă sau un cal? Acolo, în ţara nimănui? Şi cum dracu' crezi că a ajuns acolo? Fiule, ai dormit prea puţin, îţi joacă feste ochii.

— Am şi auzit, domnule sergent, toţi am auzit. Pe cinstea mea, dom' sergent, să nu mă mişc de aici.

— Ei bine, eu nu văd nimic, nu văd nimic, băiete, şi asta numai pentru că nu e nimic de văzut acolo. N-ai astâmpăr, copile, iar neastâmpărul tău a trezit tot afurisitul de regiment cu jumătate de oră mai devreme şi cine va fi un băieţel foarte celebru când îi voi raporta locotenentului? I-ai stricat somnul de frumuseţe, nu-i aşa, băiete? Ai sunat din goarnă şi i-ai trezit pe toţi minunaţii de maiori şi căpitani şi brigadieri şi pe toţi simpaticii de sergenţi şi pe toată lumea, numai pentru că ţi s-a părut ţie că ai văzut un afurisit de cal. Apoi, cu o voce mai ridicată, ca să se audă şi mai departe: Dar dacă tot văd că suntem toţi în picioare şi cum e o ceaţă deasă ca la Londra şi văzând că lui Jerry îi cam place să tropăie spre buncărele noastre mititele exact când nu-l putem vedea, vreau să căscaţi bine ochii, băieţi, ca să apucăm cu toţii micul dejun în dimineaţa asta. O să vină o porţie de rom pentru fiecare în câteva minute – asta o să vă încălzească –, dar până atunci nu mai vreau să fie nici imul cu ochii cârpiţi.

In vreme ce vorbea, am plecat şchiopătând mai departe. Simţeam cum tremur de la cap până la coadă, într-o groaznică expectativă a următorului glonţ sau proiectil şi voiam numai să fiu singur, departe de orice fel de zgomot, indiferent dacă părea ameninţător sau ba. În starea slăbită şi îngrozită în care mă aflam, mă părăsise orice urmă de raţiune şi mă plimbam prin ceţuri, până când picioarele bune n-au mai fost în stare să mă târască. M-am oprit, în sfârşit, odihnindu-mi piciorul rănit pe o moviliţă de noroi proaspăt, moale, lângă un crater urât mirositor, plin cu apă şi am fornăit degeaba, adulmecând pământul în căutarea hranei. Dar pământul pe care stăteam nu avea nici un fir de iarbă şi nu mai aveam în clipa aceea nici energia, nici voinţa să fac un singur pas. Mi-am ridicat din nou capul să mă uit înjur după un pic de iarbă şi atunci am simţit prima rază de

soare străpungând ceaţa. Mi-a atins spatele, aducând un pic de căldură în corpul meu îngheţat şi chinuit.

În câteva minute, ceaţa a început să se risipească şi am putut vedea pentru prima oară că mă aflam pe un culoar lat de noroi, pe un teren pustiu şi distrus, între două şiruri nesfârşite de sârmă ghimpată care se întindeau şi în faţa, şi în urma mea. Mi-am adus aminte că mai fusesem o dată într-un asemenea loc, în ziua aceea în care-l străbătusem la atac, cu Topthorn alături de mine. Era locul pe care soldaţii îl numeau ţara nimănui.

Capitolul 16

Din ambele direcţii se auzea un crescendo de entuziasm şi de râsete fremătând de-a lungul tranşeelor, întrerupte de ordine răstite, ca toată lumea să-şi ţină capetele jos şi să nu tragă nimeni. Din poziţia avantajoasă pe care o aveam pe moviliţă, puteam vedea numai câte o sclipire ocazională a unei căşti de oţel, singura dovadă că vocile pe care le auzeam aparţineau, într-adevăr, unor oameni reali. Ajungea până la mine un miros dulce de mâncare gătită şi mi-am ridicat botul să-i savurez aroma. Era mai dulce decât orice fiertură de tărâţe pe care o gustasem vreodată şi avea un iz uşor sărat. Am fost atras mai întâi într-o parte, apoi în cealaltă de promisiunea hranei calde, dar de fiecare dată când m-am apropiat de tranşeele din ambele părţi, m-am izbit de bariera de nepătruns a rolelor întinse de sârmă ghimpată. Soldaţii strigau veseli la mine când mă apropiam, scoţând acum capetele complet din tranşee şi chemându-mă la ei şi când a trebuit să mă întorc din cauza sârmei şi să traversez ţara nimănui până în partea cealaltă, am fost din nou întâmpinat de un cor de fluierături şi bătăi din palme, dar, din nou, nu mi-am putut croi drum prin sârmă. Cred că am traversat de mai multe ori ţara nimănui înainte şi înapoi în dimineaţa aceea, până când am găsit, în mijlocul acelei sălbăticii blestemate, un petic micuţ de iarbă aspră, umedă şi rece, care creştea pe buza unui crater vechi.

Eram ocupat să smulg şi ultimele fire când am văzut cu coada ochiului un om în uniformă gri ieşind din tranşee, cu un steag alb pe care-l flutura deasupra capului. L-am privit cum a început să taie cu băgare de seamă sârma şi cum a dat-o apoi la o parte. În tot acest timp, de cealaltă parte se auzeau discuţii şi o uluire zgomotoasă şi, curând, o figură mărunţică sub cască, înveşmântată într-o manta kaki a pătruns în ţara nimănui. Şi acesta ţinea o batistă albă în mână şi îşi croia drum prin sârma ghimpată spre mine.

Germanul a trecut primul prin sârmă, lăsând în urmă-i o gaură îngustă. S-a apropiat încet de mine, străbătând ţara nimănui, strigându-mă tot timpul să mă duc la el. Mi-a amintit, dintr-odată, de dragul şi bătrânul Friedrich pentru că era şi el, ca şi Friedrich, un bătrânel cărunt într-o haină murdară, descheiată şi îmi vorbea cu blândeţe. Într-o mână avea o funie; cealaltă mână era întinsă spre mine. Era încă prea departe de mine ca să-l văd

limpede, dar, din experienţa mea, mâna făcută căuş însemna ajutor şi asta mi-a fost destul să mă îndrept şchiopătând cu prudenţă spre el. De ambele părţi, în tranşee se aliniaseră bărbaţi care strigau cu veselie, sprijiniţi de parapet şi agitându-şi căştile deasupra capetelor.

— Hei, băiete!

Strigătul a venit din spatele meu şi a fost suficient de imperios să mă facă să mă opresc în loc. M-am întors să-l văd pe omuleţul în kaki croindu-şi drum şi alergând prin ţara nimănui, cu o mână deasupra capului, agitând batista albă.

— Hei, băiete. Unde te duci? Stai aşa puţintel. Vezi că ai luat-o în direcţia greşită.

Cei doi oameni care veneau spre mine nu puteau fi mai diferiţi. Cel în gri era mai înalt şi, când s-a apropiat de mine, am văzut că avea faţa brăzdată de ani. Totul la el era încetişor şi blând sub uniforma care nu-i venea bine. Nu purta cască, iar şapca aceea cu bordură roşie pe care o cunoşteam atât de bine i se odihnea cu nepăsare pe ceafă. Micuţul în kaki a ajuns la noi aproape fără suflare, roşu la faţa-i încă tânără şi netedă, cu casca rotundă cu bordură lată căzându-i pieziş pe o ureche. Câteva secunde încordate cei doi au stat tăcuţi la câţiva metri unul de celălalt, privindu-se cu grijă, fără a scoate o vorbă. Tânărul în kaki a rupt tăcerea, hotărându-se primul să vorbească.

— Acu' ce facem? a întrebat venind către noi şi uitându-se la germanul mai înalt cu un cap decât el. Suntem doi aici şi un singur cal de împărţit. Bine, regele Solomon avea răspuns la asta, nu-i aşa? Dar nu-i o soluţie tocmai practică în cazul ăsta, tu ce zici? Mai rău e că nu ştiu nici o vorbă în germană şi văd că nici tu nu-nţelegi ce dracu' zic eu aici, nu-i aşa? Ah, la dracu', nu trebuia să vin încoa', am ştiut că nu-i bine. Nu ştiu ce naiba m-a apucat, pentru un cal bătrân, plin de noroi.

— Dar înţeleg, ştiu puţină engleză, a spus bătrânul, încă ţinându-şi mâna făcută căuş sub botul meu. Era plină de bucăţele mărunţite de pâine neagră, o gustare cu care eram destul de obişnuit, dar care de obicei era cam amară pentru gustul meu. Oricum, acum mi-era prea foame să fiu pretenţios şi, în timp ce vorbea, i-am golit mâna. Vorbesc numai puţin engleză – ca un şcolar –, dar cred că ne ajunge. Şi chiar în timp

ce vorbea, am simţit cum o funie îmi alunecă peste cap şi se strânge. — În ceea ce priveşte cealaltă problemă, de vreme ce am ajuns aici primul, cred că e al meu calul. Corect, nu? Ca la crichetul vostru.

— Crichet! Crichet, strigă tânărul. Cine a auzit de jocul ăsta barbar în Ţara Galilor? Ăsta e jocul nenorociţilor de englezi. Rugbi, ăsta e jocul meu şi nici măcar nu-i joc, e o religie de unde vin eu. Am fost coordonator de joc la Maesteg înainte să mă întrerupă războiul şi la Maesteg ziceam că mingea care nu-i în posesia nimănui e mingea noastră.

— Poftim? întrebă germanul ridicând din sprâncene. Nu pricep ce vrei să spui cu asta.

— Nu-i nimic, Jerry, nimic important, nu mai contează acum. Am fi putut să rezolvăm paşnic toate acestea – la război mă refer – şi aş fi înapoi la mine-n vale şi tu la tine. Totuşi, bănuiesc că nu-i vina ta. Nici a mea, că veni vorba.

Încurajările din ambele tabere încetaseră şi oamenii îi priveau în linişte deplină pe cei doi, cum discutau lângă mine. Galezul mă mângâia pe bot şi îmi pipăia urechile.

— Te pricepi la cai, deci? întrebă germanul cel înalt. Cât e de grav rănit piciorul? Ce crezi, e rupt? Pare să nu-l pună jos.

Galezul s-a aplecat, mi-a ridicat piciorul încet şi cu pricepere, ştergând noroiul din jurul rănii.

— E destul de rău, dar nu cred că e rupt, Jerry. E o rană urâtă, totuşi, o spintecătură adâncă de la sârmă, după cum arată. Trebuie îngrijită rapid, altfel se instalează infecţia şi atunci n-o să mai fie mare lucru de tăcut pentru el. Cu tăietura asta, trebuie să fi pierdut deja o grămadă de sânge. Întrebarea e cine îl ia, totuşi? Noi avem un spital veterinar undeva în spatele liniilor, unde poate fi îngrijit, dar îmi închipui că aveţi şi voi unul, nu-i aşa?

— Da, cred că da. Trebuie să fie unul pe undeva, numai că nu ştiu exact unde, răspunse încet germanul. Apoi se scotoci adânc prin buzunar şi scoase la iveală o monedă. Alege ce parte vrei, cap sau pajură mi se pare că ziceţi voi. O să arăt tuturor moneda pe ambele părţi şi toată lumea va şti astfel că orice parte ar câştiga calul, va fi numai din întâmplare. Aşa nu-şi pierde nimeni demnitatea, nu-i aşa? Şi toată lumea va fi fericită.

Galezul s-a uitat la el cu admiraţie şi a zâmbit.

— Foarte bine, Jerry, dă-i drumul, arată-le moneda şi apoi arunc-o în sus şi eu am să aleg.

Germanul ţinu moneda în sus, în soare, apoi o răsuci complet, înainte de a o arunca în sus. În timp ce cădea pe pământ, galezul rosti cu o voce puternică, răsunătoare, să îl audă lumea întreagă:

— Cap!

— Ei bine, spuse germanul aplecându-se să ridice moneda. Asta e faţa Kaiserului meu care se uită la mine şi nu pare tocmai mulţumit acum. Mă tem că ai câştigat. Calul îţi aparţine. Ai grijă de el, prietene!

Ridică din nou funia şi i-o înmâna galezului. În timp ce făcea asta, îşi ţinea cealaltă mână întinsă, într-un gest de prietenie şi împăcare, cu un zâmbet luminându-i faţa îmbătrânită.

— Peste o oră, poate două, spuse el, vom face iar tot ce ne stă în puteri să ne ucidem unul pe celălalt. Numai Dumnezeu ştie de ce o facem şi cred că a uitat şi El deja. Adio, galezule! Le-am arătat noi, nu? Le-am arătat că orice problemă se poate rezolva între doi oameni, dacă au încredere unul în altul. Numai de atâta tot e nevoie.

Galezul mărunţel dădu din cap neîncrezător în timp ce lua funia.

— Jerry, frate, eu cred că, dacă ne-ar lăsa pe noi doi o oră-două aici împreună, am rezolva cumva nenorocirea asta. N-ar mai fi văduve care să bocească, nici copii orfani plângând la mine-n vale şi nici la tine. În cel mai rău caz, am putea să decidem cu o monedă, nu-i aşa?

— Dacă am face aşa, răspunse germanul cu un chicotit, dacă am face aşa, ar fi rândul meu să câştig. Şi nu cred că i-ar plăcea lui Lloyd George[6] al vostru. Îşi puse o clipă mâinile pe umerii galezului. Ai grijă, băiete şi baftă. *Auf Wiedersehen*[7].

Şi se îndepărtă, mergând încet spre sârmă, de-a lungul ţării nimănui.

— La fel şi ţie, frate, strigă în urma lui galezul, apoi se întoarse şi mă conduse spre liniile soldaţilor în kaki, care

---

[6] Prim-ministru al Marii Britanii în perioada Primului Război Mondial (n.tr.)

[7] La revedere (în limba germană, în original) (n.tr.)

începură din nou să râdă şi să aclame veseli, în vreme ce şchiopătam spre ei prin gaura din sârmă.

Capitolul 17

Doar cu mare greutate am reuşit să mă ţin pe cele trei picioare sănătoase în căruţa veterinară care m-a dus în acea dimineaţă departe de micuţul galez plin de eroism care mă adusese. O gloată nebună de soldaţi m-a înconjurat să mă aclame la plecare. Dar pe drumurile lungi şi hurducăite, mi-am pierdut curând echilibrul şi m-am prăbuşit, o grămadă diformă pe podea. Piciorul rănit zvâcnea cu putere la fiecare salt al căruţei pe drumul său lent dinspre front. Căruţa era trasă de doi cai negri îndesaţi, amândoi bine ţesălaţi şi imaculaţi în hamurile lor bine unse. Slăbit de orele lungi de chin şi foamete, n-am avut puterea să mă ridic nici când am simţit în sfârşit roţile de sub mine rulând pe piatră nivelată, nici când căruţa s-a oprit sub un soare călduţ de toamnă. Sosirea mea a fost întâmpinată de un cor voios de nechezături entuziaste şi am ridicat capul să mă uit. Am putut vedea peste marginea căruţei o curte mare, pietruită, cu grajduri splendide de-o parte şi de cealaltă şi o casă mare cu foişor în spate. La fiecare uşă a boxelor se iţeau capete curioase de cai, cu urechile ciulite. Oamenii în kaki umblau peste tot, iar câţiva se îndreptau acum spre mine, unul dintre ei având în mână un căpăstru din sfoară.

Descărcarea mea a fost dureroasă, pentru că mai aveam puţină forţă şi picioarele îmi amorţiseră în timpul călătoriei îndelungate. Dar m-au pus pe picioare şi m-au dus încetişor, cuspatele spre rampă. M-am trezit centrul atenţiei admirative şi pline de nerăbdare, în mijlocul curţii, înconjurat de un grup de soldaţi care mă cercetau cu mare atenţie, pipăindu-mi fiecare părticică din corp.

— Ce naiba credeţi că faceţi aici, băi ăştia? se auzi o voce răsunătoare peste toată curtea. E un cal. E doar un cal ca toţi ceilalţi.

Un om uriaş se îndrepta spre noi, cu cizmele scârţâind pe pietriş. Faţa-i roşie era pe jumătate ascunsă de umbra cozorocului, care aproape îi atingea nasul, şi de o mustaţă brun-roşcată care se întindea în sus de deasupra buzelor până spre urechi.

— Poate să fie un cal vestit. Poa’ să fie singuru’ nenorocit de cal din nenorocitu’ ăsta de război adus din ţara nimănui în viaţă. Dar e numa’ un cal, şi încă unu’ foarte murdar, că veni vorba. Am văzut la vremea mea câteva specimene aduse aici arătând

ca naiba, dar acesta e cel mai murdar, cel mai mizerabil, cel mai plin de noroi cal pe care l-am văzut vreodată. E de cea mai a naibii ocară şi voi staţi aici de pomană căscând gura la el. Avea trei trese late pe braţ şi cutele uniformei sale kaki imaculate erau perfecte. Acu', îs mai bine de-o sută de cai bolnavi aici şi noi suntem numa' doişpe să-i îngrijim. Trântorului ăstuia de aici i s-a dat ordin să aibă grijă de calul ăsta imediat ce soseşte, aşa că voi, restul de inutili, puteţi să vă-ntoarceţi la îndatoririle pe care le aveţi. Mişcaţi-vă, maimuţoi leneşi, mişcaţi-vă!

Oamenii se împrăştiară în toate direcţiile, lăsându-mă cu un soldat tinerel care începu să mă tragă înspre grajduri.

— Iar tu, răsună din nou vocea tunătoare, maiorul Martin coboară în zece minute să se uite la calul ăsta. Ai grijă să strălucească naibii de curăţenie, în aşa fel să-l poţi folosi ca oglindă când te bărbiereşti, m-ai înţeles?

— Am înţeles, domnule sergent, veni răspunsul.

Un răspuns care mi-a transmis fiori de recunoaştere prin toi corpul. Unde mai auzisem înainte vocea aceea nu ştiam cu siguranţă. Ştiam numai că vorbele lui mi-au transmis un tremur de bucurie şi fericire şi speranţă şi m-au încălzit. M-a condus încet pe pietricele şi am încercat tot timpul să-i văd faţa. Dar a stat tot timpul în faţa mea, aşa că n-am putut vedea decât un gât ras cu grijă şi o pereche de urechi roz.

— Cum naiba te-ai blocat acolo, în ţara nimănui, bleguţule? spuse el. Asta vrea să ştie toată lumea de când a venit vestea că vei fi adus încoace. Şi cum naiba ai ajuns în halul ăsta? Pe cuvânt dacă e vreun centimetru pe tine care să nu fie acoperit de sânge şi noroi. Cine poa' să spună cum arăţi sub toată mizeria asta. Dar o să aflăm noi în curând. Te leg aici şi o să curăţ afară cea mai mare parte. Apoi o să te perii aşa cum trebuie, înainte să ajungă aici ofiţerul. Haide, bleguţule! Imediat ce te curăţ, ofiţerul te va putea examina şi-ţi va putea îngriji rana aia urâtă. Nu pot să-ţi dau de mâncare. Îmi pare rău, nici apă nu pot să-ţi dau până nu-mi spune el. Aşa mi-a spus sergentul. Asta în caz că te operează.

Iar felul în care fluiera în timp ce îşi curăţa periile se potrivea cu vocea pe care o recunoşteam. Mi-a confirmat cele mai aprinse speranţe şi am ştiut că n-am cum să greşesc. În încântarea care mă copleşise, m-am ridicat pe picioarele din spate şi am scos un nechezat, ca să mă recunoască. Voiam să-l

fac să-şi dea seama că eram eu.

— Hei, ai grijă, bleguţule. Aproape că mi-ai zburat pălăria, a spus el cu blândeţe, ţinând strâns de funie şi mângâindu-mă pe bot cum făcea întotdeauna când eram supărat. Nu trebuie să faci aşa. O să fie bine. Multă agitaţie pentru nimic. Am cunoscut odată un căluţ tânăr exact ca tine, mare nărăvaş mai era până am ajuns să îl cunosc şi el a ajuns să mă cunoască pe mine.

— Iar vorbeşti cu caii, Albert? se auzi o voce dinăuntrul boxei alăturate. Pentru numele lui Dumnezeu, ce te face să crezi că înţeleg măcar o boabă din ce le spui?

— Unii poate nu înţeleg, David, îi răspunse Albert. Dar într-o zi, într-o zi unul dintre ei va înţelege. Va veni aici şi îmi va recunoaşte vocea. Trebuie să vină aici. Şi atunci ai să vezi un cal care înţelege fiecare vorbă pe care i-o spui.

— Iar începi cu Joey al tău? Capul omului căruia îi aparţinea vocea se aplecă peste uşa boxei. N-ai de gând să renunţi niciodată, Berty? Dacă nu ţi-aş fi spus-o de o mie de ori – se spune că avem aproape o jumătate de milion de blestemaţi de cai aici şi tu te-ai înrolat la Corpul Veterinarilor doar pentru şansa puţin probabilă de a da peste el.

Am lovit pământul cu copita piciorului rănit, în încercarea de a-l face pe Albert să mă privească mai atent, dar el doar m-a bătut uşor pe gât şi s-a apucat să mă cureţe.

— Ai o şansă la o jumătate de milion să fie adus aici Joey al tău. Trebuie să fii mai realist. Poate a şi murit, mulţi au murit. Poate a plecat spre blestemata de Palestina cu cavaleria. Poate fi oriunde de-a lungul sutelor de kilometri de tranşee. Dacă n-ai fi aşa de-al naibii de priceput la cai şi dacă n-ai fi cel mai bun prieten pe care l-am avut vreodată, aş zice că eşti dus, că ai luat-o razna un pic, după felul în care vorbeşti de Joey.

— O să înţelegi când o să-l vezi, David, răspunse Albert strecurându-se sub mine să razuiască noroiul uscat de pe burta mea. O să vezi. Nu mai e cal ca el pe lumea asta. E de un roşu aprins, strălucitor, cu coama şi coada negre. Are o cruce albă pe frunte şi patru şoseţele albe, egale până la centimetru. Măsoară mai bine de şaisprezece braţe şi e perfect de la cap pân-la coadă. Pot să-ţi spun. Îţi spun sigur că o să-l recunoşti când o să-l vezi. L-aş recunoaşte dintr-o mie de cai. Are ceva aparte. Căpitanul Nicholls, ştii, el a murit, cel de care ţi-am povestit că l-

a cumpărat pe Joey de la tata, cel care mi-a trimis tabloul cu Joey, el ştia. A văzut deprima oară când i-au căzut ochii asupra lui. O să-l găsesc, David. De aceea am venit până aici şi o să-l găsesc. Ori îl găsesc eu, ori mă găseşte el pe mine. Îţi zic, i-am promis şi am de gând să-mi ţin cuvântul.

— Nu eşti zdrăvăn, Berty, spuse prietenul lui deschizând o uşă de la grajd şi venind să se uite la piciorul meu. Să dea naiba dacă eşti zdravăn, asta-i tot ce pot să spun. Îmi apucă o copită şi o ridică în sus cu blândeţe. Ăsta are şoseţele albe, cel puţin la picioarele din faţă, din câte pot să-mi dau seama sub sângele şi noroiul de pe ele. O să şterg un pic rana cu buretele, te ajut să-l cureţi dacă tot sunt aici. Altfel n-ai să reuşeşti să-l cureţi la timp. Iar eu am terminat de scos bălegarul din nenorocitele astea de grajduri. Nu mai am mare lucru de făcut şi ţie ţi-ar prinde bine o mână de ajutor. Bătrânul sergent Tunet nu se va supăra dacă am făcut tot ce mi-a spus el şi am făcut.

Cei doi bărbaţi munciră neobosiţi cu mine, râcâind şi periind, şi spălându-mă. Am stat destul de liniştit, încercând numai să-l împing pe Albert cu botul, să-l fac să se întoarcă şi să se uite la mine. Dar el se ocupa de coada şi de coapsele mele acum.

— Trei, spuse prietenul lui, curăţând încă o copită. Trei şoseţele albe.

— Termină, David, răspunse Albert. Ştiu ce crezi. Ştiu că toată lumea crede că n-am să-l găsesc niciodată. Sunt mii de cai în armată cu şoseţele albe – ştiu asta –, dar e numai unul cu ţintă în formă de cruce pe frunte. Şi câţi cai strălucesc ca focul în amurg? îţi spun că nu mai e altul ca el pe lume.

— Patru, spuse David. Patru picioare şi patru şoseţele albe. Acu' mai trebuie crucea de pe frunte şi o mână de vopsea roşie pe amărâtul ăsta de cal plin de noroi şi o să-l ai aici pe Joey al tău.

— Nu mă tachina, spuse Albert încet. Nu mă tachina, David. Tu ştii cât sunt de serios în privinţa lui Joey. Ar însemna totul pentru mine dacă l-aş regăsi. Singurul prieten pe care l-am avut înainte de a veni la război. Ţi-am spus. Am crescut cu el. Singura fiinţă de pe pământul ăsta, pe care am simţit-o ca fiind din familia mea.

David stătea acum în picioare lângă capul meu. Mi-a ridicat coama şi a început să-mi perie fruntea, la început încet, apoi din

ce în ce mai energic, înlăturându-mi praful din ochi. S-a uitat cu luare-aminte şi a continuat să perie, în sus şi-n jos, până la vârful botului şi înapoi, până între urechi, până când mi-am ridicat capul, cuprins de nerăbdare.

— Berty, a spus el încet. Nu te tachinez, pe cuvânt că nu. Nu acum. Ai spus că Joey al tău avea patru şoseţele, egale până la ultimul centimetru, nu-i aşa?

— Aşa este, răspunse Albert, continuând să-mi perie coada.

— Şi ai mai spus că Joey avea o cruce albă pe frunte?

— Da.

Albert era încă lipsit de interes.

— Eu nu am mai văzut până acum un asemenea cal, Berty, spuse David, aşezându-mi cu mâna părul pe frunte. N-aş fi crezut că e posibil.

— Ei bine, îţi spun eu că e posibil, spuse Albert tăios. Şi era roşu, roşu ca focu-n asfinţit, cum ţi-am spus.

— N-aş fi crezut că e posibil, continuă prietenul lui, stăpânindu-şi vocea. Nu până acum, vreau să spun.

— Hai, gata, David, spuse Albert cu o voce în care se simţea deja iritarea. Ţi-am spus, nu-i aşa? Ţi-am spus că vorbesc foarte serios în privinţa lui Joey.

— Şi eu la fel, Berty. Incredibil de serios. Nu mă prostesc, vorbesc serios. Calul ăsta are patru şoseţele, egale între ele, întocmai cum ai spus. Calul ăsta are o cruce albă clară pe frunte. Calul ăsta, după cum vezi şi singur, are coama şi coada negre. Calul ăsta măsoară peste şaisprezece braţe şi, când va fi curat, va fi frumos ca o cadră. Şi calul ăsta este roşu aprins sub tot noroiul ăla, întocmai cum ai spus, Berty.

În timp ce David vorbea, Albert mi-a lăsat brusc coada şi a mers încetişor în jurul meu, plimbându-şi mâna pe spinarea mea. Apoi, într-un sfârşit, am stat faţă în faţă. M-am gândit că faţa lui era mai aspră acum, avea câteva riduri în jurul ochilor şi era un bărbat mai mare, mai lat în umeri în uniformă decât îmi aminteam eu. Dar era Albert al meu, nu exista nici o îndoială în privinţa aceasta, era Albert al meu.

— Joey? spuse el într-o doară, privindu-mă în ochi. Joey?

Am ridicat capul şi am nechezat cuprins de fericire atât de tare că s-a auzit în toată curtea şi a adus oameni şi cai la uşile

boxelor.

— Ar putea să fie, a rostit Albert încet. Ai dreptate, David, s-ar putea să fie el. Chiar şi sună ca el. Dar există o posibilitate să mă asigur.

Mi-a dezlegat funia şi mi-a scos căpăstrul. Apoi s-a întors şi s-a îndreptat spre poartă, s-a răsucit cu faţa la mine, şi-a făcut mâinile căuş şi a fluierat. Era fluieratul lui ca de cucuvea, acelaşi fluierat încetişor, bâlbâit cu care mă chema când ieşeam împreună acasă, la ferma noastră, cu atâţia ani în urmă. Dintr-odată n-am mai simţit nici urmă de durere la picior, m-am îndreptat în trap spre el şi mi-am afundat botul în umărul lui.

— El e, David, a spus Albert înconjurându-mi gâtul cu braţele şi agăţându-se de coama mea. E Joey al meu, l-am găsit. A venit la mine, exact cum ţi-am spus că o să facă.

— Vezi? spuse David confuz. Ce ţi-am spus eu? Vezi? Nu mă înşel prea des, nu-i aşa?

Nu prea des, răspunse Albert. Nu prea des şi nu de data asta.

Capitolul 18

În zilele pline de euforie care au urmat regăsirii noastre, coşmarul prin care trecusem devenise aproape ireal şi chiar războiul părea deodată la mii de kilometri distanţă, fără a ne afecta în vreun fel. Cel puţin nu mai auzeam focuri de armă şi singura dovadă palpabilă că suferinţa şi conflictul nu încetaseră erau sosirile regulate de pe front ale ambulanţei veterinare.

Maiorul Martin mi-a curăţat rana şi a cusut-o şi, cu toate că la început nu puteam să pun prea multă greutate pe picior, mă simţeam mai puternic cu fiecare zi. Albert era din nou cu mine şi acesta era un medicament suficient de bun, dar şi hrănit în fiecare dimineaţă cu terci cald şi cu porţii aparent interminabile de fân dulce, aromat, recuperarea mea părea numai o chestiune de timp. Albert, ca toţi ceilalţi sanitari veterinari, avea mulţi cai de îngrijit, dar îşi petrecea fiecare moment liber agitându-se în jurul meu în boxă. Pentru ceilalţi soldaţi eram un soi de celebritate, aşa că rareori eram lăsat singur. Păreau să fie mereu una, două feţe uitându-se admirativ la mine de dincolo de uşă. Până şi moş Tunet, cum îi spuneau sergentului, mă verifica cu mare zel şi, ori de câte ori nu se mai afla altcineva prin preajmă, mă mângâia pe urechi şi mă gâdila pe gât, spunându-mi:

— Ce mai băiat eşti tu! Cel mai grozav nenorocit de cal pe care mi-a fost dat să-l văd! Acu' să te faci bine, m-auzi?

Dar timpul trecea şi eu nu mă mai făceam bine. Într-o dimineaţă mi-am dat seama că nu eram în stare să-mi termin de mâncat fiertura şi că fiecare sunet mai strident, ca zgomotul unei găleţi lovite sau scârţâitul piroanelor de la uşa grajdului îmi păreau de nesuportat şi mă făceau să mă încordez de la cap până la coadă. Mai ales picioarele din faţă păreau a nu funcţiona aşa cum trebuie. Erau înţepenite şi obosite şi simţeam o durere puternică pe toată spinarea, până la gât şi chiar la faţă.

Albert şi-a dat seama că era ceva în neregulă când a văzut terciul rămas în găleată.

— Ce-i cu tine, Joey? m-a întrebat îngrijorat şi a întins mâna să mă mângâie cum făcea de obicei când era îngrijorat.

Chiar şi vederea mâinii întinse spre mine, în mod normal un semn de afecţiune bine-venit, a dat alarma în mine şi m-am dat înapoi în colţul boxei. Când am făcut asta mi-am dat seama că picioarele înţepenite din faţă nu prea îmi permiteau să mă mişc. M-am poticnit cu spatele, prăbuşindu-mă lângă zidul de cără-

midă al grajdului şi m-am aplecat greoi.

— Mi s-a părut de ieri că e ceva în neregulă, a spus Albert, stând nemişcat în mijlocul boxei. Mi s-a părut că ţi-e cam rău. Ai spinarea ţeapănă ca o scândură şi eşti plin de sudoare. Ce naiba ai făcut, bleguţule? Se apropie încetişor spre mine şi, cu toate că atingerea lui mi-a transmis un tremur iraţional de frică prin tot trupul, m-am ţinut tare şi l-am lăsat să mă mângâie. Poate că ai luat ceva în peregrinările tale, poate ai mâncat ceva otrăvitor, asta o fi? Dar atunci s-ar fi arătat deja pân' acum, nu? O să fii bine, Joey, mă duc să-l aduc pe maiorul Martin, pentru orice eventualitate. O să te examineze şi, dacă e ceva de rău, o să te pună pe picioare cât ai zice peşte, cum zicea tata. Mă-ntreb ce-ar crede dacă ne-ar vedea acum împreună. Nici el nu credea că o să te găsesc, zicea că-s nebun că vreau să plec. Zicea că e o misiune imposibilă şi că am şanse mult mai mari să fiu ucis. Dar s-a schimbat, Joey, după ce-ai plecat. A ştiut că greşise şi a scos toată răutatea din el. Părea că nu mai trăieşte decât ca să îndrepte răul făcut. A terminat cu beţiile de marţi seara, a început să aibă iar grijă de mama, cum făcea când eram eu mic şi chiar a început să se poarte bine şi cu mine, nu m-a mai tratat ca pe un cal de povară.

Îmi dădeam seama din tonul calm al vocii lui că se străduia să mă liniştească, aşa cum făcuse în toţi acei ani de demult, când eram doar un mânz sălbatic şi speriat. Apoi cuvintele lui m-au alinat, dar tot nu mă puteam opri din tremurat. Fiecare nerv din mine părea întins la maximum şi respiraţia mi-era greoaie. Fiecare fibră din mine era măcinată de o senzaţie complet inexplicabilă de frică, de groază.

— Mă întorc într-un minut, Joey, mi-a spus. Nu-ţi face griji. O să te faci bine, maiorul Martin o să te dreagă – face adevărate minuni cu caii omul ăla.

S-a îndepărtat de mine şi a ieşit pe uşă.

N-a trecut mult până s-a întors, de data aceasta însoţit de prietenul său, David, de maiorul Martin şi de sergentul Tunet, dar numai maiorul a intrat în boxă să mă examineze. Ceilalţi stăteau aplecaţi peste uşă şi priveau. S-a apropiat de mine cu grijă, îngenunchind lângă piciorul meu din faţă, să se uite la rană. Apoi şi-a plimbat mâinile peste tot, de la urechi, pe spinare până la coadă, înainte de a se ridica să se uite la mine şi din cealaltă parte a boxei. A dat din cap cu mâhnire când s-a întors

să vorbească cu ceilalţi.

— Ce părere ai, sergent? a întrebat.

— Aceeaşi ca a dumneavoastră, după cum arată, a răspuns sergentul Tunet. Stă acolo ca o scândură, coada ţeapănă, capul abia şi-l mişcă. Nu prea există dubii, nu-i aşa, domnule?

— Nici unul, a răspuns maiorul. Absolut nici unul. Am avut o mulţime de cazuri pe aici. Dacă nu-i afurisita de sârmă ghimpată ruginită, e rana de la şrapnel. O bucăţică rămasă înăuntru, o tăietură e de ajuns. Am văzut asta de atâtea şi atâtea ori. Îmi pare rău, băiatul meu. Maiorul îşi puse mâinile pe umerii lui Albert, ca să-l consoleze. Ştiu cât de mult înseamnă calul acesta pentru tine. Dar putem face prea puţine pentru el în starea în care se află acum.

— Ce vreţi să spuneţi, domnule? întrebă Albert cu vocea tremurândă. Ce vreţi să spuneţi, domnule? Ce are, domnule? Nu poate să fie prea grav, nu-i aşa? Era perfect sănătos ieri, numa' că nu şi-a terminat mâncarea. Poate era oleacă ţeapăn, dar altfel era perfect sănătos.

— Are tetanos, băiete, îi spuse sergentul Tunet. Fălcăriţă îi zice popular. I se citeşte pe tot trupul. Rana aia a lui, cre' că se infectase înainte să-l aducă-ncoa. Şi dacă un cal face tetanos, îs foarte mici şansele. Foarte, foarte mici.

— Mai bine să-i sfârşim chinul cât mai repede, spuse maiorul Martin. Nu are rost să sufere animalul. E mai bine şi pentru el, şi pentru tine.

— Nu, domnule, protestă Albert, încă nevenindu-i să creadă. Nu, nu puteţi, domnule. Nu pe Joey! Trebuie să încercăm. Trebuie să puteţi face ceva. Nu puteţi să renunţaţi pur şi simplu, domnule. Nu puteţi, nu când e vorba de Joey.

Acum vorbi David, ca să-l ajute:

— Îmi cer scuze, domnule, spuse. Mi-aduc aminte că ne-aţi spus, când am venit aici prima oară, că viaţa unui cal poa' să fie mai importantă ca viaţa unui om, că un cal nu are răul în el, în afar ' de răul pe care-l pune omu' acolo. Mi-aduc aminte că ne-aţi spus că slujba noastră în corpul veterinar este să muncim zi şi noapte, douăj' şase de ore pe zi dacă-i nevoie să ajutăm şi să salvăm fiecare cal pe care-l putem salva, că fiecare cal e valoros prin el însuşi şi valoros pentru eforturile de război. N-avem cai, n-avem arme. N-avem cai, n-avem muniţie. N-avem cai, n-avem

cavalerie. N-avem cai, n-avem ambulanţe. N-avem cai, n-avem apă pentru soldaţii din linia întâi. Coarda de salvare a întregii armate, aşa aţi spus. Aţi spus să nu ne dăm bătuţi niciodată, pentru că acolo unde e viaţă, mai e şi speranţă. Aşa aţi spus, domnule, îmi cer iertare, domnule.

— Ţine-ţi gura, băiete, spuse sergentul Tunet cu asprime. Nu poţi vorbi aşa cu un ofiţer. Dacă domnu' maior aici de faţă credea că există măcar o şansă la un milion să salveze bietul animal, ar fi-ncercat, nu-i aşa? Nu-i aşa, domnule?

Maiorul Martin s-a uitat intens la sergentul Tunet, pătrunzând sensul cuvintelor sale şi a clătinat încetişor din cap.

— În regulă, sergent. Ţi-ai demonstrat punctul de vedere. Bineînţeles că există o şansă, spuse el cu precauţie. Dar dacă ne apucăm să tratăm un caz de tetanos, asta înseamnă slujbă cu normă întreagă pentru un om, timp de o lună, dacă nu mai mult şi chiar şi aşa calul abia are o şansă dintr-o mie, dacă o are şi pe aia.

— Vă rog, domnule, îl imploră Albert. Vă rog! Mă ocup eu de tot şi o să am grijă şi de ceilalţi cai, domnule. Pe cuvântul meu, domnule!

— Iar eu o să-l ajut, domnule, spuse şi David. Toţi băieţii o să-l ajute. Ştiu sigur asta. Vedeţi, domnule, Joey e mai deosebit pentru toată lumea de aici, pentru că a fost calul lui Berty de acasă şi aşa mai departe.

— Aşa te vreau, fiule, spuse sergentul Tunet. E drept, domnule, e ceva deosebit cu calul ăsta, ştiţi, după tot ce-a pătimit. Cu permisiunea dumneavoastră, domnule, cred că s-ar cuveni să-i acordăm o şansă. Aveţi cuvântul meu de cinste că nici un cal nu va fi neglijat, domnule. Grajdurile vor fi în perfectă ordine, ca întotdeauna.

Maiorul Martin îşi puse mâinile pe uşa boxei.

— Bine, sergent, spuse el. Aşa rămâne. Îmi plac şi mie provocările, ca oricărui om. Vreau să îl atârnaţi de o frânghie aici. Calul nu trebuie lăsat să se aşeze. Dacă pică, nu se mai ridică niciodată. Vreau să se adauge o notă la ordinea de zi, sergent, că nimeni nu mai are voie să vorbească altfel decât în şoaptă în curtea aceasta. Nu va suporta nici un zgomot, nu având tetanos. Vreau un pat de paie scurte şi curate – împrospătat zilnic. Vreau să acoperiţi ferestrele, să fie tot timpul ţinut în întuneric. Nu

trebuie să i se dea nici un fel de fân – se poate îneca cu el — numai lapte şi fiertură de ovăz. Şi o să-i fie mai rău înainte să-i fie mai bine – dacă o să-i fie. O să-i găsiţi gura tot mai încleştată cu fiecare zi, dar trebuie să continue să mănânce şi să bea. Dacă nu, moare. Vreau gardă douăzeci şi patru de ore lângă calul acesta – adică un om postat aici tot timpul, în fiecare zi. S-a înţeles?

— Da, domnule, răspunse sergentul, zâmbind larg pe sub mustaţă. Şi dacă-mi permiteţi, domnule, cred că aţi luat o decizie înţeleaptă. O să am grijă de toate, domnule. Acum, încercaţi să păreţi mai vii, trântorilor, aţi auzit ce a spus domnul ofiţer.

În aceeaşi zi m-au legat cu o funie, greutatea mea fiind susţinută de grinzile de sus. Maiorul Martin mi-a deschis din nou rana, a curăţat-o şi a cauterizat-o. După aceea, s-a întors o dată la câteva ore să mă examineze. Bineînţeles că Albert a stat lângă mine aproape tot timpul, ţinându-mi găleata în dreptul gurii să pot bea laptele cald sau fiertura. Noaptea, el şi cu David dormeau unul lângă altul într-un colţ al boxei, făcând de gardă cu schimbul.

După cum mă aşteptam şi după cum chiar aveam nevoie, Albert mi-a vorbit cât a putut să mă liniştească, până când extenuarea pură l-a doborât la somn în colţişorul lui. A vorbit mult de tatăl său şi de mama sa şi de fermă. A vorbit despre o fată din sat cu care se întâlnea de câteva luni când a plecat spre Franţa. Nu ştia nimic despre cai, după spusele lui, dar acesta era singurul ei defect.

Zilele treceau lent şi dureros pentru mine. Înţepeneala de la piciorul din faţă s-a întins pe tot spatele şi s-a agravat, pofta de mâncare îmi pierea cu fiecare zi şi abia reuşeam să adun suficientă energie sau entuziasm cât să sorb hrana care mă ţinea în viaţă. În zilele cele mai întunecate ale bolii, când credeam că fiecare clipă poate fi cea de pe urmă, numai prezenţa lui Albert mi-a păstrat nealterată dorinţa de a trăi. Devotamentul lui, credinţa lui neclintită că mă voi face bine mi-au dat ghes să merg mai departe. Aveam numai prieteni în jurul meu, David şi toţi sanitarii veterinari, sergentul Tunet şi maiorul Martin, toţi erau pentru mine o imensă sursă de încurajare. Ştiu cu câtă disperare îşi doreau cu toţii să trăiesc, deşi mă întrebam adeseori dacă o doreau de dragul meu sau al lui Albert, pentru că ştiam cât de

mult îl preţuiesc cu toţii. Dar dacă mă gândesc mai bine, cred că ţineau la noi doi ca la propriii fraţi.

Apoi, într-o noapte de iarnă, după săptămâni chinuitoare atârnat de funie, am simţit o eliberare a gâtului şi a grumazului încât am putut să scot un nechezat, chiar dacă unul foarte slab. Albert stătea în colţul boxei, ca de obicei, cu spatele la zid, cu genunchii strânşi şi cu coatele odihnindu-se pe genunchi. Avea ochii închişi, aşa că am nechezat din nou încetişor, dar suficient de tare să-l trezesc.

— Tu ai făcut aşa, Joey? a întrebat sărind în picioare. Tu ai făcut aşa, bleguţule? Mai fă o dată, Joey, poate c-am visat. Mai fă o dată!

Aşa am făcut şi mi-am ridicat şi capul, pentru prima oară după multe săptămâni şi l-am scuturat. A auzit şi David şi s-a ridicat şi el în picioare şi a strigat din uşa grajdului să vină toată lumea. În câteva minute, grajdul era plin de soldaţi entuziaşti. Sergentul Tunet şi-a făcut loc printre ei si s-a oprit în faţa mea.

— Pe ordinea de zi zice să şoptiţi. Să dea naiba dacă ce aud io îs şoapte. Ce s-a întâmplat? Ce e cu tot tărăboiu’ ăsta?

— S-a mişcat, domnule sergent, i-a răspuns Albert. Şi-a ridicat uşor capul şi a nechezat.

— Sigur că s-a mişcat, fiule, a spus sergentul. Sigur că s-a mişcat. O să reziste. Aşa cum am zis io. V-am zis mereu că o să reziste, nu-i aşa? Şi m-aţi văzut voi, trântorilor, pe mine să greşesc vreodată? Ziceţi, m-aţi văzut?

— Niciodată, domnule sergent, spuse Albert rânjind cu gura până la urechi. Se face mai bine, nu-i aşa, domnule sergent? Nu mi se pare numai mie, nu?

— Nu, băiete, i-a răspuns sergentul. Joey al tău pare să se facă bine, după cum arată, numa’ să-l ţinem liniştit şi să nu-l grăbim.

— Sper numa’ că, dacă o să fiu bolnav o să am asistente pe lângă mine, să mă îngrijească aşa cum l-aţi îngrijit voi pe calul ăsta, băieţi. Un singur lucru, aşa, uitându-mă la voi, mi-aş dori să fie ceva mai drăgălaşe.

Nu după multă vreme mi-am simţit din nou picioarele şi înţepeneala din spate a dispărut pentru totdeauna. M-au coborât din funia atârnată şi m-au plimbat prin curtea cu pietriş, într-o dimineaţă însorită de primăvară. A fost o paradă triumfală, cu Albert

care mă conducea cu grijă, mergând cu spatele şi vorbindu-mi neîntrerupt.

— Ai reuşit, Joey. Ai reuşit. Toată lumea spune că războiul se va sfârşi curând – ştiu că se tot spune asta demult, dar de asta chiar simt şi eu că se va termina. Nu va mai dura mult şi vom merge amândoi acasă, înapoi la fermă. Abia aştept să văd ce faţă o să facă tata când te voi conduce pe cărare. Abia aştept.

Capitolul 19

Dar războiul nu s-a terminat. Dimpotrivă, părea să se apropie din ce în ce mai tare de noi şi am început din nou să auzim sunetul nefast al puştilor. Convalescenţa mea era acum pe sfârşite şi, deşi eram încă slăbit de boală, eram gata să fiu pus la munci uşoare pe lângă spitalul veterinar. Am lucrat într-o echipă de doi, cărând fân şi alimente de la gara cea mai apropiată sau trăgând căruciorul cu bălegar prin curte. Mă simţeam iar în formă şi dornic să muncesc. Picioarele şi greabănul mi s-au întărit şi, pe măsură ce treceau săptămânile, puteam lucra în hamuri din ce în ce mai multe ore. Sergentul Tunet i-a ordonat lui Albert să fie lângă mine oriunde aş fi muncit, aşa că rareori se întâmpla să fim despărţiţi. Totuşi, din când în când, Albert, ca toţi sanitarii veterinari, era trimis pe front cu căruţa ambulanţei veterinare, să aducă la spital caii răniţi şi atunci tânjeam şi mă măcinam de griji, cu capul peste uşa de la grajd, până când auzeam huruitul roţilor pe pietriş şi salutul vesel, în timp ce trecea pe sub arcadă şi intra în curte.

După o vreme m-am întors şi eu la război, înapoi la linia întâi, la şuieratul şi urletul obuzelor, pe care sperasem să le las în urmă pentru totdeauna. Complet vindecat acum, mândria maiorului Martin şi a întregii sale unităţi, eram deseori folosit ca deschizător de drum în echipa care trăgea căruţa ambulanţei veterinare înspre şi dinspre front. Dar Albert era mereu cu mine,aşa că nu-mi mai era frică de gloanţe. Ca şi Topthorn la vremea lui, părea să simtă că aveam nevoie să mi se amintească permanent că îmi era alături şi mă proteja. Vocea lui blândă, cântecele şi melodiile lui fluierate mă ţineau tare când cădeau obuzele.

Îmi vorbea tot drumul, înainte şi înapoi, ca să mă liniştească. Uneori vorbea despre război:

— David spune că Jerry e terminat, că şi-a epuizat toate resursele, mi-a spus într-o zi de vară zumzăitoare, în timp ce treceam pe lângă şiruri nesfârşite de infanterişti şi cavalerişti mergând spre linia frontului.

Transportam o iapă gri epuizată, o cărăuşă de apă care fusese salvată din noroi pe front.

— E drept că ne-au copleşit, aşa e, au mutat linia, se spune. Dar David spune că şi-au dat ultima suflare, că odată ce yankeii se pun pe picioare pentru bătălie şi dacă noi ne menţinem pe

poziţii putem să terminăm până-n Crăciun. Sper că are dreptate, Joey. De obicei are. Am un mare respect pentru ceea ce spune David – toată lumea are.

Alteori vorbea de casă şi de fata lui din sat.

— Maisie Cobbledick o cheamă, Joey. Lucrează ca mulgătoare la ferma lui Anstey. Şi coace pâine. Vai, Joey, coace o pâine cum n-ai gustat în viaţa ta şi chiar şi mama spune că pateurile ei sunt cele mai bune din toată regiunea. Tata zice că nu e de nasul meu, dar nu cu răutate. Zice aşa, să-mi facă plăcere. Şi are nişte ochi albaştri, albaştri ca albăstrelele, păr de aur ca grâul copt şi pielea îi miroase a caprifoi – mai puţin când iese de la lăptărie, atunci mă ţin departe de ea. I-am povestit totul despre tine, Joey. Şi a fost singura, ţine minte, singura care a spus că am dreptate să vin încoace să te caut. Nu voia să plec. Să nu crezi una ca asta. A plâns în hohote la gară, când am plecat, deci cred că mă iubeşte puţintel, tu ce zici? Hai, bleguţule, zi-mi ceva. E singurul lucru care nu-mi place la tine, Joey, eşti cel mai bun ascultător pe care l-am cunoscut vreodată, dar nu ştiu niciodată la ce naiba te gândeşti. Doar clipeşti din ochi şi-ţi bălăbăneşti urechile alea de la est la vest şi de la nord la sud. Mi-ar plăcea să poţi vorbi, Joey, tare mi-ar plăcea.

Apoi, într-o seară, a venit o veste îngrozitoare de pe front, aceea că David, prietenul lui Albert, fusese ucis împreună cu cei doi cai care trăgeau căruţa ambulanţei veterinare în ziua aceea.

— Un obuz rătăcit, mi-a spus Albert când a venit să-mi aducă paie în boxă. Asta au spus că s-a întâmplat – un obuz venit de nicăieri şi s-a dus. O să-mi fie dor de el, Joey. O să ne fie dor amândurora de el, nu-i aşa? S-a aşezat pe paie în colţul boxei. Ştii ce făcea înainte de război, Joey? Avea un cărucior cu fructe la Londra, lângă Covent Garden. Credea că eşti extraordinar, Joey. Mi-a spus-o destul de des. Şi a avut grijă de mine, Joey. Mi-a fost ca un frate. Avea numai douăzeci de ani. Avea toată viaţa înainte. Şi totul s-a irosit acum din pricina unui singur obuz rătăcit. Mereu îmi spunea, Joey. Spunea: „Măcar dacă o fi să mă duc, n-o să fie nimeni să-mi ducă dorul. Numai căruciorul meu şi pe ăla nu-l pot lua oricum cu mine, mare pierdere”. Era mândru de căruciorul lui, mi-a arătat şi o fotografie a lui sprijinit de căruţ. Era pictat tot şi plin ochi cu fructe şi el stătea acolo cu un zâmbet cât toate zilele întins pe toată faţa.

S-a uitat la mine şi şi-a şters lacrimile de pe obraji. Vorbea acum cu dinţii încleştaţi.

— Am rămas numai noi acum, Joey, tu şi cu mine şi îţi promit că o să mergem acasă amândoi. O să trag din nou clopotul cel mare la biserică, o să mănânc din nou pâinea şi pateurile făcute de Maisie a mea şi o să te călăresc iar până la râu. David spunea mereu că simţea că eu o să reuşesc să ajung acasă şi avea dreptate. O să fac în aşa fel încât să aibă dreptate.

Când a sosit, în cele din urmă, sfârşitul războiului, a sosit iute, aproape pe neaşteptate, după cum li s-a părut oamenilor din jurul meu. Era puţină bucurie, puţină celebrare a victoriei, numai un sentiment de profundă uşurare că s-a terminat în cele din urmă. Albert a ieşit din grupul vesel adunat în mijlocul curţii în dimineaţa aceea rece de noiembrie şi a venit agale să-mi vorbească:

— Încă cinci minute şi s-a terminat, Joey, s-a terminat de tot. Lui Jerry i-a ajuns şi nouă la fel. Nimeni nu mai vrea cu adevărat să continuăm. La unsprezece fix vor înceta ostilităţile şi asta va fi tot. Numai că mi-aş fi dorit să fi fost şi David aici să vadă.

De la moartea lui David, Albert nu-şi mai venise în fire. Nu îl mai văzusem nici măcar o dată zâmbind sau glumind şi cădea adeseori în tăceri prelungite şi pline de amar când era cu mine. Nu mai erau nici cântece, nici fluierături. Am încercat tot ce mi-a stat în putere să-l alin, lăsându-mi capul pe umărul lui şi nechezând încetişor, dar părea de neconsolat. Nici măcar vestea că s-a terminat războiul nu i-a adus înapoi lumina în ochi. Clopotul din tumul cu ceas de dincolo de poartă a bătut de unsprezece ori, iar oamenii şi-au strâns solemn mâinile ori s-au bătut pe spate înainte de a se întoarce la grajduri.

Roadele victoriei aveau să se dovedească amare pentru mine, dar deocamdată nu se schimbaseră prea multe odată cu sfârşitul războiului. Spitalul veterinar funcţiona ca de obicei, iar şuvoiul de cai bolnavi şi răniţi părea mai degrabă să sporească, în loc să scadă. De la poarta care dădea în curte vedeam şiruri nesfârşite de combatanţi mărşăluind agale spre gări şi priveam cum tunurile, tancurile şi cămţele plecau şi ele spre casă. Dar noi rămâneam tot acolo. Albert devenea nerăbdător. Asemenea lor, voia şi el să ajungă acasă cât mai repede.

Parada matinală se desfăşura ca de obicei în fiecare dimineaţă, în centrul curţii pietruite, urmată de inspecţia maiorului

Martin la grajduri şi cai. Dar într-o dimineaţă mohorâtă, cu burniţă, cu pietrişul ud strălucind cenuşiu în lumina slabă, maiorul Martin nu a mai inspectat grajdurile după obicei. Sergentul Tunet le-a spus oamenilor să ia poziţia „pe loc repaus“ şi maiorul le-a expus planurile de reîmbarcare pentru unitate. Tocmai îşi termina scurtul discurs:

— Deci vom ajunge la gara Victoria sâmbătă seara, în jurul orei şase, dacă avem noroc. E posibil să fiţi cu toţii acasă de Crăciun.

— Îmi permiteţi să iau cuvântul, domnule? a îndrăznit sergentul Tunet.

— Dă-i drumul.

— E vorba de cai, domnule, a spus sergentul. Cre' că oamenii vor să ştie ce se-ntâmplă cu caii. Vor fi îmbarcaţi odată cu noi, domnule? Sau vor veni mai târziu?

Maiorul Martin trecu de pe un picior pe altul, uitându-se la cizme. Apoi vorbi încet, de parcă n-ar fi vrut să îl audă nimeni.

— Nu, sergent, spuse el. Mă tem că nu vor veni deloc cu noi.

Murmure de protest se auziră clar dinspre soldaţii ieşiţi la paradă.

— Vreţi să spuneţi, domnule, continuă sergentul, vreţi să spuneţi că vor veni mai târziu cu alt vapor?

— Nu, sergent, spuse maiorul, plesnindu-se cu bastonaşul de trestie, nu asta vreau să spun. Vreau să spun exact ceea ce am spus. Vreau să spun că nu vor veni deloc cu noi. Caii rămân în Franţa.

— Aici, domnule? întrebă sergentul. Dar cum se poate, domnule? Cine o să aibă grijă de ei? Avem cazuri aici care au nevoie de atenţie permanentă.

Maiorul încuviinţă, încă privind în jos.

— N-o să vă placă ce am să vă spun acum, spuse el. Mă tem că s-a luat hotărârea să fie vânduţi aici, în Franţa, aproape toţi caii armatei. Toţi caii pe care îi avem aici sunt sau au fost bolnavi. Se consideră nerentabil să-i transportăm înapoi acasă. Am ordine să organizez un târg aici, în curte, mâine-dimineaţă. În acest sens, s-au publicat anunţuri în oraşele învecinate. Vor fi vânduţi la licitaţie.

— Scoşi la licitaţie, domnule? Caii noştri lăsaţi la discreţia

ciocănelului, după tot ce-au trăit? Sergentul vorbea politicos, dar drept. Dar ştiţi ce înseamnă asta, domnule? Ştiţi ce li se va întâmpla?

— Da, sergent, îi răspunse maiorul Martin. Ştiu ce se va întâmpla cu ei. Dar nu are nimeni ce să facă. Suntem în armată, sergent, şi nu trebuie să-ţi amintesc eu că ordinele nu se discută.

— Dar ştiţi unde vor ajunge, continuă sergentul, abia ascunzându-şi dezgustul din glas. Mii dintre caii noştri sunt aici, în Franţa. Sunt veterani de război. Vreţi să spuneţi că după tot ce-au trăit, după câtă grijă am avut de ei, după tot ce-aţi făcut dumneavoastră pentru ei, domnule, că o să sfârşească aşa? Nu pot să cred că vorbesc serios, domnule!

— Ei bine, se pare că da, spuse maiorul fără tragere de inimă. Unii vor sfârşi aşa cum sugerezi – nu pot să contest asta, sergent. Ai tot dreptul să fii indignat, tot dreptul. Nu sunt nici eu prea fericit, îţi dai seama. Dar mâine majoritatea cailor de aici vor fi vânduţi şi poimâine vom pleca şi noi. Şi ştii foarte bine, sergent, că nu pot să fac absolut nimic.

Vocea lui Albert izbucni din partea cealaltă a curţii:

— Cum, toţi, domnule? Chiar toţi? Chiar şi Joey, pe care l-am adus înapoi din morţi? Chiar şi el?

Maiorul Martin nu răspunse, se întoarse pe călcâie şi se îndepărtă.

Capitolul 20

Plutea un aer de conspiraţie în acea zi în curte. Grupuri de oameni şuşoteau, îmbrăcaţi în mantale pline de apă, cu gulerele ridicate să îi ferească de ploaie, înghesuiţi unul în altul, cu vocile scăzute şi foarte serioase. Albert abia a părut să-mi dea atenţie toată ziua. Nu mi-a vorbit, nici măcar nu s-a uitat la mine, ci şi-a văzut în grabă de însărcinările zilnice, a scos bălegarul, a adus fânul şi m-a ţesălat în cea mai adâncă tăcere rău prevestitoare. Ştiam, aşa cum ştia fiecare cal din curte, că eram sub ameninţare. Eram sfâşiat de griji.

O umbră nefastă se aşternuse deasupra curţii în dimineaţa aceea şi nici unul dintre noi nu putea sta liniştit în grajd. Când ne-au scos afară pentru exerciţii eram nervoşi şi nărăvaşi, iar Albert, ca şi ceilalţi soldaţi, a reacţionat cu nerăbdare, strângându-mi tare căpăstrul, ceva ce nu mai făcuse până atunci.

Pe seară, oamenii încă mai vorbeau, dar acum era şi sergentul Tunet cu ei şi stăteau cu toţii în curtea întunecată. Am putut numai să văd, cu ultimele urme de lumină, strălucirea unor bani în mâinile lor. Sergentul Tunet avea o cutie de tablă pe care o treceau de la unul la altul şi auzeam clinchetul monedelor care cădeau în ea. Ploaia se oprise acum şi era o seară liniştită, aşa că am reuşit să prind mormăiturile joase ale sergentului.

— Asta-i tot ce putem face, băieţi, spunea el. Nu e foarte mult, dar nici noi nu avem foarte mult, nu-i aşa? Nimeni nu se-mbogăţeşte în armata asta a noastră. O să licitez eu, cum v-am promis. Încalc ordinele, dar o s-o fac. Dar să fie clar, nu promit nimic. A făcut o pauză şi s-a uitat în spate, peste umăr, înainte de a continua: N-ar trebui să vă spun asta, maiorul a spus să nu vă spun – şi, dacă nu mă-nşel, n-am obiceiul să nesocotesc ordinele din partea ofiţerilor. Dar nu mai suntem în război, aşa că ordinul ăsta a fost mai mult aşa, ca un sfat, să zicem. Deci vă spun asta că nu vreau să rămâneţi cu o impresie proastă despre domnul maior. Ştie el prea bine ce se-ntâmplă. De fapt, toată treb'şoara a fost ideea lui. El mi-a zis prima oară să vă dau ideea asta. Mai mult decât atât, mă băieţi, ne-a dat fiecare bănuţ din soldă pe care-l pusese deoparte, fiecare bănuţ. Nu-i mult, da' o să ne fie de-ajutor. Cre' că nu-i nevoie să vă zic că nici unul n-are voie să sufle o vorbă despre asta. Nici un sunet

să nu scoateţi. Dacă se află, îl ia mama-naibii, ca şi pe noi toţi. Deci ciocu’ mic, s-a-nţeles?

— S-a strâns suficient, dom’ sergent?

Am putut să aud că era vocea lui Albert.

— Sper, băiete, răspunse sergentul, agitând cutia. Sper. De-acu’ hai şi-om pune geană pe geană. Vreau să vă treziţi în zori de zi, trântorilor, şi să faceţi caii aştia să arate al naibii de bine. E ultimul lucru pe care-l mai facem pentru ei, măcar atât putem face, zic eu.

Aşa că grupul se împrăştie, oamenii îndepărtându-se, câte doi, câte trei, cu umerii strânşi să se apere de frig, cu mâinile în buzunarele adânci ale mantalelor. Un singur om rămăsese singur în curte. A stat o clipă şi a privit spre cer, înainte de a se îndrepta către boxa mea. Mi-am dat seama că era Albert după mers – mersul acela rostogolit de fermier, cu genunchii care nu se îndreptau după fiecare pas. Şi-a lăsat pe spate şapca şi s-a aplecat peste uşa boxei.

— Am făcut tot ce am putut, Joey, mi-a spus. Toţi am făcut. Nu pot să-ţi spun mai multe, pentru că ştiu că ai înţelege fiecare cuvinţel şi apoi ai muri de îngrijorare. De data asta, Joey, nu pot să-ti mai promit cum ti-am promis când te-a vândut tata armatei. Nu pot să-ţi promit, că nu ştiu dacă pot să mă ţin de cuvânt. L-am rugat pe moş Tunet să mă ajute şi m-a ajutat. L-am rugat pe domnul maior să mă ajute şi m-a ajutat. Iar acum tocmai l-am rugat şi pe Cel de Sus, pentru că în cele din urmă, depinde numai de El. Noi am făcut tot ce-am putut, asta cu siguranţă. Mi-aduc aminte cum mi-a spus odată bătrâna domnişoară Wirtle la şcoala de duminică[8]: „Dumnezeu îi ajută numai pe cei care se ajută singuri“. A dracului babă mai era, dar ştia bine Sfânta Scriptură. Dumnezeu să te binecuvânteze, Joey! Somn uşor!

Şi şi-a întins pumnul şi m-a frecat pe botic, apoi m-a mângâiat pe fiecare ureche în parte, înainte de a mă lăsa singur în întunericul din grajduri. A fost pentru prima oară când mi-a vorbit aşa, din ziua în care venise vestea morţii lui David, şi mi s-a încălzit sufletul doar ascultându-l.

Zorii au izbucnit strălucitori peste tumul cu ceas, aruncând

---

[8] Şcoală afiliată bisericii, în care elevii primeau educaţie religioasă, (n.tr.)

umbrele lungi, unduitoare ale plopilor peste pietrele strălucind de polei. Albert se trezise împreună cu ceilalţi înainte să se dea deşteptarea, aşa că până la ceasul la care primii cumpărători au intrat în curte cu căruţele şi cu maşinile lor, eram deja hrănit şi adăpat şi ţesălat atât de tare, încât părul meu de iarnă strălucea roşu când m-au scos în soarele dimineţii.

Cumpărătorii erau adunaţi în mijlocul curţii, iar noi eram purtaţi – toţi cei care puteam merge – de jur împrejurul curţii, într-o paradă maiestuoasă, înainte de a fi aduşi, unul câte unul, în faţa cumpărătorilor şi a conducătorului licitaţiei. Am rămas să aştept în boxă, văzând fiecare cal din curte cum este vândut înaintea mea. Se pare că trebuia să fiu adus ultimul. Ecouri îndepărtate ale unei alte licitaţii, de demult, mi-au dat deodată sudori reci de spaimă, dar m-am forţat să-mi amintesc cuvintele de încurajare ale lui Albert din noaptea de dinainte şi, cu timpul, inima mea şi-a oprit goana. Aşa că atunci când m-a dus Albert în curte, eram calm şi păşeam uşor. Aveam încredere neţărmurită în el, cum mă batea uşor pe gât şi îmi şoptea cu blândeţe la ureche. Au fost semne de aprobare vizibile şi sonore din partea cumpărătorilor când m-a plimbat într-un cerc mic, ducându-mă, în cele din urmă, în faţa unui şir de mutre roşii şi colţuroase şi a unor ochi hrăpăreţi şi lacomi. Apoi am observat, printre hainele şi pălăriile ponosite, silueta înaltă, ţeapănă a sergentului Tunet dominându-i şi, într-o parte, întreaga unitate veterinară aliniată de-a lungul zidului şi privind desfăşurarea evenimentelor cu îngrijorare. Şi a început licitaţia.

În mod evident, eram la mare căutare, pentru că licitaţia a început rapid, dar, pe măsură ce preţul creştea, am văzut tot mai multe capete clătinând şi, foarte curând, mi s-a părut că au rămas numai doi licitatori în joc. Unul era însuşi moş Tunet, care îşi atingea colţul chipiului cu bastonul, aproape ca un salut, pentru a anunţa licitaţia, iar celălalt era un slăbănog plin de muşchi cu ochi de nevăstuică şi cu un zâmbet atât de plin de răutate şi lăcomie desăvârşită că abia suportam să mă uit la el. Preţul continua să urce.

— Douăzeci şi cinci, douăzeci şi şase. Douăzeci şi şapte. Am douăzeci şi şapte, aici, în dreapta. Altcineva, vă rog? E rândul sergentului de acolo, la douăzeci şi şapte, dă cineva mai mult? E un animal tânăr şi frumos, cum puteţi vedea. Face mult mai mult de-atât. Dă cineva mai mult?

Dar sergentul dădu din cap, cu ochii în pământ şi se recunoscu înfrânt.

— O, Doamne, nu, l-am auzit pe Albert murmurând lângă mine. Dumnezeule mare, nu ăsta. E unul dintre ei, Joey. A cumpărat toată dimineaţa. Moş Tunet zice că e măcelarul din Cambrai. Te rog, Doamne, nu!

— Bine, atunci, dacă nu se mai licitează, îl vând domnului Cirac din Cambrai, pentru douăzeci şi şapte de lire sterline. Asta-i tot? Se vinde pentru douăzeci şi şapte de lire atunci. O dată. de două...

— Douăzeci şi opt, am auzit o voce dintre cumpărători şi am văzut un om cu părul alb, sprijinindu-se cu greutate în baston şi tăcându-şi încet loc printre oameni, până a ajuns în faţă. Licitez douăzeci şi opt de lire de-ale dumneavoastră, mai spuse bătrânul, într-o engleză ezitantă. Şi o să licitez cât de sus şi cât de mult e nevoie. Vă sfătuiesc, domnule, spuse el întorcându-se către măcelarul din Cambrai, vă sfătuiesc să nu încercaţi să mă depăşiţi. Pentru calul acesta voi plăti şi o sută de lire sterline dacă voi fi obligat să o fac. Nimeni nu va avea acest cal în afară de mine. E calul lui Emilie a mea. E de drept al ei.

Înainte de a-i fi rostit numele, nu fusesem sigur dacă nu mă înşală ochii şi urechile, pentru că omul îmbătrânise mult de când îl văzusem ultima oară, iar vocea îi era mai slabă şi mai subţire decât mi-o aminteam. Dar acum eram sigur. În faţa mea era cu adevărat bunicul lui Emilie, cu gura strânsă de hotărâre, cu ochii privind în jur, provocând pe oricine să încerce să-l depăşească. Nimeni n-a mai rostit o vorbă. Măcelarul din Cambrai a dat din cap şi s-a îndepărtat. Chiar şi conducătorul licitaţiei rămăsese tăcut, uluit şi a avut o oarecare întârziere până când şi-a izbit ciocănelul de masă şi am fost vândut.

Capitolul 21

Se citea o descurajare resemnată pe faţa sergentului Tunet în timp ce el şi maiorul stăteau de vorbă cu bunicul lui Emilie după vânzare. Curtea se golise de cai şi cumpărătorii îşi vedeau de drum. Albert şi prietenii lui stăteau în jurul meu căinându-se, toţi încercând să-l încurajeze pe Albert.

— Nu trebuie să-ţi faci griji, Albert, spunea unul dintre ei. Până la urmă, se putea mult mai rău, nu-i aşa? Adică, mai bine de jumătate dintre caii noştri au ajuns pe mâna măcelarilor şi e clar ce vor păţi. Cel puţin ştim că Joey e în siguranţă la bătrânul fermier.

— De unde ştii? întrebă Albert. De unde ştii că e fermier?

— L-am auzit spunându-i lui moş Tunet, de unde să ştiu? L-am auzit spunând că are o fermă în vale. I-a spus lui moş Tunet că Joey nu va mai trebui să muncească vreodată, câte zile o avea. Îi tot dădea-nainte cu o fată pe care o chema Emilie sau ceva pe acolo. N-am putut să pricep nici jumate din ce zicea.

— Nu ştiu ce să zic despre el, spuse Albert. Pare nebun de legat după cum bate câmpii. „De drept calul lui Emilie“ – cine-o mai fi şi asta – nu aşa a spus? Ce naiba a vrut să zică? Dacă Joey este al cuiva de drept, păi este al armatei şi dacă nu este al armatei, atunci este al meu.

— Mai bine du-te şi întreabă-l tu, Albert, spuse altcineva. Asta-i şansa ta. Vine încoace cu maiorul şi cu moş Tunet.

Albert stătea cu braţul sub falca mea, cu mâna întinsă să mă scarpine după urechi, unde ştia că-mi place cel mai mult. Totuşi, când s-a apropiat maiorul, şi-a retras mâna, s-a prezentat la ordin şi a salutat repede.

— Dacă-mi permiteţi, domnule, a spus el. Vreau să vă mulţumesc pentru ceea ce aţi făcut, domnule. Ştiu ce aţi făcut, domnule, şi vă sunt recunoscător. Nu e vina dumneavoastră că n-a prea mers, dar vă mulţumesc oricum, domnule.

— Nu ştiu despre ce vorbeşte, a spus maiorul Martin. Tu ştii, sergent?

— N-am nici cea mai vagă idee, domnule, i-a răspuns sergentul. O iau aşa, aiurea, ştiţi, domnule, băieţii ăştia de fermă. Asta pentru că-s crescuţi cu cidru, nu cu lapte. Credeţi-mă, domnule, li se urcă la cap. Asta trebuie să fie, nu-i aşa?

— Îmi permiteţi, domnule, continuă Albert, uluit de nepăsarea

lor. Aş vrea să-l întreb pe francez, domnule, de vreme ce a venit şi l-a cumpărat pe Joey al meu. Aş vrea să-l întreb ce a vrut să zică, domnule, în legătură cu această Emilie sau cum i-a zis.

— E o poveste lungă, a răspuns maiorul, întorcându-se către bătrân. Poate doriţi să i-o spuneţi dumneavoastră? Acesta este tânărul despre care vă spuneam, Monsieur, cel care a crescut cu calul şi care a venit în Franţa numai ca să-l caute.

Bunicul lui Emilie se uita cu asprime la Albert af meu pe sub sprâncenele sale stufoase, apoi faţa i s-a schimbat brusc, a întins mâna şi i-a zâmbit. Deşi suprins, Albert i-a strâns mâna.

— Aşadar, tinere. Avem multe în comun, tu şi cu mine. Eu sunt francez şi tu eşti un Tommy[9] . E drept, eu sunt bătrân şi tu eşti tânăr. Dar împărtăşim dragostea pentru acest cal, nu-i aşa? Şi mi-a spus domnul ofiţer, aici de faţă, că acasă la tine, în Anglia, eşti fermier, ca şi mine. E lucrul cel mai bun pe care-l poate face un om şi spun asta cu înţelepciunea anilor pe care-i am în spate. Ce creşteţi la voi la fermă?

— Oi, domnule, în primul rând. Câteva vaci de came şi vreo câţiva porci, îi răspunse Albert. Cultivăm şi vreo câteva loturi de orz.

— Carevasăzică, tu ai antrenat calul să fie cal de fermă, spuse bătrânul. Ai făcut o treabă foarte bună, fiule, foarte bună. Îţi citesc întrebarea în ochi înainte să apuci să o rosteşti, aşa că o să-ţi răspund de unde ştiu. Vezi tu, calul tău şi cu mine suntem prieteni vechi. A venit şi a stat la noi – a, e ceva vreme de atunci, nu începuse demult războiul. Fusese capturat de nemţi şi ei îl foloseau să le tragă cămţa ambulanţei de la spital până în linia întâi şi înapoi. Mai era cu el încă un cal splendid, un cal negru strălucitor şi ei doi au venit să stea la ferma noastră, care nu era departe de spitalul de campanie al germanilor. Nepoţica mea, Emilie, ţinea la ei şi ajunsese să-i iubească de parcă ar fi făcut parte din familie. Eu eram singura rudă care-i mai rămăsese – războiul i-a răpit pe toţi ceilalţi. Caii au stat la noi în jur de un an, poate mai mult, poate mai puţin, n-are importanţă. Germanii au fost buni şi ni i-au lăsat când au plecat, aşa că acum erau ai noştri, ai mei şi ai lui Emilie. Apoi, într-o zi, s-au întors, alţi nemţi, nu aşa amabili ca primii. Aveau nevoie de cai să tragă tunurile, aşa că ni i-au luat când au plecat. N-am

[9] Nume dat soldaţilor britanici (n.tr.)

avut ce să fac. După asta, Emilie a mea şi-a pierdut dorinţa de a trăi. Era oricum un copil bolnăvicios, dar acum, cu familia moartă şi noua ei familie luată de lângă ea, nu mai avea pentru ce trăi. S-a topit pe picioare şi a murit anul trecut. Avea numai cincisprezece ani. Dar înainte de a muri, m-a pus să-i promit că o să găsesc caii şi o să am grijă de ei. Am umblat pe la multe târguri de cai, dar n-am reuşit să-l găsesc pe celălalt, pe cel negru. Dar acum am găsit măcar unul din ei să-l iau acasă şi să am grijă de el, cum i-am promis lui Emilie a mea. – S-a sprijinit mai tare în baston, acum cu ambele mâini. Vorbea încet, alegându-şi cu grijă cuvintele. — Tommy, a continuat el, tu eşti fermier, fermier britanic şi înţelegi că un fermier, fie el britanic sau francez – ba chiar şi unul belgian – nu dă nimic pe gratis. Nu-şi permite. Trebuie să trăim, nu-i aşa? Maiorul şi sergentul mi-au spus cât de mult iubeşti calul ăsta. Mi-au povestit cum toţi oamenii ăştia s-au chinuit să te ajute să cumperi calul. Cred că e o faptă nobilă. Cred că i-ar fi plăcut lui Emilie a mea. Cred că ar fi înţeles, că şi-ar fi dorit ca eu să fac ceea ce am de gând să fac acum. Sunt bătrân. Ce să mai fac eu cu calul lui Emilie? Nu poate să stea să se îngraşe în câmp toată viaţa şi oricum în curând voi fi prea bătrân ca să mai pot să am grijă de el. Şi dacă-mi amintesc bine de el – şi îmi amintesc bine – îi place să muncească, nu-i aşa? Am – cum îi spune? – o propunere să-ţi fac. O să-ţi vând calul lui Emilie a mea.

— Să mi-l vindeţi mie? întrebă Albert. Dar nu pot plăti atâta pe el. Bănuiesc că ştiţi. Noi am reuşit să strângem numai douăzeci şi şase de lire şi dumneavostră aţi plătit douăzeci şi opt pe el. Cum pot eu să-mi permit să-l cumpăr de la dumneavoastră?

— Nu m-ai înţeles, prietene, spuse bătrânul, stăpânindu-şi un chicotit. Nu înţelegi nimic. O să-ţi vând calul pentru un penny englezesc şi pentru promisiunea solemnă că o să-l iubeşti întotdeauna aşa cum l-a iubit Emilie a mea şi că o să ai grijă de el câte zile o avea şi, mai mult decât atât, vreau să le povesteşti tuturor despre Emilie a mea şi despre felul în care a avut ea grijă de Joey al tău şi de calul cel mare şi negru când au venit să stea la noi. Înţelegi, prietene, vreau ca Emilie a mea să trăiască în sufletele oamenilor. Eu o să mor curând, în câţiva ani, nu mai mult şi atunci nimeni n-o să-şi mai aducă aminte de Emilie a mea, aşa cum era ea. Nu mi-a mai rămas nici o rudă să-şi aducă aminte de ea. O să fie doar un nume pe o piatră de mormânt pe

care n-o citeşte nimeni. Aşadar, vreau să le povesteşti prietenilor tăi de acasă despre Emilie a mea. Altfel ar fi ca şi cum n-ar fi trăit niciodată. Ai să faci asta pentru mine? Aşa ea va trăi veşnic şi eu asta-mi doresc. Batem palma?

Albert nu a răspuns, pentru că era prea mişcat ca să vorbească. Doar şi-a întins mâna în semn de acceptare, dar bătrânul s-a făcut că nu o vede, şi-a pus mâinile pe umerii lui Albert şi l-a sărutat pe obraji.

— Îţi mulţumesc, i-a spus.

Apoi s-a întors şi a dat mâna cu fiecare soldat din unitate, apoi a venit şontâc şi s-a oprit în faţa mea.

— Adio, prietene, mi-a spus şi m-a atins uşor pe bot cu buzele. Din partea lui Emilie, a mai spus şi s-a îndepărtat.

Abia făcuse câţiva paşi că s-a oprit şi s-a întors. Agitându-şi bastonul şi cu un rânjet ce voia să pară acuzator pe faţă, spuse:

— E adevărat ce se spune, că există un singur lucru la care englezii sunt mai pricepuţi decât francezii: sunt mai răi. Nu mi-ai dat moneda de un penny, prietene!

Sergentul Tunet scoase o monedă din cutia de tablă şi i-o întinse lui Albert, care alergă cu ea spre bunicul lui Emilie.

— O voi preţui, spuse bătrânul. O voi preţui toată viaţa.

Şi aşa am ajuns acasă din război la vreme de Crăciun, cu Albert călare în timp ce intram în sat şi acolo ne-au întâmpinat fanfara de alămuri din Hatherleigh şi sunetul fermecător al clopotelor bisericii. Amândoi am fost primiţi ca nişte eroi cuceritori, dar amândoi ştiam că adevăraţii eroi nu veniseră acasă, că zăceau în Franţa, alături de căpitanul Nicholls, de Topthorn, de Friedrich, de David şi de micuţa Emilie.

Albert al meu s-a însurat cu Maisie Cobbledick a lui, aşa cum spusese că o să facă. Dar cred că ea niciodată n-a ţinut prea mult la mine şi nici eu la ea, dacă-i vorba pe-aşa. Probabil că era un sentiment de gelozie reciprocă la mijloc. M-am întors la muncile agricole alături de bătrâna şi draga de Zoey, care părea să nu îmbătrânească şi să nu obosească, iar Albert a preluat din nou frâiele la fermă şi s-a întors şi la clopotul lui cel mare. Îmi vorbea acum de multe lucruri, de tatăl său care îmbătrânea şi care ţinea acum nebuneşte la mine, aproape ca la propriii nepoţi, despre capriciile vremii şi despre târguri şi, bineînţeles, despre Maisie, a cărei pâine era într-adevăr aşa de bună pe cât

îmi spusese el. Dar, din nefericire, n-am apucat să-i gust pateurile vreodată şi, ştiţi ceva, nu mi-a oferit nici măcar o dată unul.

MICHAEL MORPURGO este, după cum singur spune, „mai bătrâior, căsătorit cu trei copii și bunic de șase ori.“ Scriitorul s-a născut în anul 1943, a făcut școala la Londra, în Sussex și Canterbury. A studiat la Universitatea din Londra engleza și franceza și a fost mulți ani profesor în Kent. Acolo și-a descoperit adevărata vocație.

În fiecare zi trebuia să le citim copiilor o poveste, iar cei din clasa mea se plictiseau îngrozitor cu cartea pe care o alesesem. Am decis că trebuie să fac ceva și le-am spus o poveste pe care obișnuiam să le-o povestesc copiilor mei – ceva în genul unui serial, iar copiii au devenit brusc interesați. Mi-am dat seama că magia poveștilor îi cuprinsese nu doar pe ei, ci și pe mine.

Azi Michael Morpurgo este unul dintre cei mai cunoscuți scriitori englezi de literatură pentru copii și tineret.

În anul 1914, Joey, un cal superb, cu o cruce albă pe frunte este vândut armatei și se trezește aruncat în mijlocul luptelor de pe frontul de vest. Împreună cu ofițerul care-l călărește, se luptă cu dușmanul numeros și este martorul nenumăratelor tragedii din bătăliile date pe pământ francez. Dar chiar și în mizeria tranșeelor, curajul lui Joey impresionează pe toată lumea, iar el reușește să-și regăsească speranța. Doar că inima sa tânjește după Albert, fiul de fermier care l-a crescut. Se vor reîntâlni ei vreodată?

MICHAEL MORPURGO

Un maestru al poveștilor

ISBN 978-606-609-283-8